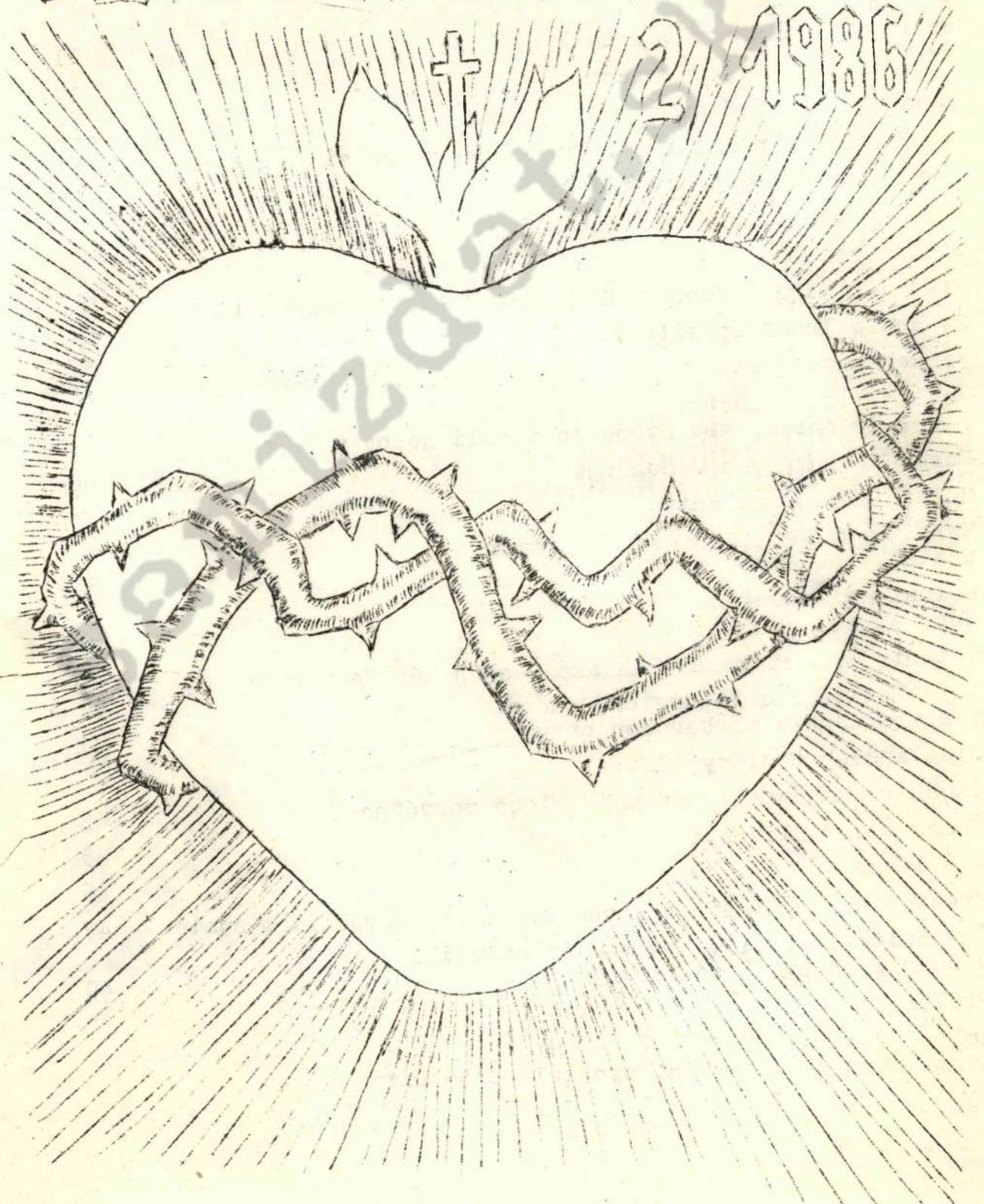

SERAFINSKY SVET

2/1986

O B S A H :

Zasvätenie rodín Božskému Srdcu a nepoškvrenému Srdcu Panny Márie	1
Marína Havranová: Spomienka na slovenského básnika Rudolfa DILONGA, OFM.	3
Rudolf Alfon D I L O N G	7
Naše čítanie Carlo Carretto: Ja, František	10
Anton Hlinka: Rozsiahla akcia proti františkánom v roku 1983	11
Päť minút so Svätým otcom	12
Rehoľa františkánov	13
O nákazlivej radosi sv. Františka z Assisi	15
Spodobnenie Františka s Ježišom	17
Kurz františkánskej špirituality :	
1. Moja cesta	19
Františkánska chudoba ako láska, sloboda, radosť...	22
2. Rozdielnosť špiritualít	23
3. Rekapitulácia	26
Modlitba za jednotu: Pane, Ty chceš, aby Tvoje deti boli jedno v Tebe	28
Posledné správy z Medugorje	29
Malachiášovo proroctvo	32
Margita Le Keux, belgická terciárka, učiteľka a laická apoštolka	33
Helmut Meissner: Nový život	38
Potraty a list kard. Tomáška Českej národnej rade	39
Najdôležitejšie liturgické zmeny v novom Kódexe cirkevného práva	41
Otec Andrej Paulíny, SDB:	
Čnosť rozumnosti: opatrnosť alebo rozvážnosť	43
Čnosť spravodlivosti	45
- O láske	46
Kresťan sa snaží žiť spravodlivo v nespravodlivom svete	47
Čo pozitívne robiť, aby sme sa utvrdili v čnosti spravodlivosti	49
Príloha :	
Ambroz Svatoš, O.P. : Svätý Martin de Porres, apoštol mesta Limy	

ZASVÄTENIE RODÍN BOŽSKÉMU SRDCU

A NEPOŠKVRNENÉMU SRDCU PANNY MÁRIE

Rodina je základná bunka ľudskej spoločnosti. Od nej závisí duchovné i telesné zdravie celej ľudskej spoločnosti. Preto ľudia, ktorým leží na srdci šťastie spoločnosti, usilujú sa podporovať a dvíhať rodiny, aby verne splnili veľké poslanie, ktoré dostali od Pána Boha.

Robí to aj Cirkev. Na Svetovej synode biskupov roku 1980 vybrala si za tému rokovania súčasnú rodinu. Na základe týchto rokovaní Svätý otec Ján Pavol II. vydal dôležitý dokument, v ktorom katolícku rodinu opisuje ako "domácu cirkev", ako cirkev v malom rozmere. Rodičia sú prvými hlásateľmi evanjélia svojim deťom a ich prvými učiteľmi viery. Svoje deti vychovávajú viac živým príkladom ako slovom. Aby si mohli svedomito plniť toto svoje poslanie a svoju životnú úlohu, musia sami žiť opravdivým duchovným životom. K tomu im účinne pomáha zasvätenie Božskému Srdcu a nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.

Hnutie zasvätenia rodín Božskému Srdcu vzniklo vo Francúzsku roku 1882. Mladý jezuitský bohoslovec, ktorý skúsil dobré ovocie zasvätenia vo svojej rodine, začal ho šíriť medzi roľníckymi a rybárskymi rodinami na ostrove Jersey, kde študoval. Neskôr napísal veľkému horľiteľovi úcty k Božskému Srdcu O. Ramierovi, aby oboznámil s týmto hnutím čitateľov Posla Božského Srdca. Hnutie zasväcovania rodín Božskému Srdcu sa začalo všeobecne šíriť po Francúzsku najmä v roku 1889, kedy ho Apoštolát modlitby predložil ako odpoveď na manifestácie proti katolíckej Cirkvi, organizované slobodnými murármi z príležitosti stého výročia Francúzskej revolúcie. V tom roku sa vo Francúzsku zasvätilo vyše milión rodín Božskému Srdcu. Ich mená boli zapísané do Zlatej knihy, uloženej v bazilike Božského Srdca v Paray-Le-Monial. Odvtedy si hnutie Apoštolátu modlitby vzalo do svojho programu aj zasvätenie rodín Božskému Srdcu.

Rodina, ktorá si vykoná toto zasvätenie, uznáva Krista za svojho Pána a Kráľa a vyjadruje vôľu žiť podľa jeho zákonov. Dáva sa pod ochranu Božského Srdca a očakáva id neho účinnú pomoc pre svoj kresťanský život. Závazky zasvätenej rodiny možno zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- Rodinní príslušníci sa usilujú svedomito zachovávať Božie a cirkevné prikázania, pravidelne pristupovať k sviatostiam a obetovať svoje modlitby a každodenné práce na úmysly Apoštolátu modlitby.
- Manželia sa usilujú nežívať v láske a poskytovať deťom dobrú náboženskú výchovu; deti sa usilujú ctíť, milovať a poslúchať svojich rodičov.
- Rodina si vezme za vzor Svätú rodinu z Nazareta a usiluje sa svietiť druhým dobrým príkladom.
- Na prvé piatky mesiaca a pri domácich slávnostiach, výročiach, meninách, narodeninách atď. rodina si obnoví zasvätenie Božskému Srdcu pred obrazom alebo sochou.

Naša súčasná doba sa veľmi podobá koncu minulého storočia, kedy vznikla prax zasvätenia rodín Božskému Srdcu. Aj dnes ohrozuje kresťanské rodiny nevera, ktorú rozširuje nielen komunizmus v socialistických krajinách, ale aj duch sekularizácie všade na svete. Kresťanské rodiny sú povolané, aby ako mocné bašty chránili vieru v Boha proti mnohým útočníkom.

Zasvätenie sveta nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie žiadala sama Panna Márie vo fatinskom posolstve z roku 1917, keď sa objavila trom malým pastierikom Lucii, Hyacinte a Františkovi. Pri treťom zjavení Panna Mária ukázala deťom peklo a povedala:

"Videli ste peklo. Tu idú duše úbohých hriešnikov. Pre ich záchranu Pán Boh chce rozšíriť úctu k môjmu nepoškvrnenému Srdcu po celom svete. Ak urobíte, čo vám poviem, zachránia sa mnohé duše a nastane pokoj... Ale ak ľudia neprestanú urážať Boha... čoskoro Boh potresce svet pre jeho zločiny vojnou, hladom a prenasledovaním Cirkvi. Aby sa však tomu predišlo, prídem žiadať zasvätenie Ruska môjmu nepoškvrnenému Srdcu a vynahradzujúce sväté prijímania na prvé soboty. Ak sa splnia moje želania, Rusko sa obráti a nastane pokoj. Ak nie, Rusko rozšíri svoje bludy po celom svete... vyvolávaním vojen a prenasledovaním Cirkvi. Ľudia dobrej vôle podstúpia mučenie, Svätý otec bude veľa trpieť a rozličné národy budú zničené. Ale nakoniec zvíťazí moje nepoškvrnené Srdce..."

25. marca 1984 Svätý otec v prítomnosti veľa tisíc rodín z celého sveta zasvätil spolu s biskupmi svet a zvlášť Rusko nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Urobil to v mene celej Cirkvi. Teraz je rad na nás, predovšetkým na rodinách, aby si osvojili to zasvätenie a usilovali sa podľa neho žiť.

Požiadavky zasvätenia sú :

- častá modlitba, najmä svätého ruženca, za polepšenie sveta,
- pokánie za svoje hriechy a za hriechy dnešného sveta,
- vynahradzujúce sväté prijímania,
- duchovné spojenie s Vykupiteľom v jeho posväcovaní sveta a ľudského pokolenia.

Svätý otec zakončil zasvätenie slovami, ktoré dobre zhrňujú jeho cieľ :

"Pomáhaj nám silou Ducha Svätého prenáhať každý hriech: jednotlivý i hriech sveta, hriech vo všetkých jeho prejavoch. Kiež by sa znova prejavila v dejinách sveta nekonečná záchranná sila vykúpenia: sila milosrdnej Lásky. Kiež by zastavila zlo a pretvorila svedomie ľudí. Kiež by tvoje nepoškvrnené Srdce bolo svetlom nádeje pre všetkých!"

Žijeme vo svete, ktorému hrozí nová svetová vojna, strašnejšia ako všetky predošlé a celkom istá záhuba, ak sa svet zavčasu nespamätá. Svätý otec v mene Cirkvi už splnil svoju úlohu. Teraz je rad na nás, jednotlivcoch a rodinách, aby sme zasvätili seba a tento náš svet Božskému Srdcu a nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.

VIPOČUJME VÝZVU CIRKVI A SVÄTÉHO OTCA !

- o -

Kedyž deti odlietajú. Amen.
PÁN JEŽIŠ, prítomný v Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej nám ponúka svoju lásku, túži po tom, aby sme Ho čím častejšie prijímali vo svätom prijímaní. Keď Ho nemôžeme prijať skutočne, môžeme Ho prijať vždy a všade aspoň duchovným spôsobom a to i viackrát cez deň. Získame tým mnohé milosti a posilníme sa proti zlým náklonnostiam. K tomu je potrebné len vzbudiť si dokončajúcu ľútosť nad hriechami, túžbu po Spasiteľovi prítomnému v Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej a prisľúbiť, že sa polepšíme. Duchovné sväté prijímanie :

Najmilší Ježišu, pevne verím, že si v Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej skutočne prítomný ako Boh a človek. Milujem Ťa nadovšetko. Z lásky k Tebe ľutujem všetky svoje hriechy. Už nikdy viac Ťa nechcem uraziť hriechom. Duša moja túži po Tebe; keďže Ťa teraz nemôžem prijať skutočne, príď aspoň duchovne do môjho srdca. Objímam Ťa ako by si bol skutočne so mnou prítomný. Nedaj, aby som sa nie-

Marína H a v r a n o v á

S p o m i e n k a na slovenského básnika Rudolfa Dilonga, OFM.

"Dali mi bozkať kríž, prežehnali ma,
poslali za more.
K ďalekým svetom som prišiel podopretý
vodami."

Tieto slová napísal Rudolf Dilong, básnik nekaždodennej tvorivej energie, ktorý dozrel do svojom osemdesiatky v mlčanlivých múroch Pittsburgského kláštora rehole františkánov. Tu žije a tu tvorí, v asketickom priestore svojej izby, do ktorej sa zmestil všetok svet jeho neskrotnej fantázie.

Dilong, ktorý bol kedysi známou osobnosťou hnutia katolíckej moderny na Slovensku, prešiel dlhou a dramatickou cestou od rodnej Trstenej na Crave, cez Rakúsko, Nemecko, Taliansko a Argentínu, až po americký Pittsburg v štáte Pennsylvánia, kde doteraz žije. Polovicu života strávil vo vlasti a druhú polovicu svojich rokov v cudzom svete, k čomu raz povedal :

"Prešiel som kus sveta,
každý z nás ho prejde.
Koľko, to nepovie.
No treba len ísť, kráčať vpred
a mať čo robiť.
A svety sa tak tvoria,
že sa vždy ide."

Rudolf Dilong získal základné školské vzdelanie v rodnej obci. Po gymnaziálnej maturite vstúpil do rehole františkánov a po skončení filozoficko-teologických štúdií ho vysvätili za knaza. Básnic-ky debutoval v roku 1931. Ba až do svojho odchodu zo Slovenska v roku 1945 bol mimoriadnou a dynamickou postavou slovenského básnic-keho sveta. Človek nie každodennej energie, s fantáziou, ktorá sa ako lavína valí jeho tvorbou.

V slobodnom svete Dilong toho napísal toľko, že literárni kritici budú mať raz čo robiť, aby ho zhodnotili. Vytvoril viac ako 60 bás-nických zbierok. Vydania kníh si financuje zväčša sám a exempláre potom ponecháva vydavateľstvám ako dar slovenskej kultúre v zahrani-čí. Dilong vie, že tlačené slovo v cudzine má nielen svoju veľkú závažnosť pre udržiavanie a zveľaďovanie jazyka, ktorý je u Dilonga mimoriadne čistý a zachovalý, ale má ono slovo aj podnecovať ďal-ších tvorcov, aj keď sa hovorí, že cudzina talenty nerodí.

Je neľahké na malom priestore predstaviť básnika s takou robushou fantáziou a tvorivou energiou, akou je Dilong obdarený. Pokúsme sa zachytiť aspoň jednotlivé fázy jeho tvorby.

Ako rehoľník, čím Dilong ponajprv je, obracia svoju dušu k Bohu, keď napríklad v zbierke "Sväté rozjímanie" hovorí:

Pred stvorením sveta Boh sa ani neozval,
nevieme nič o tom,
treba potichu prísť na rozhovor s nebom.
Človek svoj vesmír unesie aj bez slova,
naše mlčanie nemá tieňov.
Ideme k Bohu, ktorý stvoril jazyky,
nestúpime nikomu na kroky
a nohy nám dal.
Nič cestou nezberáme.
S balíkmi by sme mohli blúdiť,
pre koho sú?
Nesieme len svoje meno.

A to je z piesne roráty,
 aby rosa padala.
 Bude záhraďa s ovocím,
 bez sklamanía.
 Raj otvorí Boh inak,
 my sme už po odpykanej vine.
 Láskou sa dal nazvať Syn Boží,
 keď prešiel údolím hriechu.
 Keď jeden druhého uderíme,
 povie nám: nastav aj druhé líce!
 Diablovej to nepoviem, ...
 človeku áno.
 Musíme uznať, že ľudská tvár
 je na podobu Božiu.
 Veď Syn Boží nám ju ukázal,
 keď ho hanobne bičovali.
 Kto krásne onemel, to len preto,
 že neskríkol na nikoho: obeste Ho!
 Boh to ani raz nepovedal
 od stvorenia sveta.
 A vedel, akí budeme!

Kým svetová literatúra má svoje dôkazy o tom, ako veľkí básnici brázdili svety za múzou, nespokojne a burlivácky blúdili cestami veľkomiest či ďalekých prírodných krás, slovenskí básnici od Hviezdoslava cez Krasku, ba až k Strmeňovi a Dilongovi tvoria zväčša v ústraní a v tíšave. Je to dvojnásobná kamenná tíš, ak ide o reholníka, ktorý má len fantáziu a štyri steny okolo seba. To je jeho celý vonkajší priestor. A tak sa vybrusujú slová i vety, krištaličujú sa myšlienky a básnik, ak žije navyše ešte aj v cudzine, často sa v duchu prinavracia domov. Dilong sa po mnohých desaťročiach prinavrátil domov, na rodné Slovensko aj v skutočnosti: na príhovor svojho bývalého básnika - priateľa Laca Novomeského sa mu podarilo prekročiť hranice pri Petržalke. No o pár hodín bol úradne vyzvaný, aby územie republiky opustil. Zhorkol mu sen? Ktože ho vie? Zostala teda len báseň o otcovizni:

Bolo vždy ťažko žiť,
 boli len vrchy.
 Môj otec sadil zemiaky,
 rozprával najprv prísno z bôľami.
 Potom z hôr prišli diviaky,
 rozryli zem, čo mala život pre nás.
 Tak bolo.
 Bez slnka sa kradlo
 a hory odvlhčili nás i korisť i mladosť
 zapadanú dažďami.

Možno v zmysle svojej istej zatrpklosti Dilong aj vo svojich prednáškach často prekvápuje. Ako básnika ho v Spojených štátoch často pozývajú na rôzne veľké slávnosti alebo na prednášky na univerzitách, napr. na Pittsburgskej univerzite na tému "Človek v ľudstve" medziiným povedal: "presvedčenie sa niekedy ťažko a draho doluje. Preto sa žiada od nás mať úctu k presvedčeniu druhého." Alebo: "Chceme veriť, že bude možno až tak obhospodáriť svet, aby už nikto nikoho nezabíjal pre smidku chleba. Lebo sa pýtame: je človek lepší dnes, ako bol pred príchodom nášho technického vývoja a jeho výtobytkov?" Dilong dodáva: "Žijeme v budúcnosti, a to v blízke i neďozernej. Aj intuíciou, ktorá sa volá zajtrajškom, storočím alebo tisícročím. Neutieklo ešte pred nami nič z toho, čo príde." A v jeho poézii slov by sme mohli pokračovať.

Básnik Dilong, ktorý polovicu života prežil mimo domoviny, pozná trýzen túžby za ročným chotárom. Vyspieval si srdce do dna. No z domu nikdy neodišiel. Preto je jeho poézia blízka najmä jeho krajanom. V cudzine je to ťažký chlebiček byť básnikom domova. On vydržal a túži dať svoje myšlienky na vedomie aj v anglickom jazyku. A tak sa potom v roku 1971 objavuje kniha lyrickej krátkej prózy, kde simultánne, strana za stranou sa objavujú naľavo anglický a napravo slovenský text. Zbierka nesie názov "Ponúkam chlieb so soľou". Výberáme z takmer 80 básní jednu s nadpisom "Zajtrajšok" :

Maríme čas v tom čo je prchavé,
opájame sa tým čo bude.
Ideme do zajtrajškov v snách,
keď ešte tie zajtrajšky nenastávajú.
Náš život je ako rieka,
to ťažké v nej padá na dno
a potrebuje naše ruky.
A túžby s tými ľahkými zajtrajškami
vždy voda odnáša.
To ľahké vždy voda odnáša.
Každú takú jemnú vec ako sú kvety,
treba dnes opatrovať, nie zajtra.
A čo vie rieka o zajtrajšku,
keď odnáša naše sny?
Ani to, že to bolí naše sny!

Nepokojný mních z kamennej izbice nedal svojim myšlienkám ani dňa oddychu, ako hovorí sám. Chodí po svojej malej izbe hore dolu nesčíselnekrát. Na svitaní i pri pozdnej noci, a prichodia mi na um rýmy. Netrpím stratou času, iba nepokojom stále niečo robiť.

Okrem stovák cigariet, ktorými je Dilong známy že ich nafajčí, prišiel aj na myšlienku stvoriť knihu básní takmer v jednej vete, kde dal slovo pod slovo. Každé do jedného riadku. Zbierka mala názov "Švih", ale u čitateľov veľa pochopenia nenašla.

A tak sa básnik zamyslel a stal sa módnym zbierkou básní o slovenskej žene. Mnohí priatelia Dilongovi priam hypnoticky radili, aby po tejto zbierke, ktorú nazval "Hladný vetriák" už nič viac nenapísal. Pokladali to za najzrelší básnikov pohľad na poslanie ženy. Jeho osobitný pohľad na slovenskú ženu sa vysoko cení. Básnik sa svojimi slovami dotýka poslania slovenskej ženy v národe. Jej poslanie nezlyhať a vytrvať ako symbol istoty. Profesor Šprinc na okraj "Hladného vetriáka" poznamenal: "Keby žil náš Sládkovič, veľký pevec Maríny, svoj vavrín by odovzdal Dilongovi a nazdávam sa, právom". Dilong objavil slovenskú ženu; zbavenú prchavej telesnosti a podáva čitateľovi jej novú tvár očistenú rosou. Novú ženu, na ktorú sa upína rodina i národ. Podľa kritikov oslava slovenskej ženy v Dilongových básnách sa líši od Smreka i Kostru. Vidí ju viacej uzemnenú, prikovanú zemitú k skutočnosti. Možno je to tým, že hovorí o ženách, ktoré sú v cudzom svete pilierom rodiny. Ak zlyhajú, rozpadá sa ten najčistejší svet, aký rodina tvorí. A básnik pritom vidí aj ich krásu, aká patrí zrkadlu :

Na našej zemi rodnej
nasadil Pán Boh mnoho krásy spiacej.
Potom sa kochal, nechcel odísť od nej,
chcel ešte viacej, chcel vyniesť z času
nádhery vyslovenú
a stvoril zvukom hlasu
to najútlejšie: ženu!

~~Slovenské horstvá~~ čarokrásne,
Hospodár na nich pristál,
tu pramienok sa včasne otvoril ako krištál
a ideš k riave bosá, tak ako chodia lane,
i Bohu zachcelo sa napíť sa z tvojej dlane.

A Dilong, na rozdiel od mnohých iných básnikov, nenúka ženu do pokory lásky, ale do hrdosti zo života, pohľadov na nový život:

Kým pásy tankov orali pole, orú,
v košíčku s pláňkou príbehla k moru.
Hľadela z veže na svoju vieru,
kdeže to, kdeže, oblaky berú?

Do jej zmätku- dosiaľ nepoznaného cudzieho sveta- jej hovorí :
Veď pred tebou ešte tiež si tu poplakali,
povedali im: krešte svoj hlas do tvrdej skaly.
Len špel na tvári, rezaný púťom závit
a samotári mohli sa svetom plaviť.

A Dilong neustane. V 15 slokovej básni ju potešuje k hrdosti :
Ak z neplodnosti rovno piť máš mok slova smutný,
si bosoňhá, dotkne sa ťa bozk lutny.
Ak spievame i v pleve a vie to vesmír šíry,
nech sa na našom speve celý svet pýri.

To bola iba malá ukážka z desiatok zbierok básni Rudolfa Dilonga. Mohli by sme priehršťím brať do dlaní myšlienky a slová, ktoré očisťujú i povznášajú, až je pri nich človeku smutno. No aj básnikom roky pritažievajú, hoci sa hovorí, že básnici a hviezdy nestarnú. V nich iba dozrie čas!

- o -

Ideme na muziku Božiu. Padá manna, len
zbierať. Modlíme sa svoj hudobný večierok.

Život je krásna symfónia. Ma koncert chodí
k nám Boh z neba.

Rád diriguje, ale taktovku nám dal. Páči sa
mu náš hatmonický vkus. Je v ňom.

A počuť večnosť, akoby sme my po nej
kráčali.

Nebo je z krokov Boha. Vieme, aké sú. Po
zemi chodil Syn Boží do poslednej modlitby.

No, sú a nenápadné činy Božie. Taký je
denný príchod Boží k nám na omši svätej.
Celkom potichy.

Večerný ruženec je lúboštné šepkanie s Matkou
Božou i v robotný den. A veľká je to robota.

Almužna je pohárik vody, nebom navoňaný.

Povedať trpiacemu: ukáž sa. Krása sa ukazuje.

Nesiem pokrm pre svojich bližných. Boh
miluje zem, a hovorí: je moja.

Pod našimi nohami Stvoriteľ má svoje miesto.

R. Dilong.

- o -

R u d o l f A l f o n z D I L O N G

/ 1. augusta 1905, Trstená - 7. apríla 1986, Pittsburgh, Pa., USA /

Ľudovú školu a nižšie triedy gymnázia skončil vo svojom rodisku, vyššie triedy gymnázia študoval v Trnave. Do františkánskej rehole vstúpil 27. augusta 1920 a dostal meno Rudolf. Po skončení teologických štúdií v Žiline bol vysvätený za kňaza 29. júna 1929. Pôsobil ako kazateľ a katechéta v Kremnici, kde bol i pomocným redaktorom časopisov "Serafínsky svet" a "Priateľ dieťok", potom v Trnave, Nitre, Malackách a Skalici. V posledných rokoch vojny bol vojenským duchovným slovenskej armády. Roku 1945 odišiel do emigrácie. Po krátkom pobyte v Západnom Nemecku prešiel do Ríma, kde sa zapojil do činnosti slovenskej emigrácie na obnovení slovenskej samostatnosti. V tejto činnosti pokračoval i po odchode do Argentíny /1948/, kde bol i hlavným duchovným pre slovenských emigrantov. Roku 1965 usadil sa natrvalo medzi slovenskými františkánmi v USA /Pittsburgh/ a stal sa redaktorom mesačníka "Listy sv. Františka" až do polovice roku 1979 a uznávaným slovenským kazateľom.

Literárnu činnosť začal Rudolf Dilong vyvíjať už ako klerik-teológ básnami, ktoré publikoval v "Serafínskom svete". Skoro po svojej vysviacke rozvinul naplno svoje literárne a organizátorske vlohy a stal sa poprednou osobnosťou slovenského kultúrneho života. Stál na čele "katolíckej moderny", skupiny mladých básnikov, ktorí uviedli do slovenskej spisby novú tematiku a nové formy výrazu. Pod vedením Dilonga založili si vlastný časopis a edíciu "Postup". Od roku 1931 v tejto edícii ako i v iných nakladateľstvách vydáva Dilong svoje početné básnické zbierky a drámy. Okrem toho uverejňuje svoje básne a eseje takmer vo všetkých slovenských časopisoch - v Slovenských pohľadoch, Eláne, Kultúre, Pere, Prameni, Smere, Novom slove. Za zbierku "Mladý svačobník" /1936/ dostal literárnu cenu Tomáša Baťu a za zbierku "Ja svätý František" /1938/ Národnú cenu M.R. Štefánika. V plodnej literárnej činnosti pokračoval Dilong i za ťažkých podmienok exilného života. Ako na Slovensku tak i v Argentíne a Amerike objavuje sa skoro každoročne jedna jeho básnická zbierka alebo kniha úvah a lyrickej prózy. Pritom i v zahraničí prispieval do rozmanitých slovenských časopisov v slobodnom svete, ako sú "Slovenské zvesti" a "Mladosť" - ktoré založil za svojho pobytu v Buenos Aires- Rím, Slovenská republika, Slovák v slobodnom svete, Slovák v Amerike, Jednota, Most, Ave Maria, Hlas z Ríma, Horizont a do rozmanitých zborníkov.

Niektoré Dilongove básne a lyrické prózy boli preložené do španielčiny, francúzštiny, poľštiny a angličtiny.

Z príležitosti jeho sedemdesiatky Slovensko-americké kultúrne stredisko v New Yorku udelilo Dilongovi literárnu cenu "Múza Tattier" a Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda spolu so Spolkom slovenských spisovateľov a umelcov /Cleveland/ vyznamenali ho medailou "Bene merenti laurea". Pittsburghská univerzita pri tejto príležitosti usporiadala výstavu kníh, ktoré jubilant publikoval v zahraničí. Svetový kongres Slovákov na svojom zasadnutí vo Washingtone 1978 odmenil Dilonga záslužnou medailou a diplomom. Pri 50. výročí kňazskej vysviacky /1979/ Ústredie slovenských katolíckych intelektuálov v slobodnom svete poctilo Dilonga záslužnou medailou.

Hoci Rudolf Dilong bol jedným z najplodnejších a najväčších básnikov slovenského národa, dnešný komunistický režim na Slovensku takmer neregistruje jeho dielo. A i tú časť, ktorú vytvoril ešte za prvej Česko-Slovenskej republiky, nevyhodnocuje objektívne, podľa zásluhy, aká mu patrí. Pochovaný je vo Valparaiso, Pa., USA.

Bibliografia kníh Rudolfa Dilonga, OMF. :

- Budúci ľudia /Básne/, Kremnica, 1931.
Slávne na holiach. /Básne/, Kremnica, 1932.
Dýchajte lazy. /Básne/, Trnava, 1933.
Antológia mladej slovenskej poézie. Trnava, 1933.
Hviezdy a smútok. /Básne/, Trnava, 1934.
Helena nosí Kaliu. /Básne/, Trnava, 1934.
Kolibrík. /Spoluautor Matovič/. /Básne/, Trnava, 1934.
S úsnevom Vianoc. /Básne/, Trnava, 1935.
Mladý svadobník. /Básne/, Praha-Bratislava, 1936.
Ja svätý František. /Básne/, Bratislava, FKM, 1938.
Mesto s ružou. /Básne/, Bratislava, FKM, 1939.
Gardisti, na stráž! /Básne/, Trnava, 1939.
Honolulu, pieseň labute. /Básne/, Trnava, 1939.
Nevolaj, nevolaj! /Básne/, Bratislava, FKM, 1940.
Muškát. /Básne/, Bratislava, 1940.
Konvália. /Básne/, Turčiansky Sv. Martin, 1941.
Valin. /Dráma/, Trnava, 1941.
Padajúce svetlo. /Dráma/, Trnava, 1941.
Somnambul. /Básne/, Skalica, 1941.
Vojna. /Básne/, Bratislava, FKM, 1942.
Hanička. /Básne/, Bratislava, FKM, 1942.
Zakliata mladosť. /Básne/, Bratislava, FKM, 1943.
Človek s láskou. /Román/, Bratislava, FKM, 1943.
Diabky bez donova. /Básne/, Buenos Aires, 1950.
Bež matky. /Román/, Buenos Aires, 1951.
Cesty vyhnanca. /Cestopisná črta/, Buenos Aires, 1951.
Pieseň lásky. /Román/, Buenos Aires, 1953.
Balady. /Básne/, Buenos Aires, 1954.
Za svetlom. /Básne/, Buenos Aires, 1954.
Na vrchu nádeje. /Básne/, Buenos Aires, 1955.
Slovo Božie. /Nedelné úvahy/, Buenos Aires, 1955.
Stopy v ohni. /Básne/, Buenos Aires, 1956.
Golgota. /Legendy/, Buenos Aires, 1957.
V záblesku vekov. /Básne/, Buenos Aires, 1959.
Dotyk s večnosťou. /Básne/, Buenos Aires, 1961.
Gorazd. /Dráma/, Rím, 1963.
Agónia veku. /Román/, Buenos Aires, 1964.
Brehy slobody. /Básne/, Buenos Aires, 1965.
Na hrudách času. /Básne/, Middletown, Pa., 1966.
Pod krížom. /Básne/, Rím, 1967.
Minúty zeme. /Básne/, Pittsburgh, Pa. 1969.
Kde holub odletí. /Básne/, Pittsburgh, 1970.
Matka celá krásna. /Výber básní/. Hamilton, Ont., 1970.
Ponúkam chlieb so soľou - I Offer Bread and Salt. /Lyrická próza/.
Cambridge, Ont., 1971.
With Christ in His Passion. /Preklad zbierky Pod krížom- Sr. M. Ti-
borová/, Pittsburgh, 1971.
Hladný vetník. /Básne/, Zuerich, 1972.
Pokora vína. /Lyrická próza/. Rím, 1973.
Vidíte zrako. /Lyrická próza/. Cambridge, Ont., 1973.
Švih. /Básne/, Pittsburgh, 1973.
Rozprávka má krídla. /Lyrická próza/. Pittsburgh, 1974.
Stlmené slovičko. /Aforizmy a epigramy/. Cambridge, Ont., 1974.
Pred tebou váza. /Lyrická próza/. Cambridge, Ont., 1975.
Chodníky. /Básne/. Pittsburgh, 1975.

Svätec z Assisi. /Úvahy/. Cambridge, Ont., 1975.
 Duch do dejín. /Lyrická próza/. Pittsburgh, 1976.
 Čo vietor nepovie. /Básne/. Cambridge, Ont., 1976.
 Nezmorie, kto miluje. /Román/. Pittsburgh, 1976.
 Memoáre. /Próza/. Zuerich, 1977.
 Akí sme všetci. /Sonety/. Pittsburgh, 1977.
 Otčina, zhrievaj ma! /Lyrická próza/. Pittsburgh, 1977.
 Sen je budúci. /Lyrická próza/. Pittsburgh, 1978.
 Sláva Bohu. /Modlitby/. Pittsburgh, 1978.
 Stretnutie. /Lyrické prózy/. Ed. USKI, Pittsburgh, Pa., 1979.
 Trilógia "Za krásu otčiny". /Básne/:
 Za krásu otčiny I.
 Ruža lásky II.
 Na pieseň srdca III.
 Pittsburgh, Pa., 1979.

Literatúra :

Ján E. Bor: Rudolf Dilong, básnik stratenej slobody.
 Buenos Aires, 1957.
 František Vnuk: Rudolf Dilong, OFM.
 Literárny almanach Slováka v Amerike, 1967, str. 134-135.
 Richard Portašik: Slovak Franciscans in America.
 Pittsburgh, Pa., str. 73.
 Encyklopédia Slovenska I.
 Bratislava, 1977, str. 514-515.

- 0 -

Rudolf Dilong, OFM.

B U D Ú C N O S Ť

Ó, milovaní,
 len tak
 je kríž celý,
 keď má klince.

Ruža
 aj pichá,
 a celú
 milujeme.

Hľa Syn Boží prosil:
 vezmite môj kvet
 a počte za mnou.
 Mať trne na čele.

Ak by sme prestali
 milovať Ježiša,
 čo nás čaká?
 Bol ukrižovaný.

K R Í Ž

Križ- nádej kresťanov!
 Križ- vzkriesenie mŕtvych.
 Križ- viera pre slepých.
 Križ- nádej pre zúfalých.
 Križ- cesta pre blúdiacich.
 Križ- opora bezmocných.
 Križ- prístav stroskotancov.

Choďte
 po svahoch,
 kde trpieť bolo
 darom Božím.

Neneste
 nič so sebou.
 Neste
 seba.

To nič, že ste
 chudobným záhonom,
 s dvoma
 haliermi.

Vy ste
 ľud Boží.
 Z pastierov
 boli králi.

Rudolf Dilong.

- 0 -

Križ- opora spravodlivých.
 Križ- uspokojenie zarmútených.
 Križ- hlásanie apoštolov.
 Križ- základ Cirkvi.
 Križ- pramen smadných.
 Sv. Ján Zlatoústý.

- 0 -

Naše čítanie :

Carlo Carretto : JA, FRANTIŠEK .

Z talianskej pôvodiny preložil Štefan Senčík, S.J.
Vydala Dobrá kniha, Cambridge, Ontario, ako podielovú knihu pre
"Priateľov dobrej knihy". Cena \$ 5,50 s poštovným.

Carlo Carretto, bývalý predseda Katolíckej vládeže v Taliansku, ako 44-ročný začul v sebe Boží hlas: "Nechaj všetko a poď so mnou do púšte. Nechcem tvoju činnosť, ale tvoju modlitbu a lásku". Naozaj opustil rodné Taliansko a odišiel do Afriky. Tam sa zoznámil s Malými Ježišovými bratmi, vstúpil do ich noviciátu a začal žiť podľa ducha ich zakladateľa Charlesa de Foucaulda. Po niekoľkých rokoch života na saharskej púšti napísal krásnu knihu "Listy z púšte", ktorá vyšla v mnohých vydaniach v Taliansku a bola preložená do viacerých rečí, aj do slovenčiny. Vydal ju Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme roku 1980. Carretto píše v úvode, že "ide iba o niekoľko myšlienok, ktoré dozreli vo mne v samote a sústredili sa okolo činnosti, ktorá bola nepochybne najväčším darom, čo mi dala Sahara: modlitba!"

Po čase sa Carretto vrátil do Európy a na žiadosť priateľov pokračoval v apoštoláte prednáškami a spisovateľskou činnosťou, ktorá je nezvyčajne plodná. Za krátky čas vydal viac kníh, napísaných sviežim básnickým štýlom, jednoduchosťou a jasnosťou. Najznámejšie sú: "Púšť uprostred mesta, Lebo si mi Otcom, Po stopách Boha, Cirkev sme my, Len láska zaváži, Mimo všetkých vecí..."

Dielo "Ja, František" vzniklo na žiadosť františkána Ernesta Caroliho, ktorý vyzval Carretta, aby napísal knihu o sv. Františkovi Asijskom z príležitosti 800 výročia narodenia tohto sympatického svätca. Carretto sa utiahol do františkánskej pustovne v Narni a dal sa do rozjímania a písania. Výsledkom je táto kniha. Predstavuje nám život a dielo sv. Františka s nezvyčajnou živosťou, sviežosťou a vernosťou. A má čosi povedať aj nám, ľuďom 20. storočia: najmä o vojne, pokoji, o súčasných polemikách a kontestáciách, o nenávisti a príťažlivej láske, o chudobe, o láske k Cirkvi a hlavne o svätosti, ku ktorej sme všetci povolani.

Carretto nám približuje sv. Františka a dáva ho "za príklad modernému človekovi, ktorý vychádza zo svojej úzkosti a odlúčenosti, aby znova nadviazal rozhovor s prírodou, s človekom a s Bohom". Hlavne však s Bohom! Vyzýva nás k mimoriadnemu dobrodružstvu: "Skúsiť, že evanjelium je pravdivé, že ozajstné bratstvo medzi ľuďmi je možné, že nenásilnosť je konštruktívnejšia ako násilie, že čistota je chutnejšia ako nečistota, že chudoba je zaujímavejšia ako bohatstvo.... Ak uvedieme Františkov plán do života, vyhne sa atómovej apokalypse..."

Kniha "Ja, František" sa číta ľahko ako román a je preplnená hlbokými myšlienkami. Vrelo ju odporúčame všetkým čitateľom Posla BSJ. Každý v nej nájde veľa poučení a bohatú látku na rozjímanie.

Ak si kúpite slovenskú knihu, vydanú v cudzine, nielenže sa počítate, ale zároveň podporíte vydávanie slovenských kníh a udržanie slovenčiny v cudzine!

Posol BSJ, č. 3/1983.

Anton Hlinka

Rozsiahla akcia proti
františkánom v roku 1983.

Prešli tri roky od rozsiahlej akcie ŠtB proti skutočným alebo domnelým členom františkánskej rehole mužskej i ženskej vetvy. Začala na Kvetnú nedeľu 27. marca 1983 a pokračovala vo veľkom týždni.

Veľmi dramaticky prebiehala na Staničnej ulici č. 5 v Bratislave. Vyše 30 hodinová domová prehliadka bola veľmi dôkladná. Polícia povytŕhala linoleum, rozpárala periny, povysypala zem z kvetináčov, vyhádzala zo skrin všetky veci, ba dokonca prekopala i záhradu. Zhabala množstvo materiálu, vypočúvala všetkých prítomných a uväznila majiteľa domu Petra Růčku. Podobne akcia prebiehala na Križovatkách, na Súmračnej, ale i v Košiciach, Púchove, v Trstenej, vo Svite, Vranove, v Ružomberku, Poprade, Hlohovci a na niektorých miestach v Čechách a na Morave. Prítom najviac na Slovensku, kvôli väčšiemu počtu rehoľníkov? Postihnutí boli štyria: Peter Růčka, Anton Šmíd, Jaroslav Brázda a Alojz Glabasný. Po štyroch mesiacoch vyšetrovacej väzby ich prepustili, hoci vyšetrovanie formálne neuzavreli, ale zastavili. Dôvodom nebolo sudcovské rozhodnutie, ale účel-politická oportunita. Prepustiť ich však prepustili. Prakticky museli, lebo ich nemohli obviniť z ničoho. Azda pod tlakom propagandy? Istotne nie. Keby ich mohli obviniť z dajakého skutočného prečinu, odhliadnúc od smiešneho "marenia dozoru štátu nad cirkvami", nikdy by ich neboli prepustili.

Odvtedy prešli tri roky. Je to síce krátka doba, no i napriek tomu dostatočne ukazuje, komu celá akcia osožila. Istotne nebola na škodu františkánskej reholi, úplne naopak. Nielenže posilnila rehoľné sebavedomie týchto, poväčšine mladých ľudí a nielenže im získala mnoho sympatií - a dozaista i nových členov - ale ukázala slovenskej a českej verejnosti - ale i zahraničiu - že rehoľníci sú tu, uprostred obyvateľstva, že päťdesiate roky boli fiaskom! Ľudí s duchovnou motiváciou, s pevným zameraním života na Boha a na službu ľuďom, uprostred ktorých žijú, s ideálmi, ktoré nemajú nič spoločné s bežným egoizmom a korupciou, nemožno prenasledovaním a utrpením zlomiť. Naopak, bolesť je mierou ich vernosti Bohu a sebe.

Z tohto hľadiska bolo zrušenie reholí a ťažké represálie proti kláštorom a ich obyvateľom nielen zločinom, ale i - z metodického hľadiska - veľkým omylom. Proti duchu sa neďá bojovať mečom, ani puškou ani mučením, ale len duchom. Víťazstvo bude patriť tomu, kto postaví proti idey lepšiu ideu, proti myšlienke lepšiu myšlienku, proti svetonázoru lepšiu svetonázor, proti ideológii lepšiu ideológiu, proti praxi lepšiu prax, proti morálke lepšiu morálku a pod. A podobne, keď ide o verejný poriadok, rešpektovanie zákona, sociálnu spravodlivosť a spravodlivosť vôbec, rešpektovanie všetkých ľudských práv - aj tých základných, typických pre človeka.

Jediný správny metodický postup proti rehoľiam, ktoré k svojmu jestvovaniu nepotrebujú výstavné kláštory a kostoly, ani typickú činnosť predchádzajúcich storočí - remeslá, školy, umenie, veda, dušpastierska činnosť v úzkom zmysle slova, ba ani spoločný život v tých istých priestoroch, lež duchovné spoločenstvo ľudí, zameraných tým istým spôsobom na ten istý cieľ - by bolo urobiť rehole zbytočnými, t.j. vytvoriť podmienky duchovného, umeleckého,

vedeckého, výchovného atď. rázu, v ktorých niet pre rehoľníkov viac miesta. Ale je také niečo možné?

Istotne, jestvovanie a činnosť nie je natoľko potrebná ako pred sto, tristo alebo sedemsto rokmi. Vtedy boli prakticky jedinými učiteľmi, majstrami remesiel, lekármi, ošetrovateľmi, bádatelmi, skrátka - najmä v stredoveku - jedinými nositeľmi k u l t ú r y a c i v i l i z á c i e ! Dnes ich úlohu prebral štát. Skúsenosť však učí, že súkromné školstvo je v demokratických krajinách mimoriadne dôležitým faktorom v objavovaní a pestovaní nových učebných metód, spájaných s celosobnostnou formáciou človeka. Mnohí synovia politických a hospodárskych magnátov - aj socialistov a komunistov v Taliansku, vo Francúzsku, Španielsku - študujú na súkromných rehoľných školách a bývajú v kláštorných internátoch. Aj dnes. Isteže sociálna spravodlivosť urobila v poslednom storočí závrtné pokroky. Všetci občania majú z toho ošoh. Stali sa však preto kláštory, ktorých cieľ spočíval v službe bezprostrednému okoliu, zbytočnými? Ani najdokonalejšie zákony nevytvoria stav dokonalej spravodlivosti, ani najdokonalejšie prevádzaná spravodlivosť neurobí zbytočnou l á s k u ! Kto to poprie, buď nepozná život, alebo ho nezaujímá osud ľudí.

Podobne by sa dalo hovoriť aj o iných oblastiach niekdajšej činnosti kláštorov, napr. výchovy mládeže vo voľnom čase. Nech sa len takí bratislavčania rozpamätajú, čo znamenalo saleziánske oratorium na Tehelnom poli alebo na Trnávke pre mesto a v určitom zmysle pre celú krajinu. Ak bol zákrok proti františkánom spreď troch rokov omylom a nespravodlivosťou, ak bolo zrušenie rehoľi spreď 36 rokov zločinom - najmä ak sa vezme do úvahy smrť tisícov sestričiek následkom zlého zaobchádzania - tak sa možno pýtať, p r e k o h o t o v l a s t n e b o l o d o b r é ? Kto mal z toho ošoh? Ako sa to dá zdôvodniť právne, kultúrne, sociologicky, ba aj ideologicky?

Z určitého hľadiska by sa to mohlo nazvať perfektným deliktom! No františkáni ukázali, že ani tu neexistuje perfektný delikt, lebo Boh vie vyťažiť aj z tej najväčšej katastrofy tých, ktorí sa Ho boja, dobro a definitívne víťazstvo!

Päť minút so Svätým otcom.

Na rodinu sa viažu základné hodnoty, ktoré nemožno porušiť bez toho, žeby sa tým spôsobila nevypovedateľná škoda mravného poriadku. Často plány v hmotných oblastiach a ekonomicko-sociálne hľadisko preváža nad kresťanskými zásadami a dokonca aj nad ľudskou morálkou. Tu nestačí vysloviť iba rozhorčenie. Treba pevne a vytrvale brániť tie hodnoty, pretože ich porušenie prináša nesmiernu škodu spoločnosti a koniec koncov i človekovi.

O ktoré hodnoty tu ide? Ide tu predovšetkým o dve základné hodnoty, ktoré spadajú pod to, čo nazývame manželská láska. Prvá je hodnota osobnosti, ktorá sa prejavuje vo vzájomnej bezvýhradnej vernosti až k smrti. A dôsledok je rovnako bezvýhradná úcta k novému životu, ktorý je plodom onej vernosti, úcta k dieťaťu už od prvej chvíle, keď začne žiť v matkinom lone.

Cirkev sa nikdy nemôže oslobodiť od povinnosti chrániť tieto dve základné hodnoty, spojené s dôstojnosťou rodiny. Ich obranu zveril Kristus Cirkvi: o tom nemožno pochybovať. Zrejmosť týchto hodnôt - aj čisto ľudsky zachytená - pôsobí, že keď ich Cirkev bráni, stáva sa nositeľkou pravej dôstojnosti človeka, pravého dobra človeka, rodiny, národa. So všetkou úctou voči tým, ktorí v tejto veci ináč zmyšľajú, je ťažko priznať z objektívneho a nestranného hľadiska, že koná podľa pravej ľudskej dôstojnosti ten, kto zradza manželskú vernosť, alebo kto dovoľuje, aby sa ničil a potlačoval život, počatý v matkinom lone...

Trináste storočie je storočím náboženských a spoločenských protikladov. Národy sú ovládané poddanstvom, ale začína sa už hlásiť i nacionalizmus. Popri žiariacich vzoroch svätosti a hrdínoch evanjelia existujú prípady zvrhlosti a pohlúdenia. S poddanstvom sa ľud delil na bohatých a chudobných. Toto majetkové triedenie prehlbovalo vzájomnú nenávisť.

Do tohto sveta poslala Prozreteľnosť muža v osobe svätého Františka z Assisi, ktorý si vyvolil úplnú chudobu a po príklade Ježiša Krista venoval sa obnove Cirkvi, pracujúc slovom i príkladom za nápravu života jednotlivcov i celej spoločnosti podľa zásad evanjelia.

Svätý František sa narodil roku 1181 v talianskom meste Assisi. Jeho otec, Peter Bernardone, bol bohatý kupec; matka Pitia bola nábožná. Pri narodení mu dali meno Ján. V rodnom meste sa mu dostalo primeraného vzdelania. Ako mladík bol vodcom a dušou veselej assiskej mládeže, avšak ani tu nikdy neprekročil medze slušnosti kresťanského mravu. Roku 1201 sa zúčastnil vojny proti mestu Perugia, v ktorej bol zajatý a uväznený. Ale roku 1205 znova tiahne do južnej Umbrie, ale vídenie v Spolete ho prinútilo k návratu.

Potom začal žiť kajúcim životom a sebazapieraním. Otca táto zmena veľmi trápila. Keď si už nevedel rady so synom, od zlosti ho pred assiským biskupom roku 1206 vydedil. František sa ochotne zriekol aj najpotrebnejšieho odevu a zahalený do biskupovho pláštá vyhlasuje: "Doteraz som Petra Bernardone nazýval svojím otcom. No odteraz bude mojím otcom ten, ku ktorému sa modliem: Otče náš, ktorý si na nebesiach..." Potom po dva roky ošetroval chorých na malomocenstvo. Roku 1208 sa pripojili k nemu ďalší. S týmito založil rehoľu, ktorú uviedol do života pápež Innocent III. Po príchode do Assisi svojich bratov nazval "Bratia menší - Fratres minores" a usadil sa pri kaplnke Panny Márie Anjelskej, zvanej Porciunkula, okolo ktorej si vystavali niekoľko domčekov.

Roku 1212 založil rehoľu panien Klarisiiek, pomenovanú podľa svätej Kláry a roku 1221 tretí rád pre svetských ľudí oboch pohlaví.

Oduševnenie za vieru a túžba, aby Krista poznali všetky národy, prejavili sa roku 1212 pokusom o misie na východe, ale burka ho zahnila ku brehom Dalmácie. Podobným nezdarom skončila aj misiónárska cesta do Španielska, ktorú podnikol v rokoch 1213-14. Roku 1215 sa zišiel v Ríme na lateránskom sneme so svätým Dominikom, ktorý bol nadchnutý za podobné ideály. Ich verné a úprimné priateľstvo sa prenieslo aj na rehole.

Roku 1217 zvolal bratov na kapitulu. Keďže sa počet bratov rozmnožil, jednotlivé domy zadelil do provincií, ktoré odvetdy spravujú provinciálni ministri. Potom vybral misiónárov pre východné krajiny, Uhorsko, Nemecko, Francúzsko a Španielsko. Roku 1219 ako vodca východných misií odobral sa do Svätej Zeme. Tu oduševnoval križiakov, ba kázal aj pred samým sultánom. Po návraťte do Talianska našiel v reholi novoty a zmeny, ktoré mienil odstrániť zriadením jednoročného noviciátu. Neskôr ochorel, takže roku 1221 správu rehole odovzdal bratovi Eliášovi, ale rozhodovanie v najdôležitejších veciach si ponechal.

Posledné roky serafínskeho svätca boli veľmi bolestné. Trpel chorobami žalúdka a pečene, k tomu sa pripojil očný nádch. Tiež ho sužovali priestupky proti svätej chudobe a iné neporiadky, ktoré sa vkrádali do života bratov. Roku 1226 na La Verne obdržal

sväté stigmy od Pána Ježiša ako odmenu za rozjímanie o jeho mukách a ako dôkaz intímneho božieho priateľstva.

Ani v chorobe nezaháľal. S bratom Eliášom ešte chodil po misiách. Táto cesta natoľko ohrozila jeho zdravie, že sa už obávali o jeho život. Ošetrovala ho samotná svätá Klára v kláštore sv. Damiana. Tu zložil svoju pieseň o slnku /Cantici di sole/. Roku 1225, na žiadosť svojho priateľa kardinála Hugolína, podrobil sa bolestnej operácii, ktorá mu ale neublavila. Na jar roku 1226 sa vrátil do Assisi, kde sa biskup vo svojom paláci postaral o jeho ošetrovanie. Neskôr ho na vlastnú žiadosť preniesli do Porciunkuly, kde nadiktoval svoju "záveť". Potom, striedavo spievajúc žalm 141: "Blasom svojim volal som k Bohu" požehnal všetkých svojich bratov, prítomných i budúcich až do konca sveta. Napokon 3. októbra 1226 odovzdal svoju šľachetnú dušu Stvoriteľovi. O dva roky pápež Gregor IX. vyhlásil Františka dňa 16. júla 1228 za svätého.

Už vyše sedem storočí sa teší svet i cirkev ovociu, ktoré vzrástlo zo semena, zasiateho Serafínskym Patriarchom. Jeho synovia a nasledovníci, vedení zásadou nielen seba žiť, ale aj iným osožiť, svoj život majú tak usporiadaný, aby bol v duchu Evanjelia a toto vniesli do života. Členmi františkánskej rehole bolo 6 pápežov, asi 90 kardinálov a veľký počet biskupov a iných cirkevných hodnostárov. Dalej vyše 50 svätých a vyše 90 blahoslavených z prvého rádu.

Františkánsky 1. rád-mužský, spravuje v Ríme sídliači generál, volený provinciálmi. Pomáha mu poradný zbor. Na čele každej provincie je ustanovený provinciálny minister. Provinciála volia predstavení kláštorov /guardiáni/, ktorí sa schádzajú na kapitulu. Generál vysielá svojho splnomocnenca, vizitátora, ktorý skúma stav jednotlivých provincií.

Bratia prvej rehole sa delia na bratov laikov a kňazov. Každý nový člen sa musí podrobiť skúšobnému roku /noviciátu/, po ktorom ho pripustia k jednoduchým sľubom. Neskoršie sa zaväzuje slávnostným sľubom k doživotnému zachovávanu regule, žijúc v chudobe, poslušnosti a čistote.

Je pravdepodobné, že františkáni sa na Slovensko dostali ako misiónári ešte za života svätého Patriarchu. Prvý slovenský františkánsky kláštor sa datuje z roku 1238. Na Slovensku mali do roku 1948 františkáni 17 kláštorov. K slovenskej provincii Najsvätejšieho Spasiteľa patrili aj komisariát v Amerike so štyrmi klášťormi v Pittsburgu, Valparaiso, Cliftone a Buffale. Okrem Trnavy sú františkáni na Slovensku ešte v Bratislave /Ladislav IV./, Skalici /1467/, Hlohovci /1492/, Nitre /1248/, Pruskom pri Ilave /1635/, Nižnom Šebeše /1635/, Kremnici /1653/, Malackách /1653/, Bardejove /1670/, Prešove /1691/, Beckove /1696/, Okoličnom /1310/, Ziline /1703/ a Trstenej /1776/.

T r e t í r á d s v e t a F r a n t i š k a .

Svätý František z Assisi svojim skromným, detínskym, ale pritom hlboko kajúcim životom tak mocne zapôsobil na ľudí, že ho chceli nasledovať z každého stavu, i tí, ktorí už žili v rodinách. Svätý František nechcel roztrhať manželský zväzok, preto ustanovil pre týchto vo svete žijúcich manželov a kajúcnikov reholné pravidlá, ktoré Cirkev nielen schválila, ale ústami mnohých pápežov doporučila všetkým, ktorí túžia po dokonalejšom katolíckom duchovnom živote.

Do tretej rehole /ktorú voláme terciársku a členov terciárov/ prihlásili sa nielen jednoduchí ľudia, ale aj pápeži, panovníci a vôbec ľudia zo všetkých stavov.

O nákazlivej radosti svätého Františka z Assisi.

"Aby som mohol veriť v ich Spasiteľa, museli by mu spievať tie najkrajšie hymny. A bolo by tiež potrebné, aby na Jeho nasledovníkoch bolo viac vidieť, že sú spasení"- povedal raz Nietzsche.

Naproti tomu svätý František volá: "Aký nádherný je život! Aká úžasná je Božia sláva!" Vedel o takejto odpovedi na svoju požiadavku pán Nietzsche?

Kresťanstvo je náboženstvo slabých a sklúčených- domnieva sa Friedrich Nietzsche a jemu podobní. Údajne sa hodí pre mäkké mozgy a sentimentálne srdcia.

Dovoľte, aby som sa tomu zasmial - volá František. Naozaj ste nepochopili, že ste milovní? Ako hospodárite s krásou, ktorou Vás zahrňuje Tvorca? Čo ste urobili z jeho nepochopiteľnej lásky, ktorá Všemohúceho vydáva do našich rúk? Kde sa vo vás berie ten nepochopiteľný smútok? Ako to, že strácate odvahu vy, ktorí máte byť priam zásobárňami veľkej nádeje?

Radosť je pre Františka vecou, ktorá má veľkú cenu. Ničím na svete by si ju nedal vziať, lebo jeho radosť sa volá J E Ž I Š !

Myslím, že Františkovo posolstvo sme si akosi osladili. Ale užho nie je nič naivné. Nie je tam nič zázračné, ale ani vyumelkované alebo sentimentálne. Františkovi nejde o nejaký návrat do strateného raja nevinnosti. Ide mu o z n o v u z r o d e n i e . Svätý Pavol to tiež tak myslí, keď píše: keď sa niekto stal kresťanom, je novým stvorením.

Budúcnosť patrí tým, ktorí podpíšu zmluvu o nežnej láske so svetom, s týmto svetom. Ak sa takýto pakt neuzavrie, žiadna budúcnosť nebude. Strach a úzkosť existujú, ale je tu možnosť prerásť ich. To je výzva, ktorú nám každý deň prináša nové ráno.

Vzkriesený Kristus môže byť s nami v styku prostredníctvom E u c h a r i s t i e . František ju má nesmierne rád. Je to stredobod nášho vzkriesenia, záruka proti smrti.

Všetko je milosť. Proti silám smrti František skladá svoj mohutný chválospev stvorenia práve v čase svojej poslednej etapy života. Ubúda mu schopnosti vidieť, trpí na trachom. Už nevidí a neuvidí Slnko. To však nie je dôvod, aby Slnko popieral. Chválospev stvorenia je hymnou vďaka človeka, pokúšaného beznádejou, ktorý však ostáva svojou úzkosťou na vďakyvzdaní. A úspech stvorenia je dúha v ľudskej slze. Dokonca za horúcosť, ktorá spaľuje Františkove sluchy, keď sa pokúšajú uzdraviť trachom, František chváli Pána, ako za vzácny dar. A smrť, ktorú za niekoľko mesiacov spozná, nazýva sestrou, ktorá úplne ukončí zničenie všetkého, čo by mohlo brzdiť alebo zdržiavať radosť.

Na začiatku tretieho tisícročia našej éry sme sklúčení, beznádejní. No František nás volá, aby sme vyhrnuli rukávy, začali šplhať po zručninách a pritom si spievali.

Sú ľudia, ktorí sa pýtajú: Má vôbec zmysel hovoriť a písať o svätých? Ja si osobne myslím, že nadišiel čas, keď svedkovia majú viac čo povedať ako profesori teológie. Neveriaci filozof Bergson o svätých, ktorí sú takými svedkami, vyhlásil: Ich existencia je výzvou. Nie sú to hrdinovia, sú to normálni smrteľníci, ako my všetci. Ale zamilovali sa do Boha-Lásky. Ukazujú nám, že evanjelium má schopnosť roztrhnúť naše putá a dáva nám schopnosť prekročiť svoj limit. Prítom vôbec nezáleží na tom, v ktorej kultúre, v akom režime žijeme!

Kde bude Ježiš dnes, chrániaci žemu, prenasledovanú zákonom a nenávisťou "slušných ľudí"? Kde bude Ježiš dnes, ak bude chcieť dokázať svoje priateľstvo všetkým, ktorí až do svojej smrti trpia samotou alebo pohrdaním? A čo návrat márnopotratného syna? Pekná historka s lúbivými pohľadmi? Možno sa stretnúť s jej obmenou dnes, roku 1986, niekde v našich rodinách?

Treba vidieť báječný film Zeffirelliho "Ježiš Kristus", aby sme pochopili, ako sa odpúšťa Petrovi, keď zhrešil. Je toho Cirkev ešte schopná? Sú ešte aj dnes ľudia schopní tento Ježišovho odpúšťajúceho pohľadu? Nájde sa ešte niekto, kto prehovorí za tých, ktorí nemajú práva? Kto pomôže s bremenom, hoci je vlastné a pritom riadne ťaží? Nájde sa ešte niekto, kto sa stane nádejou pre tých, ktorí sa už nádeje vzdali? Kto bude Kristovým hlasom volať: už nikdy človek proti človeku?!

Na toto všetko odpovedá František svojim životom. Preto sa stanem Ježišovými ústami a poviem: vstaň a choď! Buďem Ježišovým srdcom a vrátim vám slobodu. Lebo svätosť svätcov - to je evanjelium, radostná zvesť dneška.

I dnes existujú laureáti Nobelovej lásky. Volajú sa Maximilián Kolbe, Oscar Romero, Lech Walesa, Matka Terezia a mnohí iní. Mnohí, zo všetkých národov. Svätci sú nádejou sveta. Razia cestičky zmierenia v džungli dejín.

Teraz často myslievam na "Františka našich dní", ktorí svoju zbroj Františkovej lásky vymenili za rozkoš, svoje "zbrane" dobrých skutkov za rádovanky tohto sveta, ktoré sa prejavili ako bolestne klamlivé. Spoločnosť bez Boha je viac-menej bez prostriedkov, ktoré by spoľahlivo pomohli mladému človekovi v kríze. Dnes sa iba predpisujú lieky proti depresii a postihnutého položia na lehátko v ordinácii nejakého psychoanalytika... Františkovia dneška našli nebezpečnejšie radosti, aké poznali v minulosti, dopujú sa účinnejšími drogami. Ich potreba byť obdivovaní je omnoho náročnejšia. Nestačí im ísť do boja proti mestu Perugia.

Pretože dnešná mládež nemá skutočných nepriateľov, nepriateľov vidí všade a v každom. Nenávidí sama seba! Po čase sa stretne s nejakou sektou, ktorá jej ponúkne pochybné vzrušenie. A nakoniec sa s ňou stretne na patologii, kde má v diagnóze napísané: Láska? Nebol milovaný!

Dňa 26. apríla 1935 zomrel v Bratislave vdp. P. Mansvet OLŠOVSKÝ, prvý provinciál znovavytvorenej slovenskej provincie rádu svätého Františka. Dlhé roky spravoval provinciu. V pamäti ostáva ako priekopník duchovného života. Bol horlivcom duchovnej disciplíny, bol duchovný vodcom mnohých, ktorých viedol príslovečnou trpezlivosťou po ceste kresťanskej dokonalosti. Bol jednoduchý a predsa vynikal bohatstvom svojich duchovných pokladov. O reholný dorast sa staral naozaj otcovsky. Veľkou obetavosťou vytvoril rádové gymnázium v Malackách.

15. apríla 1947 sa odobral do večnosti dlhoročný provinciál, komisár Svätej zene, vdp. P. Bruno BÖHM. Na východnom Slovensku, kde prežil väčšinu svojho kňazského života, zanechal po sebe trvalú pamiatku.

Úloha predstaveného nie je ľahká. P. Bruno Böhm spravoval františkánsku provinciu v najťažších rokoch vojny, mnoho trpel. Bol si vedomý obety, ktorú prinášal z lásky k Bohu a z lásky k národu.

Veľká rodina slovenských synov a dcér svätého Františka ako i terciári nezabúdajú naň vo svojich modlitbách a prosia:

Milosrdný, dobrý Pastier Ježišu Kriste, príjmi ich duše do svojho kráľovstva, pre ktoré žili, pracovali a umierali.

Spodobnenie Františka s Ježišom.

František považuje za svojho brata a sestru každé stvorenie, pretože je číslom nežnou láskou Otcovou. A potom je tyšešie večný Syn, ktorý svoj osud spojil s osudom všetkých. Kto iný, ak nie On, miloval až na smrť práve tých, ktorí neboli milovaní?

V čase, keď bol František sám opustený všetkými, keď sám sebou opovrhoval, kto iný na nom vo svätom Damiane spočinul pohľadom nežnej lásky, ak nie ukrižovaný Kristus, Boh, ktorý sa svojou láskou stal najzraniteľnejším a najpotrdanejším medzi všetkými ľuďmi?

Zraniteľnosť Boha betlenemskou slámou. Narodení v prievane, v špine chlieva pre dobytok. Poníženie Boha na šibenici Golgotského vršku.

Pre teba som to urobil, ty máš pre mňa veľkú cenu. Milujem ťa!

Keď František jedného dňa obdržal Ježišove stigny, tak iba preto, že aj Ježiš bol poznačený Františkovými stigmami: naše rany niesol na sebe. František pozri sa, vzal som si ťa do svojich dlani.

V evanjéliu kde sa číta o žene, prichytenej pri cudzoložstve, Ježiš neberie v úvahu § 12 trestného zákona, ako huk pre Židov stanovila kniha Levitikus. Ježiš vidí iba zranené srdce tej ženy. Vidí všetky tiesafery, ktoré prišiel splatiť a vykúpiť, vidí všetky tvrdé zákony, ktoré musí polučiť svojou božskou láskou. Ježiš sa ujíma obrovské množstvo, ktorých "skúšna" židovská spoločnosť vylučovala zo svojho spoločenstva: pohancy a Samaritány, prosti-tútky a verejných hriechnikov, vojakov okupáčnej armády, bludárov, posadnutých, nalomocných a smilnikov, nevyliciteľne chorých. Ježiš sa odváži milovať i za cenu straty svojej vážnosti a cti, aj keď za to zaplavil životom.

Ježišova láska prenikla Františka až do posledného vlákna jeho bytosti. Všetde a vo všetkom sa svojim pokoreným Kristom. Neublíži ani červíku, pretože si spomenie na slová žalnu: ja som červík...? Človek. Zachraňuje pred zabitím ovečku, lebo si spomenie na Izaiášove slová: ako baránok bude vedený na zabitie...

František ku koncu svojho života prosí Pána, aby mu dal pocítiť, čo sám pocítoval na križi. Chce tak milovať, ako miloval Ježiš. A bol vyslyšaný. Františkovým Kristom je Ježiš ukrižovaný a vykri-sený, víťaz nad všetkými silami smrti. Žije! Dôkaz? Veľká radosť, ktorá zaplavuje Františkovo srdce.

Františka sa pýtajú, kto je. Odpovedá: som herold, hlásateľ, vyslanec veľkého Kráľa. Ježiš je mu všetkým. Pán mi dal oratov, Pán ma priviedol, Pán ma osvietil - takto hovorí. A so všetkými sa chce podeliť so svojou radosťou. Preto chodi po cestách-necestách a neprestáva zapalovať srdcia.

Podrž sa Ježiša Krista v hĺbke svojej duše a priviň sa k evan-jeliu. Táto láska ku Kristovi sa nezachíca bez toho, aby sa František nepodrobil na spôsob Jeho života, na Jeho láske k Otcovi, na Jeho láske k ľuďom.

František volá chudobu. Nie z toho dôvodu, ako hinduistickí jó-govia, aby neupadli do osidel žiadosti - teda nie akási duševná

hygiena. Františkovi ide iba o to, aby šiel v Ježišových šlapajách. Ježiš nemá, kde si hlavu položiť. V Ježišových šlapajách zostať. Keď ide o to privoliť, že sa mu budú posmievať, že ho vyhladovejú a pokoria.

Mladí ľudia sa dnes pýtajú : Čo sa tým zmení, ak sa staneme kresťanmi?

František jasne ukazuje, čo sa stane v živote človeka, ktorý nechal do seba vstúpiť Ježiša. Ježiš je cesta, ktorá vedie k Otcovi. František nám ju ukazuje - povedľa Klára z Assisi. Kolkým onylom vo svojom živote by sme sa vyhli, keby sme aspoň čítali - ak už nie meditovali - Evanjelium očami božích svedkov, ktorými svätci sú.

Ak čítame Evanjelium jansenisticky, stáva sa nástrojom pokorovania. Ale pre Františka je Ježiš priateľom, najbližším. Dorast a neznosť sa tu nevyklúčujú. Jeden druhú vyvoláva. Františkov Kristus je od večnosti milovaný Otcom. Otcov veľmi milovaný Syn - píše František. Otcovo Slovo. Nie smrteľný, ale naveky žijúci a navždy oslávený. Boh je láska. Boh nie je nič iné ako láska. Boh je Otec. Ježiš ho nežne nazýva Abba - drahý otecko. Je zhovievavý, úžasný, sladký, láskavý, milý. Ježiš - ako objavuje František - je jedným z Najsvätejšej Trojice. Ich jedinou realitou je láska. Od samej večnosti sa Otec dáva Synovi celý a Syn sa celý od Otca prijíma. Ich láska je taká silná, ich žiarenie také mohutné, že chcú pritiahnúť i miliardy stvorení do privalu svojej radosti.

Františkov Boh nie je Bohom-samotárom. Samotárstvo vytvára ľudí skúpych a chamtivcov. Františkov Boh je spoločenstvo, zdieľanie, výmena, dar a prijímanie darov.

Na našu zem prichádza večný Syn na to, aby nás pozval do plnosti tejto radosti. Pozýva nás, aby sme do nej vstúpili a dali sa Otcovi milovať, ako on. Stal sa človekom, aby sa človek stal bohom - povedal svätý Irenej.

Nad touto myšlienkou svätý František priam jasá. Miluje Ho z celého srdca, z celej duše a z celého ducha, zo všetkých svojich schopností a síl, celou svojou inteligenciou, všetkými vlohami, celou svojou vôľou. Františkova reč je sám oheň. Slová, plynúce ako slzy radosti. Počúvajte, akí šťastní sú tí, ktorí milujú Boha a ktorí milujú svojich bratov tak, ako ich miluje Boh. Sú synmi Syna. Dovoľujú Jeho dielo. Sú manželmi, otcami i matkami nášho Pána. Manželmi sme, ak sme s Ježišom Kristom zjednotení s Duchom Svätým. Sme Jeho bratia, keď plníme Otcovu túžbu. Jeho matkami, keď Ho nosíme vo svojom srdci a vo svojom tele a rodíme Ho veľkomyselnými a dobrými skutkami.

Aké je to nádherné, aké úžasné, mať za manžela Ducha-Obráncu! Aké okúzlenie, aký mier, aká lahodnosť, aká strhujúca radosť nadovšetko žiadúca, mať takého Brata a takého Syna, ktorý sa obetoval za nás!

Ak si prečítame text takejto sily, chápeme, čo kedysi ktosi povedal o Františkovi: František sa nemodlí. František je modlitbou, ktorá sa stala človekom!

Krsta františkánskej spirituality :1. Moja cesta .

Každý človek už pre narodením je pozvaný na určitú, tú svoju životnú cestu. Keď dospeje k plnému užívaniu rozumu, musí sa rozhodnúť, akou cestou ísť. V puberte obyčajne nemyslí na to, že ak má svoju životnú cestu prejsť dobre, potrebuje dobrého sprievodcu. A práve v mladosti, v najťažšom období, ak si nenájde dobrého sprievodcu, obyčajne v živote stroskotá, zapadne a nedosiahne cieľ, ktorý Boh s každým človekom má.

Všetci teda potrebujeme informácie o ceste, o problémoch, prostriedkoch a o ciele ako takom. Na tejto zemi sme totiž pútnikmi. Putujeme smerom do večnosti. Mnohí ľudia si vôbec neuvedomujú, aký je ich životný cieľ.

Naším životným cieľom je dobrá večnosť. Čo je to večnosť? Je to hlboká priepasť, do ktorej padáme po rýchlom behu pozemského života. Aká bude tá naša večnosť, to záleží v mnohom na nás.

Od Krista vieme, že musíme voliť medzi večnou blaženosťou a pohromou. Smrťou končí pozemský život a začína večnosť. A je veľa ľudí i dnes, ktorí nepoznajú cestu k blaženej večnosti a nepoznajú ozejstné problémy na tejto ceste k nej. My ich poznáme, pretože nám ich povedal náš Pán: "ja som cesta, pravda život". Teda našou cestou je Kristus. V ňom - ako točastokrát povedal - je plnosť večného života, do ktorej povoláva všetkých, i mňa. On pre túto cestu stanovil aj účinné prostriedky, s ohľadom na rôznych ľudí rôzne. I keď cieľom je vždy Kristus, cesty k Nemu môžu byť rôzne. Pretože On je cesta, pravda a život, On je tou cestou, životnou náplňou, pravdou a tým životom, ku ktorému smerujeme. Môžeme povedať, že rôznou spiritualitou, rôznou duchovnosťou, rôznou cestou prichádzame k Nemu.

Ponajprv poznáme cestu normálneho kresťanského života, ktorou ide väčšina kresťanov - a tou je manželstvo. Poznáme aj cestu inú, na ktorej sa - viac dievčatá a ženy, menej muži - zaväzujú jedným sľubom čistoty alebo celibátu na jeden až tri roky. Tieto sľuby sú väčšinou súkromné a ide o jeden až dva sľuby. I toto je možná cesta za Kristom.

Ďalší spôsob, a to dokonalé oddanie sa Kristovi, totálne nastúpenie na Jeho cestu, je záväzok sľubmi chudoby, čistoty a poslušnosti, dávaný slávnostne v reholiach pred celou Cirkvou. Toto už nie sú súkromné, ale slávnostné sľuby.

Táto rozdielnosť spôsobu nasledovania Krista v reholnom živote sa nazýva š p i r i t u a l i t o u, duchovnosť, t.j. cestou, ktorou určitá skupina ľudí ide v určitom duchu za Kristom.

V Cirkvi poznáme niekoľko druhov spiritualít. Poznáme nepr. spiritualitu benediktínsku, dominikánsku, ignaciánsku, františkánsku a iné. Ale ktorá z nich je najlepšia?

Každá je dobrá a svätá. Každá vytvorila a tvorí svätých. Jadro učenia je vo všetkých rovnaké, lebo i evanjelium je rovnaké. Je to Kristovo učenie, ktoré je pre všetkých ľudí rovnaké. Rozdielne sú tu iba pohľady a spôsoby uskutočňovania. Mohli by sme povedať, že v rovnorodosti a zhode učenia je akási rozdielnosť pohľadov, vysvetlení a ducha. Zvláštnosti spiritualít tvorí to, aký totiž kladú dôraz na ten či onen bod, na tú či onú pravdu jedného katolíckeho učenia. Z akého pohľadu sa dívame my na všetky náboženské pravdy, na Krista v evanjeliu a na pravdy, ktoré nám hlása. Ako kto berie vážne, dokonale a naplno alebo iba čiastočne tieto pravdy.

Je rozdiel medzi špiritualitami?

Áno, je. Prečo napríklad dostal svätý František novú regulu, keď bolo zakázané v Cirkvi dávať novú regulu? Dostal ju preto, lebo išiel inou špiritualitou aké boli dovtedy - nemohol prijať ani benediktínsku, ani augustiniánsku regulu. Chcel ísť inou cestou za Kristom, akou išiel svätý Benedikt, svätý Augustín, svätý Bazil a tí, čo ho nasledovali. Keď prichádza František, vidí, že cesta iných regúl u iných rádov nie je jeho cestou, hoci sú to tiež cesty za Kristom. Je v nich iná mentalita, iná špiritualita, iný duchovný pohľad na pravdy o Kristovi, o Bohu. Františkov pohľad nie je opačný, ale iný, z iného hľadiska, z inej strany vidí rovnakú vec ináč.

Benediktíny vtedy už mali mnoho kláštorov, veľké majetky, venovali sa bohoslužbe, pomáhali ľuďom k poznaniu a k lepšiemu životnému štandardu - rúbali lesy, budovali polia - a ľudia sa od nich naučili poľnohospodárskym a iným prácam. Oni to boli, ktorí priniesli ľuďom vyššiu všeobecnú kultúru a životný štandard. Toto všetko bolo pekné, dobré, sväté, bola to tiež určitá cesta k Bohu, ale František chcel niečo iné, nebola to "jeho" cesta.

Svätý Augustín dal normy pre kanovníkov, ktorí chceli žiť pohromade a mať spoločný majetok, žiť pospolu atď. Ich regulu prevzali premonštráti, cisterciáti a rytierske rády. Veľké majetky, ktoré po určitom čase nadobli svojou prácou a čarovaním, nepoužívali len pre seba, ale pre všetok ľud a mohli ho zväčšovať, lebo nemali predpísanú chudobu. Ani toto nemohol František prijať, lebo jeho cesta za Kristom bola vedená v inom duchu, jeho špiritualita bola rozdielna.

Svätý František svoju regulu začína slovami: Život Bratov menších je tento: zachovávať sväté evanjelium nášho Pána Ježiša Krista, pevne ho zachovávať životom v chudobe, spoločnosti a čistote. Zo začiatku nemyslel na sluby. Až keď mal okolo seba bratov, začala vznikáť potreba vytvárať komunity, dať im normy a formy, podľa ktorých sa mali riadiť. Ináč to ani nie je možné, lebo akonáhle vznikne nejaká komunita - či laická, svetská, duchovná, vždy musí mať nejakú regulu, čiže pravidlo, podľa ktorého má žiť. A Františkova prvá regula - hoci sa nám nezachovala - bola tvorená citátmi z Písma svätého, ako: všetko opusti; zober svoj kríž a nasleduj ma; rozdeľ všetko, podľa mňa; kto chce ísť za mnou... Keď tieto slová potom František prednesie pápežovi, hovorí, že to ono, čo on chce. A ako vieme, Svätá Stolica ho dosť ťažko chápe, lebo vtedy nebolo zvykom, aby niekto nešiel cestou života nejakého hmotného zaistenia. To nebolo ani u benediktínov, ani u kanonikov, ani u východných rádov. A tu odrazu príde František a chce úplnú chudobu. Preto s ním Svätá Stolica nemôže zo začiatku súhlasiť a trvá dlhšie, kým sa Svätý Otec odhodlá odobriť tento spôsob života. Ale, ako vieme, František ho nakoniec presadil a tak vzniká Františkova špiritualita.

Vieme, že svätý František bol priateľom svätého Dominika, medzi nimi bol dobrý kontakt a predsa neprijal jeho špiritualitu. A svätý Dominik ani nedostáva novú regulu. Jeho štýl cesty za Kristom je rozumový, kdežto Františkov štýl je teológia srdcom. František ide za Kristom vnúterne, t.j. láskou, nie rozumovým poznaním. Poznanie srdcom je dokonalejší spôsob poznania ako rozumom, pretože poznanie srdcom zároveň zahrňuje v sebe prijatie pravdy, nie iba poznanie pravdy. Pri rozumovom poznaní Boha sa môže stať, že profesor teológie môže mnoho hodín prednášať o náboženských otázkach a pravdách a pritom nemusí mať vieru v Boha, nemusí mať lásku k Pánu Bohu. Takého prípady, žiaľ, sú v dejinách tiež známe.

~~Aké sú charakteristické znaky špirituality svätého Františka?~~

Prvým charakteristickým znakom jeho špirituality je, že je čisto s r d e č n á , s r d c a , l á s k y - teologia cordis. /oproti rationis/. Podľa svätého Augustína by sa mohla vyjadriť takto: miluj a rob čo chceš. Keď budeš milovať naozaj, čistou láskou, hoci-čo a hocikoho, môžeš robiť čo chceš a nemusíš sa báť o spasenie, lebo pravá láska k Bohu nepripustí, aby si zhrešil.

Druhý charakteristický znak sa málo kedy uvádza. Je to n e o b - m e d z e n á d ô v e r a v B o h a . Je to neslýchaná cesta chudoby, ktorá pramení z bezmezdnej dôvery v Boha. Nie je maličkosťou nič nemať, nič nechcieť a napriek tomu žiť a chcieť, aby sa reholná rodina rozrastala.

Tretím charakteristickým znakom Františkovej špirituality je jeho vzťah k P á n u B o h u . Možno ste počuli o tom, ako František na vrchole svojej svätosti života narieka, že je najväčším hriešnikom. Prečo to hovorí? Preto, lebo má úžasný kontakt s Bohom, vnútorné poznanie Boha srdcom.

Na základe Božieho poznania človek sa vidí v pravom svetle. Teda čo dnes napríklad nepovažujem za hriech, neskoršie, keď lepšie spoznám Boha - a srdcom Ho budem spoznávať - nebudem to považovať za správne. Zo začiatku určitý skutok, čin, nebudem považovať za hriech, ale po istom čase, po určitom prehĺbení, to budem považovať za hriech, pretože spoznám svoju nevernosť Božej láske, svoju malosť oproti veľkosti a svätosti Boha, za ktorým idem a ktorého mám rád. Toto bolo u Františka to krásne, úžasné a veľké a toto vznikalo z jeho teologie srdca: dokonalejšie spoznávanie Boha mení jeho spôsob života na zemi k väčšej dokonalosti. A toto nasmerovanie Františkovej špirituality smerom k Bohu sa deje s k r z e Ježiša Krista. Nakoniec všetko sa deje skrze Ježiša Krista, všetky špirituality musia ísť cez Ježiša. Z duchovného života vieme, že Boh Otec k nám prichádza skrze Syna, Ježiša Krista, skrze vtelené Slovo Božie, skrze Krista ktorý bol medzi nami na zemi. My ideme k Otcovi skrze Ježiša Krista - toto musí uznať každá špiritualita. Ale zvláštnym Františkovým znakom je, že ide k Bohu skrze Ježiša Krista ako č l o v e k a .

Na Františkovej špiritualite je úžasné to, že vidí Boha, ale ho vidí i ako človeka. Ako človeka absolútne dokonalého, pretože spojeného s Bohom Otcom, s Najsvätejšou Trojicou. František sa natoľko zamerával na Krista ako na človeka, že od jeho čias sa uctievali napríklad j a s l i č k y . Vlastne františkáni sú nositeľmi myšlienky jasličiek, predtým ich ľudstvo nepoznalo.

Ďalšie Františkovo zastavenie v jeho špiritualite je kalvária - k r í ž . Zasa Kristus ako človek trpiaci. Hlavný znak Františkovej špirituality je K r i s t u s u k r í ž o v a n ý . Ako hlásal svätý Pavol: Krista, a to ukrižovaného. A František tu vidí človeka, Boho-človeka. Preto má veľkú lásku k Nemu ako k človekovi, že takou láskou Kristus horí k nám, že sa za nás obetuje. To, že sa Boh stáva človekom je tajomstvo, ktoré ho úplne zachváti - ako píše Celano - ide ku jasličkám a keď má vypovedať slovo "Dieťa" - Ježiš, nemôže toto slovo vysloviť, lebo je maximálne zaniatený týmto betlehemským Dieťaťom, pretože v betlehemských jasliach vidí Božiu lásku k nám. A tak podobne vidí Krista ukrižovaného ako človeka.

Ďalšie zastavenie na ceste Františkovej špirituality môžeme urobiť pri Kristovi s v i a t o s t n o m , eucharistickom. Keď si prečítate Františkove spisy, súhrnne uvedené v knihe "Naše prameny" /vydala Kresťanská akadémia, Rím/ všimnite si, že všade sa zdôrazňuje jeho úcta k Eucharistii. Už od prvopočiatku spoločného života s bratmi zametal kostoly, pral kostolné prádlo, staral sa o bohoslužobné nádoby atď., lebo tam bol všade prítomný Ježiš, Boží Syn.

22.11.2017
Ďalším znakom Františkovej spirituality je Kristovo človečenstvo, Kristus ako človek. Ak máme niekoho radi, zapálime sa, zanieti sa naše srdce, zamilujeme sa. A toto pôsobilo aj na Františka. On sa celým svojim bytím zapojil do Krista - v jasličkách, na kríži, v Eucharistii. Tu všade vidí Ježiša v jeho nesmiernej láske, ktorá nekončí smrťou na Kalvárii, ale až za Kalváriou, tým, že sa nám dáva sviatostne, eucharisticky.

Toto je v krátkosti vyjadrená základná forma františkánskej spirituality, teológie srdca, bezmedznej dôvery a zamerania na Krista -človeka, milujúceho ľudstvo. Pretože Kristus všetko objíma v láske, aj František robí podobne. Láska je to, čo vedie Františak touto cestou. On nemohol ísť inou cestou, jasne nám to povedal: Toto mi dal Pán, ja musím ísť touto cestou. Boh mi zjavil inak ako Dominikovi a Augustínovi - teda novým pohľadom - kresťanské skutočnosti. Amen.

- o -

Františkánska chudoba
ako láska, sloboda, radosť a jednoduchosť.

Františkánska chudoba sa líši od všeobecnej čnosti chudoby tým, že nie je iba asketickým cvičením k dosiahnutiu dokonalosti, nie je ani kajúcou formou, ktorou sa očisťujeme od hriechov, ani úkonom zmierenia k obdržaniu milosti, ale je :

- svedectvom lásky k nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi,
- spodobnením s Tým, ktorý chudobne žil a chudobných miloval,
- najvyššou dôverou v Boha, ktorý sa stará o vtákov a polné kvety,
- oslobodením od časných starostí a starostlivosti o zajtrajšok,
- pokornou a jednoduchou prácou rúk i ducha,
- radosťou, ktorá nás zbavuje najťažších okov, ktorými je naše "ja". Je radosťou, pretože so všetkým je spokojná. Netúži po tom a nepotrebuje to, čo nie je nutné. Je vďačná Bohu a ľuďom za všetko, čo dostane. Raduje sa, pretože odкрýva krásu vo veciach najjednoduchších. Raduje sa pretože nemá strach z pokorenia a utrpenia,
- piesňou, pretože je inšpirovaná láskou, nielen pokánim. František premenil chudobu smutnú a opovrhovanú v "milovanú pani", ktorá sa skrýva na púšti veľkého Kráľa,
- "pani", nevesta, matka a dary života. Je pokladom daným od Boha. Odstraňuje všetky prekážky, aby sa ľudský duch mohol voľne spojiť s večným Bohom,
- s Kristom pochovaná a s Ním aj vstala z mŕtvych a vystúpila na nebesá. Tu na zemi ju dáva iba tým, ktorí sa do nej zamilujú a pre Neho sa stávajú chudobnými, aby zbohatli Jeho chudobou,
- Láska. Len natoľko miluješ, nakoľko si chudobný - ako chudobný Kristus, ako chudobná Jeho Matka, jeho apoštol. Františkánska chudoba, pretože sa rodí z lásky nekonečného Boha, nemá hraníc,
- vzdanie sa všetkého pre Boha, aby získala najväčšie bohatstvo: "Kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho".

- o -

Kurz františkánskej spirituality

2. Rozdielnosť spirituality

Je isté, že všetky druhy spirituality vedú človeka bezpečne na jeho ceste k Bohu a bolo by bludné si myslieť, že iba jedna - hoci iba františkánska - je jedine správna a istá, že druhé nie sú správne. Svätá Cirkev všetky prijala, všetky uznala, všetkým dala na tejto ceste k cieľu silu a požehnanie, všetky tieto cesty potvrdila.

V spiritualitách však existujú rozdiely, na ktoré sa v tomto rozjímání trochu zameriame. Bude to trochu teoretické, ale vezmime si to ako námět na rozjímání. Položme si otázku, ako sú tieto rozdiely chápané?

Zatiaľčo ostatné spirituality kladú dôraz na osobné úsilie v snahe o jednotlivé čnosti, ktoré vedú k dokonalosti, františkánska spiritualita hľadá predovšetkým **j e d n o t u s B o h o m v l á s k e**. K nej totiž smeruje všetkou svojou aktivitou.

Zatiaľčo iné spirituality pastujú prirodzené schopnosti, aby došli k nadprirodzenej dokonalosti, františkánska spiritualita usiluje o úplné oddenie sa priamo nadprirodzenému Božiemu pôsobeniu, vplyvom ktorého chce všetko robiť.

Zatiaľčo druhé spirituality sú viac aktívne, zamerané na určitý cieľ, na určitú vec, františkánska je skôr pasívna, citlivo sa podávajúca priamemu nadprirodzenému pôsobeniu Božiemu. To neznačí, že františkán nebude nič robiť. Prijímať z pasivity značí sálat bytie a bytie musí epóstolovať a niečo robiť.

Duchovná stavba druhých spirituality stojí väčšinou na základoch poslušnosti, vnútornej modlitby, mlčania, pôstu, oslavy Boha atď., františkánska stojí a stavia na chudobe. Hoci v evanjéliu Pán Ježiš hovorí, že blžhosľavení chudobní - a tiež laici by mali stavať na chudobe - františkáni stavajú konkrétnejšie na chudobe, na opravdivosti, tej plnej chudobe v tom najširšom a najväčšom rozsahu, na mystickej hĺbke zrieknutia sa všetkého - i samého seba, aby duša, dokonale vyprázdnená, nechala žiť a pôsobiť v sebe Boha.

Povedzme si to ináč: františkánska chudoba stavia na chudobe v čo najväčšom rozsahu. To nie je malá úloha. Toto máme dosiahnuť všetci, ktorí chceme ísť a ktorí ideme touto cestou. A vieme, aké požehnanie a do určitej miery akú bezstarostnosť nesie táto cesta z určitého hľadiska. Ale pritom je to tiež cesta ukrižovania, cesta kríža. Z tejto dokonalkej chudoby potom vyviera všetko ostatné: poslušnosť, vzdanie sa vlastnej vôle s túžbou, aby v človeku čo najviac miesta zaujala láska, konajúca na príkaz milovaného. A týmto milovaným je Ježiš, dokonalosť sama.

Iní získavajú osobným úsilím čnosť po čnosti, františkán zasa, milujúc, aby mu Ježiš bol všetkým, očakáva od Neho v sile tejto lásky všetky čnosti odrazu. Toto má zasahovať celé jeho bytie. Stať sa dokonalým značí totiž premeniť sa v Milovaného, ktorý je plnosťou všetkých čností. Tak to žiada zákon lásky. Svätý Bonaventúra hovorí, že láska pretvára milujúceho v milovaného. Bonaventúra je veľikáš nášho rádu a mystik, ktorý hlboko pochopil Františkovu spiritualitu. Tento ďalej hovorí: Silou lásky budeš premenený v toho, ktorého miluješ. Podľa tohto vidíme, že františkán neide do detailu vo svojej spiritualite, puntičkársky nerozobiera jednotlivosti. František chce celkové bytie zapojiť do sálenia Božej lásky skrze Duchu Svätého, nechť sa ohrievať a toto teplo potom sálat ďalej. Františkánska je tiež rozumovo nerozobierať.

V čom teda pozostáva františkánska špiritualita?

Už sme sa toho dotkli. Františkánska duchovnosť je mystická a afektívna, teológia cordis. Nepozná iné pravidlo dokonalosti ako hľadiet k najvyššej nožnej láske nasledovať Krista srdcom a skutkami a tak sa v Neho pretvoriť, aby serafínsky človek mohol povedať s Pavlom: nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus. Toto sú hlboké myšlienky, ale keď ich človek pochopí, keď sa nad nimi zamyslí, život nadobudne púť veľkého pokoja, kludu, radosti, že Božia láska pôsobí priamočiaro, že ja tu ani natoľko nepôsobím svojou námahou, ale sa disponujem, pasívne otvoriť Bohu, aby do mňa, do môjho úbohého srdca vliel tú svoju lásku, ktorá má byť zapojená a zapálená, aby mohla horieť, aby sa premenila v Teba, Bože. V tomto jednoduchom pravidle lásky je ukrytá nezmerná hĺbka vedenia a múdrosti. Ako sme povedali: srdcom najlepšie poznávame.

Na druhej strane nesmieme vylúčiť ani rozum - to by bol nezmysel a veľký omyl, pretože nič nemôžeme chcieť, čo by sme nepoznali ako dobro. Preto máme rôzne prednášky, rekolekcie, učíme sa rôzne veci a študujeme, aby sme rozumovou úvahou poznávali klady, dobrá, a potom ich premieňali, čiže aby sme chceli a konali dobro. Ale potom tam už pôsobí srdce a vôľa. Táto premena seba - zaštepene sa do Krista: ja som vinič a vy ratolesti - je činom lásky k Ježišovi, a to k Ukrižovanému. Tu sme pri podstate, prečo si František priblížil Krista ako človeka a prečo Kristus dokázal Františka tak zapáliť, že hoci nehľadal žiadne múdrosti pozemské a svetské, múdrosti filozofie, ale iba Krista ukrižovaného, tento mu dal veľkú múdrosť i poznanie. Sv. Bonaventura alebo sv. Tomáš Akvinský tvrdia, že múdrosť čerpali z kríža. Všetko čo napísali, všetky múdre knihy ktoré nám zanechali, sú poznačené teológiou kríža, čerpali ju z ukrižovaného Krista. Ukrižovaný je základom, stredobodom a prameňom františkánskej duchovnosti, chudoby a túžby byť čo najdokonalejším obrazom evanjeliového Krista v súčasnosti.

František našiel plnosť svojej cesty vtedy, keď sa mu Ukrižovaný zjavil v samote. Bonaventura píše: pri tomto pohľade bola jeho duša zaplavená láskou a sponienka na Kristovo utrpenie sa mu tak vtlačila do srdca, že už nebol schopný myslieť na Krista a na kríž bez toho, aby sa nerozplýval v slzách a vzdychoch.

Kríž dával Františkovi silu a lásku k chudobe, pokore, k veľkým sebazáporom a k veľkým činom. Toto je to hlboko františkánske v jeho špiritualite: Františka často zobrazujú, ako objíma kríž s Pánom Ježišom. František sa spodobnil s Ukrižovaným aj znakmi kríža, stigmami, lebo túžil s Kristom trpieť. Kríž teda dával Františkovi silu a lásku k chudobe, pokore, k veľkým sebazáporom a činom. A keď svoju dušu dokonale vyprázdnil od vecí tohto sveta - ako píše Bonaventura - samotná Kristova láska ho pretvárala. Dávala mu účasť na Jeho čnostiach, na Jeho vlastnom Boho-ludskom živote. František, druhý Kristus - takto ho často citujú i neverci, ako napr. Renan, ktorý nádhorne píše a jasá nad Františkom, že od čias Kristovej a apoštolov na zemi neprišiel nikto väčší, ktorý by obnovil Cirkev a vrátil ju k pôvednosti, ako František.

Toto bolo spôsobené práve tým, že Kristus dal Františkovi všetko potrebné, aby obnovil svet. Táto láska k Ukrižovanému mu dávala plnosť nadprirodzenej dokonalosti, o ktorú sa musíme aj my všet i snažiť. Z tejto nadprirodzenej lásky Františka k Ježišovi vyvierajú všetky ostatné charakteristické znaky františkánskej špirituality: láska k evanjeliu, k Cirkvi, k chudobe atď. Toto sa dozvedáme napr. v knihe od Feldera: Ideály sv. Františka. V tejto knihe je celá františkánska špiritualita a duch krásne ukázaný z jeho života, výrokov, atď.

Z nedprirodzenej lásky k Ježišovi vychádza i jeho láska k našej Matke, láska dojímavo ozajstná k Matke Božej. A potom nasleduje jeho veľká láska ku všetkému čo žije a dýcha. To je to, čo Františka robí veľkým aj u múdrych. Nie nejaká jeho múdrosť tohto sveta a múdrosť svetská, ale to úžasné napojenie na Krista a skrze Krista, láska ktorá sa šíri tak, ako keď Kristus všetko objíma v láske. A toto všetko objíma i František. Pre vtelené Slovo Božie bolo všetko stvorené, pre Neho, pre Boha, a všetko nesie Jeho stopy i obraz. Preto miluje všetkých, všetky tvory. Samozrejme, že táto láska sa najviac prejavuje na človeku a voči človeku, lebo človek je korunou tvorstva. A tiež preto, že človek tvorí mystické telo Kristovo a že všetci sa majú stať bratmi a sestrami a jedno v Kristovi. U Františka práve toto spôsobuje, prečo miluje každého človeka zvlášť.

Keď sa svätý František stal jedno s Kristom, je účastný nevýslovnej lásky k nebeskému Otcovi, ku ktorému sa má všetko stvorenstvo vrátiť trvalým oddaním sa v láske v Duchu Svätom. Čiže Kristus ho vedie vo veľkej láske k Otcovi. Kristus i nás vedie k Otcovi a táto Františkova cesta aj nás vedie k Otcovi - k nášmu Otcovi, k Bohu. A tiež skrze Ježiša Krista-človeka, ktorý nám bol podobný vo všetkom, okrem hriechu.

Ježišova osobnosť i po ľudskej stránke je pre Františka niečím úžasným. A pretože toto Ježišovo človečenstvo je plné lásky, František to ohodnocuje, z toho vychádza a dostáva sa k Otcovi, lebo Pán Ježiš vedie k Otcovi. Prvá iskru tejto horúcej lásky František pocítil vtedy, keď sa pre Boha vzdal svojho pozemského otca, ktorý mu bránil na ceste za Božou láskou. Nevieime sa, že otec chcel mať zo svojho syna dobrého kupca, ale František mal iné volanie, mal inú cestu a mal sa stať ak nie učiteľom, tak aspoň mal ukázať ľuďom inú cestu k Bohu. Tým, že sa vzdal svojho pozemského otca, splnil vlastne slová evanjelia: kto by miloval otca, matku... viac ako mňa, nebol by ma hodil. Iste to pre neho nebolo príjemné rozísť sa s otcom, ale keď mu tento bránil v jeho ceste, odvoláva sa na nebeského Otca a ide cestou, ktorú mu ukázal. Preto ani nám nemôže nikto brániť - nielen rodičia, ale ani najlepší priateľ - keď volá Boh!

Ak je Ježiš stredobodom františkánskej duchovnosti, podľa Františka je potom Otec ich posledným cieľom, ku ktorému treba ísť nekonečným oceánom lásky Ducha Svätého. Veď Ježišova láska je vlastne láska Ducha Svätého. To je to, čo Ježiš ako človek skrze Ducha Svätého, plný Ducha Svätého, dáva nám ľuďom.

My, ľudia, si musíme uvedomiť, že človek je stvorený pre lásku, láska je dôvodom jeho bytia a všetkej jeho činnosti. Človek bez lásky zahynie, uniera, to si povedzme naplno. I keď predmet lásky je rozdielny a niekedy možno i vadný alebo zlý, človek bez lásky nemôže žiť, svoj život musí naplniť láskou. A čím ho viac naplní láskou a čím táto láska bude peknejšia, čistejšia a zbožštenejšia, tým bude človek bližšie k cieľu, pôjde správnou cestou a všetkých okolo seba bude zapalovať láskou.

Láska je nutná. A práve františkánska cesta vedie k dokonalej láske. František sa snažil všetkých zapojiť a zapáliť láskou, Božou láskou. Preto vidieť františkána alebo františkánku zamračených, bez lásky, nie je františkánske a ten čo tak koná, vôbec nemá františkánsku spiritualitu. Lásku musí načerpať, nasať a potom ju vyžiarovať. Tá musí byť na mne všade vidieť. Depresia môže na človek prísť, ale i vtedy musia všetci vidieť, že ich napriek svojim osobným ťažkostiam mám rád. Táto nás nesmie "ucopiť", lebo potom tam nebola láska. Ak sklamanie alebo utrpenie udusí v nás lásku, potom to nebola láska podľa Ukrižovaného. František stavia na láske ukrižovanej, na skutočnej láske Božej. Preto stále zdôrazňuje cestu

lásky a vzdanie sa všetkého pre lásku. Preto sa i my snažme vzdávať a vzdávajme sa všetkého, neponechávajme si nič.

Často si opakujeme: Pane, ešte toto mi nechaj. Toto nás ale nenecháva byť naplno Božími. Radšej si povedzme: Pane, zober mi to -- a ja budem šťastnejší. Budem prázdnejší, ale do tohto prázdna vstúp Ty, Pane. Ty nahraď to prázdno. Toto je Františkovo, toto je františkánska špiritualita v pravom zmysle slova. Úskalím reholného života môže byť, že po rokoch reholného života majú väčšiu cenu malichernosti ako Kristus a povolanie, ktoré sme obdržali od Neho. Zriekať sa všetkého musíme pozvoľna, narez to nepôjde. Vždy je toho dost, čoho sa máme zriekať, ak chceme ísť Františkovou cestou, cestou za plnou láskou. František si svätou chudobou nechá vziať všetko, zbaňuje sa všetkého, aby všetko obdržal. Tu sa chudoba myslí v širšom zmysle, nielen osobné veci, peniaze a pod. Myslí sa tu i na schopnosti. Tohto všetkého sa vzdávam preto, aby som obdržal Lásku - Ježiša, aby som sa premenil v Neho a mohol povedať s Františkom: Boh môj, moje všetko!

Záverom môžeme povedať, že oproti iným špiritualitám sa františkán vyprázdni, aby tam mohla nastúpiť iba Božia láska. A táto láska potom všetko dookola riadi. Potom už na to nebude treba moc myslieť, lebo bytie človeka samo cíti čo môže a čo nie. Láska Božia nás potom náti, aby sme okolo seba šíрили teplo a lásku.

3. R e k a p i t u l á c i a .

Pripomínam jednu vec františkánskej špirituality, ktorú treba pochopiť, a to, že táto je viac jednota, nie niečo rozčlenené, rozsekané v našom duchovnom živote. U nás je otvorenosť Božej lásky, dispozícia, prijatie Božej lásky naraz. My si nerozdeľujeme špiritualitu v tom zmysle, že teraz budeme pestovať túto, potom inú čnosť, ale že sa otvoríme a svoj život ako taký budeme pozorovať podľa evanjelia a v Kristovom duchu, čo Boh od mňa žiada a že sa otvoríme a budeme prijímať túto lásku a potom ju zasa vracat: teda od Boha skrze Krista ku mne a späť zasa skrze Krista k Otcovi.

Františkánska špiritualita nie je strnulá, úzkoprsá a úzkostlivá v jednotlivostiach. Idem ďalej, všetko "hádzem za seba" a v otvorenosti voči Pánu Bohu idem so širokým srdcom v prijatí lásky. František nielen plakal, keď sa díval na kríž, ale bol i veľmi veselý. Keď poslal svojich bratov do sveta hlásať evanjelium a títo zo začiatku nepoznali reč iných národov, vedeli pracovať a za prácu nepýtali nič iné, iba trochu jedla. Nemysleli na seba, ale na Pána Boha a o Nom - to je františkánska špiritualita.

Františkán na tejto životnej ceste chce žiť bezvýhradne tak, ako žil svätý František: v l á s k e . Na tejto ceste používa všetko to, čo mu Pán Boh dáva k dispozícii, aby dosiahol cieľ: aby Ježišovou láskou a s Ježišom došiel k Otcovi. Toto je hlavná Františkova myšlienka. Preto tak nedbal, koľko toho bratia ovládajú z teológie. Veď ani nechcel, aby mali vôbec knihy, ale chcel, aby milovali Pána Boha, aby všetko robili z lásky.

Byť františkánom znamená neobmedzene sa oddať Bohu v chudobe. František sa nebál, že zajtra nebude mať čo jesť alebo že nenájde prameň s čistou vodou na pitie. Bol presvedčený, že Pán Boh sa oň postará. Takúto veľkú dôveru mal! Podobnú dôveru mal aj don Bosko, ktorý staval oratória a kostoly bez peňazí, ale vždy ich dostával, pretože veril v pomoc Božiu cez ľudí, ktorí mu ju poskytovali.

Tým, že František staval na úplnej chudobe, bol nariadený s l ú -
ž i t' v š a d r e a v š e t k ý m : Františkáni sú "slúžkou pre
všetkých", t.j. sú k dispozícii pre všetko, čo je potrebné. Ostatné
reholie a kongregácie majú určený štýl života, venujú sa tomu alebo
onomu - študentom, chcozým, chlpacom, chudobným atď. - ale františkán
nemá nijakú vybranú životnú úlohu. My sme tu a čo bude treba robiť,
budeme robiť. V dnešnej dobe prichádzajú ku františkánom mnohí,
ktorí majú rôzne vzdelanie. Ak to predstavení dovolia, môžu plniť
rôzne služby podľa profesie. Ale ak mi predstavený alebo situácia
naznačia, že mám hoci zametať ulice, budem ich zametať, ale s tým
rozdielom, že ako františkán to budem robiť z lásky, lebo františká-
novi nezáleží na tom, čo bude robiť. Mnohí kňazi sa v minulosti trápi-
li nad tým, že hoci boli určení slúžiť ľuďom v pastorácii, pre zmene-
né pomery - v krimináli, koncentračných táboroch v rokoch 1950-66 -
to nemohli robiť a nemohli slúžiť ľuďom. Františkánovi na tom nezá-
leží, lebo si povie: Pane Bože, sem si ma dal, Ty si to dopustil,
teda tu mám plniť svoju povinnosť, tak je to dobré. Prijme to a je
kludný, lebo neberie zodpovednosť a nemá vinu za situáciu, prijíma
ju, lebo ho do nej postavil Pán.

Pretože františkán nemá presne určenú úlohu, ide tam, kde ho po-
šlú, kde je potrebný, aby niečo vykonal. Ale pritom všetko musí robiť
dobre a z lásky. Pán Ježiš nás prišiel spasit' - a čo všetko konal?
František zobral Kristovu životnú cestu do dôsledkov. Rytierské rády
napríklad zanikli tým, že nemali prácu, že ich náplň práce prestala
byť potrebná. Tak isto padnú všetky rády a kongregácie, ktoré by
chceli vykonávať iba to, na čo boli pôvodne určené, ak to už raz
nebude potrebné. Františkáni však nezaniknú, pretože môžu konať
čokoľvek, akúkoľvek prácu - avšak všetko z lásky. To je tá teológia
srdca - z lásky a čo najlepšie. Nevybierame si, ale prijímame, čo nám
Boh dá. A tak isto využívame schopnosti, ktoré nám Boh dal.

Povedali sme si, že poznávanie srdcom je dokonalejšie ako poznáva-
nie rozumom. Poznávanie láskou, nie rozborom lásky - i keď aj toto je
potrebné. Rozum je tiež potrebný, ale potom, po poznaní už vec alebo
pravdu nerozpítvavam, ale otvorím sa v tejto veci dokorán Pánovi
srdcom. Ani Pánovu pravdu, ani svoje pravdy nerozpítvavam. Ide tu
viac o prijatie a prežitie pravdy ako o jej poznanie. A toto všetko
musí meniť náš život.

Serafínsku spiritualitu máme žiť a táto žitá Františkova spiritu-
alita nás musí meniť, musí bytostne vytvárať to, čo od nás Boh chce.
A čo od nás chce, to sa dozvedáme a vieme, i rozumovo. Nielen musíme
rozšíriť obzory nášho poznania, ale bolo by zlé, keby sme všetko
chceli získať iba rozumom. Práve toho bol František veľkým nepriate-
lom. Hoci boli iné časy, František dokonca doporučoval bratom, ktorí
neviedli písať alebo čítať, aby sa ani nenaučili, lebo by mohli
spyšniť. Na dnešné pomery to vyznieva ako spiatočnícke, ale i samot-
ný František napriek tomu že mal iba základné vzdelanie, stal sa bo-
hatým a múdrym cez srdce. Potom mohol písať nádherné a pôsobivé lis-
ty i kardinálom a penovníkom, - lebo bytostne išlo z neho to, čo od
Boha prijal a on sa tým stával; evanjeliom a všetkým čo prijímal
sa stával. A pretože sa stal druhým Kristom - i cez stigmy Mu pripo-
dobnený - toto všetko z neho žiarilo. Teda Kristus z neho žiaril -
a toto je to podstatne františkánske. Nie vedomosti rozumové, ale ve-
domosti srdca.

Ešte som nespomenul, že aj krížová cesta je vlastne františkánska.
Samotný František prešiel krížovú cestu od domu Piláta na Kalváriu,
keď bol vo Svätej Zemi a podľa tohto vzoru sa potom zriaďovali krí-
žové cesty aj inde. I keď to nie je historicky potvrdené, krížová
cesta bola zavedená františkánmi a z reholí a kongregácií iba fran-
tíškáni majú - okrem kardinálov a biskupov - fakulty na ich svätenie.

A toto privilégiu svätit krížové cesty majú františkáni doteraz. ~~Toto všetko vychádzalo z Františkovej veľkej lásky ku Kristovi a za-
nechalo v dejinách stopy až do dneška. On svojou spiritualitou a štý-
lom života predbehol dobu o týchto osemdesiat rokov, ktoré nás delia od
jeho čias, pretože to, k čomu sa dnes Cirkev vracia po II. vatikán-
skom koncile, to František už vtedy prevádzal, medziiným i ekumeniz-
mus. A to i tým, že šírili medzi ľuďmi lásku v zmysle hesla: pretože
si človek a Kristus sa miluje, i ja sa milujem!~~

Na Františkovi je úžasné to, že tu hovorí srdce, ktoré prijíma Boha a spojuje sa s Bohom. Neďivme sa že František, keď videl lohat-
stvo vtedajšej cirkvi - kardinálov a hierarchie - neučinil to, to
učinili albigénci, katarí a iní, že sa totiž rozišli s Cirkvou. Aj
tí chceli chudobu, prísnosť mravov a všetko možné, až sa dostali do
bludov a do amorálneho života - pretože sa odtrhli od Krista a Cirkvi.
Naproti tomu František až "šialene" miluje svätú Cirkev. To je to
veľké v tom čase, keď sa zdalo, že by bolo lepšie opustiť Cirkev.
A z toho plynie poučenie i pre dnešné časy: hoci by sme dnes videli
chyby a nezriadenosť, Cirkev musíme mať radi, lebo to je to františ-
kánske. Cirkev budeme milovať, obetovať sa za ňu, robiť kajúce skut-
ky, prosiť o ňu Pána Boha atď. Františkova spiritualita pozostáva v
časnej láske k Pánovi, ktorý bol centrom jeho života, ktorý mu dával
silu na jeho ceste, ktorý prekonával všetky prekážky vtedajšej doby,
pretože Ho miloval. A pretože František túto Kristovu lásku prijal
naplno, nemohol ináč ako túto lásku šíriť na všetkých a všade, i tam,
kde by si niekto nebol zasluhoval.

A to platí aj dnes: aj keby niekto našu lásku nezasluhoval a vieme,
že by potreboval našu pomoc, sme povinní mu pomôcť! A keby išlo aj
o príslušníkov ŠtB a ostatných našich "odlúčených bratov a sestry",
ktorí by nám robili zle, bili a podobne, ak by potrebovali našu po-
moc, ako františkáni im musíme vždy pomôcť. Prijme ich ako bratov a
sestry, lebo to je Františkovo, františkánske a v jeho duchu!

Teraz si tieto tri prednášky zopakujme, premeditujme a v spyto-
vaní svedomia sa pozrime, ako ďaleko sme pokročili, či tieto zásady
a spiritualitu uplatňujeme v tomto duchu aj my, každý osobne. A kto
túto spiritualitu doteraz nepoznal, nech v nej nájde to, čo je v
nej naozaj krásne, nadčasové a čo vedie ku skutočnej radosti. Amen.

- 0 -

PANE; TY CHCEŠ, ABY TVOJE DETI BOLI JEDNO V TEBE.

Prosíme ťa teda za jednotu pre tvoju svätú cirkev.

Odpusť všetko, čím naša pýcha, naložnosť

a nedostatok porozumenia a lásky

prispeli k rozdeleniu.

Nedovoľ, aby sme vo vzájomnom rozdelení zotrvali.

Chráň nás pred tým, aby sme pokladali za normálne to,

čo je pohoršením svetu a urážkou tvojej lásky.

Uchovaj v nás živé vedomie viny,

ktorá rozdeľuje to, čo si ty spojil.

Vysloboď nás od našej obmedzenosti,

vzájomného obviňovania a všetkých predsudkov.

Nauč nás, aby sme uznávali dary tvojej milosti v tých,
ktorí sa ku tebe hlásia.

Posilni našu vernosť tvojmu Slovu,

zachovaj v nás jasný úsudok a pohotovosť

k nasledovaniu tvojej vôle.

Zhromažďi svojou mocou, Pane, svoj rozptýlený ovčinec

pod jedinou vládou svojho Syna,

aby sa splnilo želanie tvojej dobroty:

ABY SVET POZNAL TEBE, PRAVEHO BOHA

A TOHO, KTOREHO SI POSLAL, JEŽISA KRISTA. Amen.

- 0 -

- Z listu na Vianoce 1985 :

Vďaka Panovi a milovanej Matke za veľké veci, ktoré prežívame! V zmysle týchto odkazov prajem tebe i všetkým sestrám požehnané Vianoce a milostiplný rok 1986. Hlavne mám radosť, že máte otvorené srdci k Matkinmu odkazu a ku všetkému, čo prichádza od nej.

Odkaz Kráľovnej mieru 6.12.1985:

"Drahé deti, vyzývam vás, aby ste sa pripravovali na Vianoce pokorou, modlitbou a skutkami lásky. Drahé deti, nestarajte sa o hmotné veci, lebo takto nebudete môcť dobre prežiť Vianoce... Dakujem vám, že ste prijali moje pozvanie.

8.12.1985:

Mária bola zvlášť pekná a dala zvláštne požehnanie. Deti nedávajú žiadne odpovede na otázky, okrem tých, ktoré Gospe doporučujú čerí.... Na to, čo sa pýtaš /pýtala som sa, či je Gospe milé miesto na Turzovke/odpovedala, že je autentické /pravé/. To už predtým povedala. Ak sa mi podarí, pokusím sa ešte raz sa na to opýtať.

V Medugorji sú stále zjavenia každý deň, i teraz. Nie sú žiadne zmeny, okrem toho, že Gospa pozvala knaza Petra Ljubičića, ktorému na Mirjana oznámiť tajomstvo- aby prišiel v tom čase, keď má dôjsť k zjaveniu. Tu vložila Gospa nanho svoje ruky a modlila sa za neho... On sa má skrze modlitbu a pôst pripraviť na prijatie tajomstva. Predtým bolo povedané, že tajomstvo môže oznámiť ak chce, teraz ale musí ho oznámiť svetu - iba toto je nové.

19.12.1985:

Drahé deti, dnes vás chcem pozvať k láske voči bližnému. Ak budete bližneho milovať, na Vianoce viac pocítite Ježiš . Boh vás odmenuje veľkými darmi, ak sa mu úplne oddáte. Na Vianoce chcem dať zvláštnym spôsobom matkám svoje materinské požehnanie- ostatným udelí svoje požehnanie Ježiš. Dakujem Vám, že ste prijali moje pozvanie.

26.12.1985:

Drahé deti, chcem poďakovať všetkým, ktorí počúvate moje odkazy a ktorí ste na Vianoce žili to, čo som povedala. Odteraz vás chcem- nepoškvrnené hriechom- ďalej viesť v láske. Prepožičajte mi svoje srdcia. Dakujem vám, že ste prijali moje pozvanie.

2.1.1986:

Drahé deti, pozývam vás, aby ste sa úplne rozhodli pre Boha. Prosím vás, aby ste sa mu celkom oddali. Potom budete môcť žiť všetko, čo ja hovorím. Nebude vám to ťažké... dať sa Bohu úplne. Dakujeme vám, že ste prijali moje pozvanie.

9.1.1986:

Drahé deti, pozývam vás, aby ste svojimi modlitbami pomohli Ježišovi v uskutočňovaní všetkých plánov, ktoré tu koná. Ponúkajte Ježišovi obety, aby sa uskutočnilo všetko, ako On naplánoval, aby Satan nemohol nič urobiť... Dakujem vám, že ste prijali moje pozvanie.

Z listu 16.1.1986:

...Dakujem za drahý list...Turzovka je autentická /"istinita-pravá"/. Vicka má do 25.2.86 prerušené zjavenia, potom ich bude mať znova. To je podľa dohodnutia s Matkou Božou. Fra Tomislav

Vlašič píše, že so slzami v očiach ešte pristúpila na tri veci. Hovorí, že všetko sa deje podľa Božieho plánu a že v e l k é u d a l o s t i s ú b l í z k o ! Hovorí, aby sme mnoho prosili, že všetko bude dobré, Odkazy sú prekrásne. Vizionárku Mariju často počujem po telefóne.

16.1.1986:

Drahé deti, i dnes vás pozývam k modlitbe. Potrebujem vaše modlitby, aby Boh skrze vás všetkých bol oslávený.

23.1.1986:

Drahé deti, znova vás pozývam k modlitbe srdcom. Drahé deti, keď sa budete modliť, rozpustia sa l'ady zábran u vašich bratov a nebudú robiť zábrany. Obrátenie bude ľahké pre všetkých, ktorí ho túžia prijať. To je dar, ktorý musíte vyprosiť svojim blíznym.

30.1.1986:

Drahé deti, dnes vás pozývam, aby ste sa všetci modlili, aby sa diali Božie plány s vami a všetko to, čo Boh chce skrze vás. Pomôžte, aby sa druhí obrátili, hlavne tí, ktorí prichádzajú do Medugorje. Drahé deti, nedovoľte, aby vašim srdciam vládol Satan a aby ste boli obrazom Satanovým a nie Božím. Pozývam vás, aby ste sa modlili a tak mohli byť svedkami mojej prítomnosti. Bez vás nemôže Boh vytvoriť to, čo by chcel. Boh dal všetkým slobodnú vôľu. Dajte sa mu k dispozícii. Dakujem vám, že ste prijali moje pozvanie.

Z listu 31.1.1986:

...Som šťastná, že môžem aspoň trochu využiť príležitosti, aby sa tieto drahokamy /odkazy/ šírili... Drahá Matka chce, aby sa odkazy stále viac rozširovali. Preto i vy ich dávajte ďalej...

Vicka do 25.2.86 nemá zjavenia. Je to dohodnuté s Gospou a ešte iné veci od nej Gospa žiadala. P. Tomislav Vlašič mi písal, že na to Vicka pristúpila so slzami v očiach. Obete sú potrebné, dávajme ich s radosťou... Ivan, Maria a Jakov majú pravidelne zjavenia.

V Kršnom Zavijacu vyšlo všetko o vedeckých vyšetreniach odborných lekárov počas zjavení. Všetko je dokazane, že je pravé. My to nepotrebujeme, veríme od začiatku. Ale niektorým to pomôže k viere.

Sedemásť dní vyhánali Lucifera a celú légiu diablov z jednej Talianky. Boh je obdivuhodný a milosrdný. Tá Talianka bola na čiernej omši a zneužívala sväté Hostie. Išla k svätému prijímaniu a potom hanobila Ježiša. Zimomriavky mi naskakujú, keď na to pomyslím. Ježiš nad nou zvíťazil a všetko jej odpustil, ale boj bol veľmi ťažký. Talianska spôsobila mnoho ťažkostí a nepríjemností všetkým v Medugorje. Ku koncu bývala u Márie Pavl. Nafilmovali ju, keď pekelné kričala a besnila. Keď potom bola oslobodená, hovorila, že z nej bola celkom iná osoba. Už mnoho posadnutých odišlo z Medugorje oslobodených. Akoby aj nie, keď je tu kusok neba na zemi.

Jelena Vasilj, ktorá má vnútorné zjavenia, je členkou malej modlitbovej skupiny. Je ich 15. Čez prázdniny sa spoločne modlia vyše hodinu ráno a poobede: svätá omša, tri ružence atď. Mnoho sa modlia. A veľká skupina pokračuje niekoľko hodín v noci - každý

~~pondelok a piatok~~ Prichádza k nim aj Panna Mária.. Často ich všetkých ~~počúva~~. To je veľké priateľstvo a rodinná intimita. Oni sa tiež mnoho modlia, postia všetko ich uvádza do hlbšieho duchovného života.

Tamojší biskup zakázal P. Slavkovi Barboričovi v Medugorje sponovať, kázať, podávať sväté prijímanie. Tento chodí po okolí a rozširuje Máriinu slávu... Dakujeme, Boh obráti satanský podvod Satana na hlavu...

Radujeme sa - v druhej polovici februára /1986/ musí byť v Medugorje Fra Peter Ljubičić, ktorému Mária odhalí prvé tajomstvo. Zatiaľ ešte nič bližšie nevie... Niektorí hovoria, že pre možnú paniku odhalí najprv jeden den a nie tri dni, ako bolo povedané.

Sme v rukách Božích. Mnohí na svete prežívajú katastrofy. Pán a jeho Matka všetko riadia, preto sa nebojme...

Kráľovna mieru 6.2.1986:

Drahé deti, táto farnosť, ktorú som si vyvolila, je zvláštna a odlišuje sa od ostatných. Ja dávam veľké milosti všetkým, ktorí sa modlia srdcom! Drahé deti, odkazy dávam predovšetkým obyvateľom farnosti a potom všetkým ostatným. Predovšetkým vy musíte prijať odkazy a potom ostatní. Vy odpovedajte mne a môjmu Synovi Ježišovi. Dakujem vám, že ste prijali moje pozvanie.

13.2.1986:

Drahé deti! Toto pôstne obdobie je vám zvláštnou ponukou, aby ste sa zmenili. Začnite od tohto okamihu. Vypnite televíziu a ostatné rôzne veci, ktoré vám nie sú na prospech. Drahé deti, pozývam vás, aby ste sa jednotlivo obracali. Tento čas je pre vás. Dakujem vám, že ste prijali moje pozvanie.

Z článku P. Petra Ljubičića: "Tajomstvo bude odhalené" z knihy od Hunner-Jungwirt: Medugorje, Styria, Graz, február 1986

... Mirjana hovorí, že budú diať znamenia, mnohí ľudia sa obrátia. Mnohí, ktorí donedávna pochybovali a rozmyšľali, či to, čo sa v Medugorje deje, prichádza od Boha alebo z nejakej inej strany, sa obrátia... Všetkým, ktorí sú otvorení Božiemu Duchu bude jasné, že tu je skutočne Boh a že prebýva medzi ľuďmi.

... Koskoro potom, čo Mirjana prestala mať zjavenia, oznámili mi druhí vizionári, že ona si ma vybrala ako knaza, ku ktorému má dôveru. Vtedy som si myslel, že som veľmi ďaleko od Medugorja. V tom čase som bol totiž ako duchovný pastier v inej farnosti a nič nenapovedalo tomu, že budem premiestnený do Medugorja. Mirjana, ktorá medzitým prešla študovať do Sarajeva, mi povedala v spojení s tým, že Boh všetko zariadi. Mirjana sa pýtala, či to urobila správne a ona jej odpovedala, že všetko sa stane v pravý čas. A skutočne, teraz na jeseň 1985 som už viac ako rok v Medugorje. Mirjana tiež povedala, že k nej Gospa v poslednom čase častejšie prichádza. V ohlásenom čase počuje jej hlas. A Matka Božia ju pripravuje na uskutočnenie tajomstva.

Gospa si naďalej priaže, aby všetko prebiehalo postupne. Matka Božia dala Mirjane kúsok papiera s dátumami jednotlivých tajomstiev.

Desať dní pred tým, ako sa tajomstvá uskutočnia, môže to Mirjana oznámiť knazovi, ku ktorému má dôveru - teda mne. Konkrétne to znamená, že 10 dní dopredu sa bude vedieť, čo sa stane. Potom, až sa to stane, dokument treba vrátiť Mirjane.

Tri dni pred tým, ako sa niečo stane - je presne určená hodina, čo a kde sa stane a ako dlho - môže to knaz oznámiť, aby sa to aj iní ľudia dozvedeli.

Prvé tajomstvo sa spíni ako v surtine
Gospa bola v Medugorje.

Prvé tajomstvo bude viditeľným znamením. Toto tajomstvo je u všetkých detí-vizionárov- rovnaké. Keďko tieto rovnajú sa, to sa nevie. K tomuto viditeľnému znameniu by som chcel ešte povedať, že tri dni dopredu dostaneme presné informácie.

My všetci a ja zvlášť sa na to musíme pripraviť m o d l i t - b o u a p ô s t o m . K odhaleniu každého jednotlivého tajomstva príde Mirjana znova do Medugorje. Ja osobne z toho uzatváram, že sa prvé tajomstvo bude viac-menej vzťahovať priamo na Medugorje a iba v druhom rade na celý svet. Žiá sa, že prvé tajomstvo bude také, čo nás nebude nič rozveseliť...

- o -

V súvislosti s Medžugorím, pripomenme ešte proroctvo Malachiášovo.

Írsky biskup sv. Malachiáš sa narodil v írskom meste Armagh roku 1094. Jemu sa pripisujú proroctvá, ktoré niekoľkými slovami chcú vyjadriť život všetkých pápežov, počnúc od Celestína II., ktorý bol pápežom od roku 1148. Proroctvá však boli objavené a uverejnené až v roku 1591, z čoho sa súdi, že ich pod menom sv. Malachiáša písal veľakto druhý, a to okolo roku 1590. Napriek tomu všetkému názvy pápežov týmito proroctvami udané sa často spomínajú a podľa nich Pius XII. bol "Pastor Angelikus, t.j. anjelský pastier, Ján XXIII. bol Pastor et nauta- Pastier a námorník, Pavol VI. bol Flos florum- Kvet kvetov, Ján Pavol I. bol de medietate lunae- Od polmesiaca, Ján Pavol II. je de labore solis- Z práce slnka.

Predposledný pápež bude Gloria olivae- Sláva olivy a posledný by mal byť Peter II.

Prevzaté z časopisu "Hlasy z domova a z misií, roč. XXVIII., 1942, č. 5, str. 103.

- o -

Kristus nevstal z mŕtvych preto, že je človek, ale preto, že je Boh. I Cirkev vstáva z hrobu, do ktorého ju vtesnáva ruka násilníka alebo rozličné bludy a povstáva nie preto, že je ľudská, ale preto, že je božská. Nič nemôže vstať z mŕtvych okrem toho, čo je Božie. Svet by sa mal poučiť zo skúsenosti a vzdať sa už nádeje, že Cirkev umrie. Keby tisíckrát vyzváňali zvony a k pohrebu nikdy nedošlo, ľudia by začali pokladať pohreb za žart. Tak je to aj s Cirkvou. Koľkokrát vyvesili oznámenie jej popravy, ale k poprave nikdy nedošlo. Veda ju zabíjala, a predsa je tu. Dejepis ju pochovával, a predsa to prežila. Modernizmus ju vraždil, a ona predsa žije. Civilizácie sa rodia, dorastajú, potom upadajú a zanikajú; nikdy sa však nevracajú. Cirkev však znova povstáva, stále hľadá cestu z hrobu, pretože jej Voďca ju našiel. Svet môže stále čakať, že ju to unaví... nikdy sa však nedočká jej smrti. Mal by sa konečne už vzdať nádeje na zánik tej, ktorú sa už toľkokrát snažil bez výsledku udusiť. Stojí už čvadsať storočí ako mohutný dub. V každom období vyráža čerstvú zelen listov, aby nové storočie mohlo prijať a spočinúť v jeho požehnanom tieni. Kvety, otvárajúce na jar kalichy plné vône, nie sú kvety staré, ale nové, rastúce zo starého koreňa. Taká je Cirkev. Znova sa rodí v každom veku a preto je jedinou novotou sveta. Len bludy sú vždy staré. Tzv. nové myšlienkové prúdy často nie sú nič iné ako staré omyly s novou nálepkou; nie je to nové nadšenie ani nová oddanosť.... Fulton J. Sheen.

Margita Le Keux, belgická terciárka, učiteľka a laická apoštolka.

P. Martial Le Keux, františkán a brat Margity, píše o ich matke : "Naša matka si chcela dobre vychovať svojich desať detí, preto ako učiteľka vyučuje na troch školách a pritom pomáha otcovi v obchode. Ráno vstáva o štvrtej a každý deň - i v zlom počasí - chodí na svätú omšu a pristupuje ku svätému prijímaniu. Hoci kostol je vzdialený pol hodiny cesty, ani v robotný deň jedna svätá omša jej nestačí. Po nej oblieka deti, usporiada domácnosť a každému označí prácu na príslušný deň. Potom, cestou do školy, v jednej ruke má knihy a v druhej ruženec, ktorý sa modlí. O jedenástej sa práde pozriete na domácnosť a zasa ide do druhej školy. Pri obede má dosť starostí s domácnosťou i obchodom a trochu odдыхuje. Od pol tretej zasa vyučuje do piatej a večer v hodpodárskej škole. Neskoro do noci opravuje zošity a pripravuje sa na druhý deň do školy. Medzitým, večer, ide na večernú pobožnosť."

Margita sa narodila do takejto rodiny 2. augusta 1892 v mestečku Ans v Belgicku. Ako 19-ročná s učiteľským diplomom sa chystá na vysokú školu. No z lásky k rodičom a po veľkom boji sa rozhoduje inak: zostáva učiteľkou na ľudovej škole. Pre vlohami obdarenú učiteľku je to veľká obeta.

Ako mladá učiteľka dostane tú najhoršiu triedu v napovestnejšej štvrti lutyšského robotníckeho predmestia. Školu nedávno založili reholné sestry svätého Vincenta, lebo len takéto obetavé a podnikavé sestry dokážu pracovať na takom vychýrenom mieste. Rodičia týchto detí sú morálne zvrhli a na nižšej duševnej úrovni. Svoje deti posielajú do kláštornej školy iba preto, lebo na sv. Mikuláša, Vianoce a inokedy deti dostanú darčeky. S deťmi sa ťažko pracuje, lebo sú duševne i telesne zaostalé.

V tomto prostredí často spomína na svoje ideály a plány, ktoré mala po ukončení učiteľského ústavu. Predstavovala si, že sa bude stýkať s najvzdelanejšími, učenými a šlachetnými ľuďmi a venovať sa najkrajším výtvarom ľudského ducha - literatúre, hudbe a umeniu. A teraz, medzi týmito deťmi jej bolo nerez do plaču. Čo ju uspokojovalo, bol pohľad na kríž. Tento jej dával i nadprirodzenú múdrosť, ktorá odporuje ľudskej opatrnosti a ďaleko ju prevyšuje.

Raz jedno dievča pre neposlušnosť postavila do kúta. Keď písala na tabuľu, deti v triede robili hluk. Keď sa chcela obrátiť a urobiť poriadok, potrestané dievča hodilo do nej kalamár, ktorý jej zašpičil šaty. Čo tu robiť? Ukázať svoj hnev a dať nový trest? Nie, pre-môže sa, obráti sa k deťom a bez vzrušenia, hoci vážne, pokračuje vo vyučovaní.

Mnohí si povedia, že čo je to za výchova, tu treba prísne trestať. Musíme si však uvedomiť, že azda viac sú tu viční rodičia, ktorým by mal patriť trest. A potom, ktorý trest je lepší: ten, čo ešte viac roztrpčuje a či ten, čo môže napraviť? Tu je najlepšie počkať na príhodnú chvíľu, keď sa dieťa upokojí a dá si povedať. No Margita mala ešte jednu príčinu nehnevať sa, keď išlo o urážku, ktorá sa jej priamo dotýkala: spomenula si na Ukrižovaného a ďakovala mu za tento dar, lebo každý kríž, čo ako malý, zdokonaľuje človeka na ceste ku kresťanskej dokonalosti.

Prvý rok svojho pôsobenia učí a býva v kláštore milosrdných sestier, ale cíti sa opustená. Od sveta je odľúčená a medzi sestry tiež nepatrí. Keď je jej ťažko na duši, odíde do kláštornej kaplnky pred svätostánok, ktorý je od jej izby vzdialený iba niekoľko krokov. Prosí tu Ježiša, aby jej poradil, čo robiť.

Tu akoby počula Jeho slová, ktoré riekol učeníkom: Čo sa bojíte, ~~maloverní?~~ Tieto slová ju upokojujú a začína sa hanbiť za predchádzajúcu malomyselnosť. Takto sa potom modlí: Láskavý Ježišu, odpusť, že som sa sťažovala na samotu. Teraz Ti ďakujem za ňu, lebo keď nebudem sama, nenájdem Teba! Zabudnúť na všetko, rozjíma o nesmiernej Božej добрote a láske.

O tejto noci, v ktorej Margita našla v samote Pána, píše jej brat: Porozumela, v čom je jediná pravá, nadprirodzená radosť. Čoho sa predtým obávala, stalo sa odteraz žriedlom jej blaženosti: začína sa sebazapierať a umrtvovať. Tým začína nové obdobie jej života.

Láska k Ukrižovanému ju naplnila veľkou múdrosťou a obetavosťou, takže po čase zmenila aj deti v škole. Neraz darovala chudobnému a biednemu dieťaťu kus látky na šaty, inokedy utekala zo školy čo lekárne pre liek, ktorý dieťa potrebovalo a pre chudobu rodičov ho nemohli kúpiť. Teraz by už ani najdivokejšie dieťa nehodilo do nej kalamár.

Táto práca a utrpeniu ju však natoľko vysilili, že musela prerušiť vyučovanie, aby sa zotavila. Po odpočinku, ktorý trvá niekoľko týždňov, začne vyučovať v reholnej škole neďaleko rodičovského domu. Počas odpočinku si vymyslí plán pre ďalšiu prácu a ako prvé pravidlo si určuje: Pre spásu moju i detí, za ktoré som zodpovedná, je potrebná predovšetkým láska k Bohu. Všetko ostatné je vedľajšie! Hoci do tejto druhej školy prichádzajú lepšie deti, nepocituje predchádzajúce ťažkosti. Do svojho denníka si zapisuje: "Nie je to skvelá úloha, chrániť nevinné deti, ktoré mi Boh zveril? Dievčatá vychovávať v čnostiach, denne mnoho dobrého robiť a zamedzovať zlu? Boh sám slúbil, že vo večnosti sa budú skviť ako hviezdy všetci, ktorí pomáhajú dušiam nájsť cestu k spásu". A v tomto apoštolskom duchu si ustanovuje svoje spytovanie svedomia:

"Predstavím si, že som pri smrti svojich žiakov; veď raz táto chvíľa príde pre všetky. A keby pre daktorú táto chvíľa nastala už zajtra, aké svedectvo by som od nej si priala? Čo by povedala Pánovi o mne? Usilovala som sa ich obozretne chrániť pred nebezpečenstvami neposlušnosti, lenivosti, reptania, ľahkomyselnosti? Učila som ich posväcovať všetky práce nábožným úmyslom? Cvičila som ich v malých čnostiach, aby sa pomaly naučili sebazapierať, dačo nepríjemné znášať, iným odpúšťať? Ježišu, pomáhaj mi, aby som na všetky tieto otázky vždy mohla odpovedať: áno!"

Tieto zásady spokojne, ale pravidelne a dôsledne uskutočňovala pri vyučovaní i počas prestávok. O svojich žiakoch vedela všetko, nič jej neuniklo a v každej príhodnej chvíli ich poučovala, povzbudzovala, chránila a prípadne i trestala. Výsledky boli neuveriteľné. Deti z robotníckej štvrte, zväčša rodičov socialistického a proticirkevného zmýšľania, onedlho skoro všetky začali chodiť denne na svätú omšu a sväté prijímanie. A rodičia neboli proti tomu!

Horlivosť takejto učiteľky je už apoštolátom. Ale čo sme doteraz o nej čítali, bola iba príprava na apoštolskú činnosť, ktorú jej Boh zveril. Keď učiteľka takto horlivo apoštoluje, príde do styku i s rodičmi zverených detí. Bez dobrej spolupráce rodiny so školou nemožno na dobrú výchovu ani pomyslieť. Preto Margita usporadúva na svätého Mikuláša, na Vianoce a v iné príhodní chvíle slávnosti, kde povoláva i rodičov. Potom ich začne navštevovať. Tu sa jej otvárajú oči, keď vidí biedu, o ktorej dovtedy nič nevedela. Až teraz pochopila, že jej žiacky nezasluhujú trest, keď často v žalostnom a zanedbanom stave prichádzajú do školy, ale viac lásky a obetavosti. Preto začína po vyučovaní chodiť do rodín, kde poučuje a pomáha.

~~Margita sa nedávno zriekla vysokej školy, ale Boh si ju teraz berie do svojej "vysokej školy", v ktorej skoro úplne zabúda na seba a túži iba po jedinom šťastí: stať sa obetou lásky k Bohu a blížnemu. Po ukončení tejto skúšky si zapísala: "Ježišu, obsypal si ma darmi. Keby som z vďačnosti všetko trpela, keby som i život obetovala, nestačilo by to na vynáhradu za Tvoju lásku. Moje srdce a môj život nestačia, preto pôjdem hľadať nesmrteľnú dušu, aby som všetky získala Tebe. Len mi pomáhaj svojou milosťou i teraz. Pre Teba a len pre Teba začínam."~~

V apoštoláte začala tak zdarne účinkovať, že miestny pán farár ju žartovne nazval "svojim kaplánom". A nebola to iba okrídlená fráza. Napríklad kazi raz usporiadali pre robotníkov misie. Rozmýšľali, či ich neodložiť, ale spomenuli si na apoštolskú horlivosť Margity. Táto sa so spolupracovníčkami rozbehla po robotníckej štvrti - a na druhý deň kostol bol plný.

Za spoločníčku získala dievča, ktoré jej bolo povďačné za to, že jej otca získala pre Spasiteľa. Prácu si delili tak, že kým Margita rozprávala, druhá, menej skúsená, sa zatiaľ modlila za požehnanie pre apoštolskú prácu.

Apoštolát je boj za víťazstvo bojujúcej Cirkvi, boj s peklom o nesmrteľnú dušu. A takéto apoštolát, sebazaprenia a modlitby, aký prevádzala Margita, môžu u nás prevádzať doslova všetci. Aj úmyslov, na ktoré ich treba obetovať, je mnoho. Napríklad za obrátenie hriešnikov, za mravnosť mládeže, za misie a misionárov, za kňazské a reholné povolania. Potom zasa môžeme odprosovať za priestupky našich minulých generácií, za zákonodarcov, za ateistov a ich odboja proti Bohu, za nemravnosť a bezbožnosť tlače a ostatných mas-médií, za všetky spoločenské triedy. Toto všetko môžeme zahrnúť do širokého programu apoštolátu.

Popri vedení kostolného speváckeho zboru sa Margita naplno venuje chorým a ubiedeným, navštevuje ich, pomáha im, stará sa a povzbudzuje ich. Popri tom si vie i zažartovať a srdečne sa zasmiať, ale častejšie jej bolo do plaču pri pohľade na trpiaceho človeka. Prestrašit' a znechutiť sa nedala nikdy, ale nebývala ani bez veľkých duševných bolestí, lebo apoštolát je pokračovaním Božieho diela, ktorý tu začal Pán Ježiš a ktorého stredobodom je kríž.

Tu sa treba spýtať, odkiaľ čerpala toľkú silu? Veď obrátila tisíce ľudí, ktorí boli zdivočelí a neveriaci. Na odpoveď nestačí ľudská múdrosť a obratnosť. Sama o tom svedčí takto: "Nie ja, ale sám Boh to urobil. Ja som len biedny nástroj v Jeho všemohúcej ruke". Táto jej odpoveď sa úplne zhoduje so slovami sv. Pavla: "Milosťou Božou som, čo som, a milosť Jeho nebola vo mne márna; pracoval som... no nie ja, ale milosť Božia so mnou" /1 Kor 15, 10/.

Margita za prvú povinnosť považuje zrieknutie sa svojej vôle, svojich chýtok a celkom sa podriaďuje vôli Božej. Preto nikdy nehľadá vlastné výhody a pohodlie. Stačí jej vždy iba to najpotrebnejšie. Keď jej dohovárali, aby si odpočinula, odpovedala: "Odpočiniem si v nebi. Viem, že teraz mám ešte pracovať až do konca. Na oddych mám celú večnosť... Raz budem šťastná, že som nemárnila čas. Keď tu budem verní do konca, ako dobre nám bude v nebi. Čo na tom, či umrieme skôr alebo neskôr, len aby sme robili všetko pre Boha!..." Takto hovorila, keď jej spoločníčka vytýkala, že ani v noci si nedopraje dostatočný odpočinok.

Ako terciárka riadi sa príkladom svätého Františka z Assisi. Jeho raz sám Božský Spasiteľ napomenul: "V láske ku mne sa musíš mierniť, lebo i čnosť sa musí chrániť všetkých prehnaných krajností". A sv. František odpovedá: "Drahý Spasiteľu, Ty odo mňa žiadaš, aby som sa miernil v láske k Tebe? Ty sám si nemiernil svoju Božskú lásku ku mne,

~~biadnemu brisčnikovi~~ Miloval si ma až po krvavú smrť na kríži. Preto nežiadaš odo mňa, čo si sám nerobil. I ja Ťa budem milovať bez miery, bez konca".

Roku 1914 Margita píše svojmu bratovi: "milovať Krista a vedieť, že ma miluje, je veľké šťastie! Ako veľmi oblažuje Kristus dušu, ktorá sa mu zasvätila! Viem, že sa s nekonečnou láskou pozerá na mňa a to ma robí šťastnou. Keď som ustatá, u neho nechádzam odpočinok, ako dieťa v matkinom náručí. A tak pre mňa už ničo zármutku a únavy. Neraz neviem zatajiť slzy a ľudia si myslia, že som zármutená. Ale ja plačem od radosti. Drahý Spasiteľu, čím som sa zaslúžila o to, že si ma vyvolil? Čím sa Ti odslúžim?..."

Nemyslime si však, že jej láska k Božskému Spasiteľovi sa vyčerpávala iba v stálych vzdychoch. Základom jej bola Sviatosť Oltárna, o ktorej v inom liste bratovi píše: "Keď ráno odchádzam z kostola, nesiem si Ježiša, ktorého som prijala. Nesiem si Ho so sebou, aby som si duchovné sväté prijímanie po celý deň obnovovala... K Božej Matke sa modlím: Nebeská Matka, pros za mňa, aby Pán Ježiš, ktorého ráno prijímam, bol vždy stredobodom všetkého, čo cez deň robím. Oroduj za mňa, aby sviatosťný Kristus bol stredom celého môjho života. Keď vychádzam z kostola, zanechávam srdce u Teba, sviatosťný Spasiteľu. Nech tam horí ako večné svetlo pred Tvojím svätostánkom".

Ak sa chceme stať horlivými laickými apoštolmi, musíme začať tam, kde Margita: pri sviatosťnom Spasiteľovi. O tom napísala: "Ľudia si myslia, že škola a apoštolát celkom vyčerpávajú môj život. To by bolo smutné! To je iba vonkajšok. Môj pravý život je milovať Ježiša. To ma dvíha, to je mojou radostou. A čo navonok robím, ak nepochádzam z tejto lásky, nie je nič".

Medzitým zúri 1. svetová vojna. Jej traja bratia sú na bojisku. Rodičia žili v úzkosti, keď od synov-vojakov po dlhý čas neprichádzali správy. Matka pre nich často plače. Raz, keď Margitka našla oboch rodičov takto plakať, odišla do izby, padla na kolená a modlila sa: "Bože, vezmi môj život, aby bratia žili. Dvaja sa Ti chcú obetovať ako kňazi. Zaiste budú môcť viac pracovať za Teba ako ja. Ukrižovaný Ježišu, prijmi moju obetu, veď to bude i pre mňa veľké dobro."

Keď sa pomodlila bola presvedčená, že jej žiadosť bola Pánom Bohom prijatá. Vrátila sa k rodičom a s vnútorným presvedčením vravela: "Neplačte, bratia sa vrátia!"

Odvtedy sa jej apoštolská horlivosť a obetavosť ešte zväčšila. Každú chvíľu chce dobre využitkovať. Keď ju znova napomínajú, aby si oddýchla, odpovedá: "Áno, túžim po odpočinku a budem ho čoskoro mať. Ale aby bol čím šťastnejší, neslobodno mi teraz ležosiť".

V decembri 1915 bola na pohrebe priateľky. Cestou domov svojej spoločníčke povie: "O tri mesiace pôjdeš mi na pohreb!" Po vianočiach začína so spevákmi cvičiť rekviem. Títo sa so žartom pýtajú: "Komu ho budeme prvý raz spievať?". "Mne" odpovedá. No oni neporozumeli. Na Popolcovú stredu prosila matku, aby jej doniesla z kostola posvätený popol. Lekár, ktorý tiež prišiel, ustálil diagnózu: malá, bezvýznamná horúčka. Margita sa smeje, lebo vie, že lekár sa mylí. V duchu bola už v nebi.

Ešte v tú istú noc, 8. marca 1915, usnula v Pánovi. Keď to oznámili lekárovi, divil sa: "Nemôžem pochopiť. Ten prípad sa nedá vysvetliť". Lepšie pochopili speváci, keď jej spievali nacvičené rekviem.

Jej brat na vysvetlenie ~~tejto nečakanej smrti~~ píše: "Keď Margita umierala, všetci traja bratia sme boli na rôznych frontoch vo veľkých nebezpečenstvách. Sústavnne sme boli nútení uznať: je to zázrak, že v takých nebezpečenstvách sme pri živote. Chránila nás mocná, neviditeľná ruka. Za to ďakujeme svojej sestre. Rád vydávam pred svetom svedectvo o jej láske k Bohu a nesmrteľným dušiam. Hoci žila len 23 rokov a 9 mesiacov, veľa dobrého urobila. A čo vykonala po smrti u Boha, to je azda ešte viac".

U č i t e ľ k y ,
aby ste sa aj vy stali horlivými laickými apoštolmi, spytujte si každý deň svedomie podľa Filotey:

- Ktorá je moja hlavná chyba?
- V akej čnosti sa chcem cvičiť? Pri výchove detí sú potrebné čnosti: prívetivosť, trpezlivosť, obetavosť, nestrannosť.
- Nie som lenivá ráno vstať?
- Ako sa modliem? Usilujem sa myslieť na prítomnosť Božiu? /svätá omša, sväté prijímanie každý deň, aspoň duchovné/
- Obnovujem si častejšie cez deň dobrý úmysel?
- Zachovávam verne svoj denný poriadok, od rannej modlitby po večerné spytovanie svedomia. V tomto katolíckom duchu dobrým príkladom vychovávam i dieťa, navštevujem chorých, chudobných a prestárlych?
- Ako sa chovám pri službách Božích?
- Duchovné čítanie, sväté Písmo, Nasledovanie Krista, Filotea, iné?
- Neberiem nadarmo meno Božie- nehreším?
- Ako si vykonávam každodenné povinnosti- povrchné, lajdácky, lenivo? Doma i v škole?
- Som úctivá k rodičom, predstaveným?
- Som láskavá a žičlivá k blíznym?
- Nechovávam, neočierňujem? /klamanie, lož, závisť, hnev, pomsta, krádež/
- Ako sa chovám v duševnom nepokoji, v ťažkostiach, zármutku, pokušení, suchopárnosti?
- Nie som pyšná, márnomyseľná v reči a obliekaní?
- Dovoľujem si dačo, čo uráža čistotu - necudné myšlienky, pohľady, žarty, obrazy, knihy, mass-média, oblečenie, tance, zábavy, hriechna známosť?
- Podporujem nepriateľov Cirkvi, ich organizácie a tlač?
- Apoštolujem modlitbou, prácou, skutkami milosrdenstva?
- Horlím za úctu Božského Srdca a Nepoškrveného Srdca Panny Márie, za misie a iné?
- Nezanechávam duchovné cvičenia a duchovné obnovy?
- Ak som vlažná a nemám horlivosti, tak prečo?

Keby sme každý rok odstránili čo len jednu chybu, o krátky čas by sme boli dokonalí!

Bože, Ty vieš že raz zomriem, ale ja neviem kedy. Viem však, že ak zomriem v ťažkom hriechu, budem zatratená naveky. Ukrižovaný Ježišu, radšej chcem zomrieť, ako Teba ťažkým hriechom uraziť! Najsvätejšie Srdce Ježišovo, v Teba dôverujem!

ČÍM VIAC SA DOKÁŽEŠ PREMÁHAŤ, TÝM VIAC SA BUDEŠ ZDOKONAĽOVAŤ !

Z publikácie:

František Krus, S.J.: Margitka apoštolka, Posol BSJ, Trnava, 1928, edícia Katolíckej spisy č. 12.

Vo chvíli, keď manželia dávajú život svojmu dieťaťu, prekračujú súkromný rámec života v dvojici, pretože ich láska sa stáva nástrojom v rukách Božích. V tejto chvíli Boh stvoril nového človeka. Dávať dieťaťu život nie je len čisto biologický proces, pretože tenté nový človek nie je len telom, ale je to predovšetkým nový duch, ktorý raz slobodne rozhodne o svojom osude. Milujúci manželia sa stávajú podobnými Bohu, ktorý stvoril celý svet z lásky! V tejto "tvorivej" chvíli sa dostávajú celkom do Božej blízkosti. Dieťa nie je len súhrnom vlastností svojich rodičov! V ňom sa na rodičov usmieva originálna, neopakovateľná a jedinečná bytosť a s ňou aj Boh, ktorý je v tomto dieťati prítomný, ktorý sa im v dieťati daruje. Keď sa rodičia sklánajú nad svojím dieťaťom, musia si byť vedomí toho, že ono je pre nich vlastne neznámou bytosťou a ich úlohou bude nielen dieťa vychovávať a milovať, lež najmä vedieť ho pochopiť, vedieť sa do jeho duševného a citového života vcítiť a vžiť.

Isteže, plodenie sa opakuje v dejinách ľudstva nesčíselne mnohokrát a ľudia si najčastejšie nelámu hlavu nad tým, čo sa tu deje. Napriek tomu je plodenie ľudskej bytosti niečo neporovnateľne vyššie ako ktorékoľvek iné v prírode, tu na zemi, lebo narodenie bytosti, ktorú Boh povolal k spásu, ďaleko prevyšuje každý príchod niečoho živého do prúdu svetového diania! Skutočnosť, že človek je stvorený "na obraz Boží" neznamena len, že je to akýsi odliatok modelu podľa vopred danej formy! Je to omnoho viac: tým, že sa narodil človek, nová bytosť vstupuje do živého spoločenstva s Bohom.

Tvorivá láska manželov odzrkadľuje vlastne pomer samého Boha k celému stvorenstvu. I keď narodenie dieťaťa počas rokov spoločného manželského života je len zriedkavou udalosťou /dnes - žiaľ - stále zriedkavejšou/, predsa práve táto udalosť je najcharakteristickejším prejavom manželskej lásky.

Vieme, že zmyslom celého stvorenstva a jeho posledným cieľom je Bohočlovek Ježiš Kristus. Práve v ňom dostáva človek svoju najvyššiu hodnotu, skrze Neho uzavrel Boh zmluvu s človekom a skrze Neho vstúpil do spoločenstva s ľudstvom. Manželstvo skrze účasť na stvoriteľskom Božom diele je stredobodom Božieho plánu s človekom ako jednotlivcom i ako členom celého ľudstva, plánom, ktorý smeruje v Novom Zákone skrze Ježiša Krista k utvoreniu Cirkvi. Len skrze manželstvo sú možné dejiny ľudstva, nepretržitý sled života generácií, ktoré pretrvávajú celé tisícročia. Ono je základom Božieho ľudu a jednoty všetkých pokolení v Kristovi. Boh sa spojil s celým ľudstvom vo chvíli, keď sa ako Bohočlovek narodil zo ženy. Bohočlovek - Syn človeka, ako sa Ježiš Kristus sám nazýval - sa stal prostredníkom medzi Otcom a stvorenstvom, lebo tu žil a konal a nakoniec aj umrel, obetujúc sa za nás. Celé Jeho životné dielo bolo dielom, ktorým zastupoval pred Otcom nás!

Ak domyslíme tieto veci do posledných dôsledkov, nemôže nám uniknúť tá nádherná skutočnosť, že narodenie dieťaťa je už preto najkrajším darom Božím pre ľudstvo, lebo s novonarodeným dieťaťom prichádza do rodiny vždy znova a znova sám Boh; narodenie malého človeka je malým zázrakom narodenia samého Ježiša v každej rodine!

/Volne podľa Helmuta Meissnera/

"Manželia vo svojom partnerovi stretávajú nielen ľudskú bytosť, ale aj Boha, ktorý je v nich prítomný".

Helmut Meissner

P O T R A T Y .

Úvodom nechajme hovoriť čísla, suché štatistické faktá: od uzákonenia potratov v Taliansku smutne známym zákonom č. 194 pred 8. rokmi bolo prevedených viac ako 1,5 milióna potratov. Na tisíc živonarodených detí pripadá 419 potratov. Taliansko sa takto zaradilo na 2. miesto v Európe, hneď za Dánskom. V Spojených štátoch sa týmto spôsobom zabránilo uzrieť svetlo sveta 15 miliónom detí.

Tieto čísla nami otriasli. Najmodernejšie technika však dovolila natočiť dokumentárny záznam- priebeh potratu. Tým sa vyvrátilo nezmyselné tvrdenie, že plod v tele matky nie je ešte človek. Počujme, ako tento čin komentuje jeden novinár :

Jednalo sa o potrat metódou "Karmen", jednoducho povedané metódou, kde pohyblivá sonda zabije plod matky a vysaje ho von. Na obrazovke ultrazvuku je plod jasne rozoznateľný. Kludne sa pohybuje, voľne sa vznáša v amiotickej tekutine. Ako šíp sa náhle približuje sonda, ktorá ho nemilosrdne, nelútostne odsaje a vyvolá zmätok. Dieťa viditeľne trpí a snaží sa vyhnúť terorizujúcej zbraňi. Je to bytosť s vyvinutou hlavičkou, trepe rúčkami a nožičkami, ktoré vníma, že mu ide o život. Zápas netrvá viac ako jednu minútu. Maličký sa odťahuje, zvíja a zapletá do svojej pupočnej šnúry. Nakoniec ho zbraň zasiahne. Dokonale ľudská tvár tragickým výrazom vypovedá o páchanom násilí, pusinka sa otvára k výkriku, ale nič sa nezozve. Nakoniec ho karmen rozmačká, plod mizne vo vnútri čiernej tuby- zavraždené.

Gynekológ, ktorého zásah bol filmovaný, po premietnutí filmu prehlásil: "Už nikdy potraty". Podobným spôsobom je zabíjané temer každú minútu jedno dieťa. To všetko preto, že človek nechce niešť zodpovednosť za svoje činy. Opustil Toho, ktorý na kríži zaplatil najvyššiu cenu za všetky a za každé z nich a ponúkol nám dokonalú slobodu. Poznáte pravdu a ona z vás urobí ľudí slobodných. Ale človek pohrdol touto ponukou a hľadá slobodu vlastnú, slobodu vlastných vášní a pudov. Je toto láska, ktorá predsa znamená nekonečné a nezištné dávanie sa, alebo najhorší druh sebeckva? Ak sa láska poníži len na nasýtenie vlastných žiadostí a pre osobnú voľnosť či pohodlie, ľudia sú ochotní obetovať i tie najbezbrannejšie ľudské tvory a ich životy, potom máme právo sa ešte nazývať ľuďmi?

Teraz sa možno spýtate, čo s tým máme robiť my? Nás sa to predsa netýka! Odpoveď je tvrdá a jasná: sme spoluvinníci! Áno, nenarodené deti v našich kresťanských rodinách takto zabíjané nie sú, i keď aj tu sa nájdú smutné výnimky, ale položíme otázku inak:

Čo sme urobili, čo ja osobne robím proti tomuto zlu? Čo môžeme robiť?

Svätý Peter na podobnú otázku zhromaždeným ľuďom v deň Turíc odpovedá: "Obráťte sa a robte pokánie! Na Velkú noc, v pôstnej dobe, prežívame utrpenie nášho Pána Ježiša Krista, teda tú najvhodnejšiu dobu, kedy sa môžeme pripojiť k Jeho slovám, ktoré predniesol, keď Ho pribili na kríži: "Otče, odpusť im, lebo nevedia čo robia". Boh teda chce odpustiť, preto používajme našu najmocnejšiu zbraň - m o d - l i t b u - a prosme za odpustenie pre matky, ktoré nechávajú zabíjať svoje deti; odpustenie pre otcov týchto detí, odpustenie lekárom ktorí tieto zásahy prevádzajú, odpustenie spoločnosti - teda všetkým- ktorá nie je schopná vytvoriť materiálne podmienky a mladým ľuďom vštepiť morálne hodnoty, aby sa príchod človeka na svet stal radostnou, očakávanou a vítanou udalosťou. A v neposlednom rade odpustenie nám, kresťanom, prispievajúcim s v o j o u v l a ž n o s ť o u a ľ a h o s t a j n o s ť o u k tejto situácii. Situácii, týkajúcej sa každého z nás, pretože nás všetkých navzájom spája pevným putom.

Utekajme sa k Nepoškrvnenému Srdcu našej najčistejšej Matky, Panny Márie, ktorá vypočuje každú našu prosbu.

Kto má vlastne vinu? Nemôžeme, ani nechceme súdiť, veď súd patrí Pánovi. Náš problém je jeden z mnohých, vytrhnutý z reťazca udalostí, príčin a následkov a len Pán Boh pozná prapríчины všetkého.

Čo môžeme teda robiť?

N E M L Č A Ť ! Kolegyňa, známa, ktorá si žiada o potrat, musí poznať naše stanovisko-stanovisko Cirkvi. My nemáme právo neupozorňovať, nevysvetliť jej, čoho sa vlastne dopúšťa, i napriek riziku, že budeme odmietnutí, odsúdení pre svoje tzv. "prežitie názory". A tiež osobný, živý príklad našich kresťanských rodín, často početných, nech tiež ukazuje nadradenosť duchovného bohatstva nad hmotným zaistením!

Máme byť svetlom sveta. Vezmeme si vzor z nášho Svätého Otca Jána Pavla II., ktorý neohrozene háji právo na život. Pri nedávnej návšteve v Indii - zemi plnej chudoby - jasne vyhlásil, že život človeka musí byť chránený od jeho počatia. A na záver jasne vyhlásil slová indického mysliteľa Rabindranatha Thákura: "Každé dieťa, ktoré prichádza na svet, prináša so sebou posolstvo, že Boh dosiaľ nestratil dôveru v človeka". Áno, Boh nekonečný a všemohúci, má dôveru v slabého človeka, dôveru prameniáciu z dokonalej lásky. A nakoniec odcitujme si slová nášho Pána: "Nechajte maličkých prísť ku mne". Z jednoduchkej vety vyvierajú more lásky a nádeje. Nezapúdajme ná to!

Pripomeňme si ešte šokujúci výrok francúzskeho štátnika Clemenceaua: "Keby kresťania boli skutočne kresťanmi, nebolo by treba revolúcie". Táto skutočnosť sama o sebe by bola tou najväčšou revolúciou v dejinách ľudstva. Pozrime sa aj takto na svet.

Siahli sme po Ježišových slovách "nechajte maličkých prísť ku mne". Ježiš však nemá na mysli žiadne ľudské mláďa, ale hovorí o maličkých, ktorými sme my všetci, každý jeden vo vzťahu k jedincovi vzdialenému či neznámemu. O takom, ktorý pre mňa nič neznamená a nemá pre mňa hodnotu bez ktorej sa nezaobídem, ktorý je vytlačený na okraj mesta, spoločnosti, mimo hranice bytia. A tu nejde iba o potraty v lekárskom slova zmysle, ale aj o potraty duchovné. Tými maličkými sme vo vzťahu k Božiemu kráľovstvu my všetci. Ak neurobíme každému z týchto maličkých to, čo tak demonštratívne sľubujeme samému Ježišovi, sme opäť v neurčitom alebo presne určitom rozpore, kedy môžeme očakávať Ježišovu odpoveď: "Preč odo mňa, nepoznám vás!"

Ak večný život začína už našim pozemským životom, nemožno nevidieť, že peklo nie je len nekonečne vzdialené alebo abstraktným pojmom, ale je všade tam, kde si ho sami vytvárame!

Večer života prináša so sebou i svoju lampu. /Joubert/.

Dbajme na to, aby nám staroba nerobila vrásky aj na duši. /de Montaine/

Každý chce dlho žiť, ale nikto nechce byť starý. /Swift/

Zostarnúť nie je umenie; umenie je vyrovnáť sa s tým. /Goethe/

Starnutie je obdobie, kedy to, čo nás kedysi vyrušovalo, začne vzrušovať. /Ružička/

Život umiera každým večerom a každým ránom sa zasa rodí. /Rolland/

FRANTIŠEK kardinál TOMÁŠEK
arcibiskup pražský

Čj. 102/86 Ord.

V Praze 20. dubna 1986.

Č e s k é n á r o d n í r a d ě v P r a z e .

Obracím se na Vás jako nejvyšší představitel katolické církve v Československu ve věci připravované novelizace zákona č. 86/57 o umělém přerušení těhotenství. Množství podnětů ze strany věřících mě vede k tomu, abych znovu vyjádřil náš nesouhlas se zákonem, jímž je od roku 1957 v naší zemi legálně povoleno zabíjení dětí před jejich narozením. Protestuji proti tomuto zákonu ve jménu katolických křesťanů, i jako občanů z čistě lidského hlediska.

1. Zákonodárce by neměl přehlížet, že značná část obyvatelstva naší republiky se hlásí ke katolické církvi a sdílí její zásadní stanovisko: Lidský život je nedotknutelný, a to již od početí. Nikto nemá právo jej svévolně ničit.

2. Nejnovější lékařské výzkumy potvrzují obrazovými i zvukovými záznamy správnost tohoto stanoviska. Prokazují, že i embryo je již člověk, i když nevyvinutý, stejně jako dítě je člověk, i když nedospělý. Embryo reaguje již v 1. týdnu i na podněty zvenku a při interrupci uhýbá a snaží se vyhnout smrtícímu nástroji.

3. Katoličtí věřící jsou nositeli i odpovědnosti občanské a prvním úkolem státu je ochrana života občanů. Právní norma, která uzákonňuje zabíjení lidských bytostí, vážně ohrozuje úctu k lidskému životu vůbec. Římské právo mělo jasnou zásadu: Toho, který se má narodit, je třeba považovat již za narozeného. Budoucnost však mají jen ty národy, které zachovávají úctu k životu člověka a respektují jeho nedotknutelnost. Legalizace potratu přinesla již neblahé důsledky: prudce klesající křivku porodnosti a stárnutí populace.

4. Postiženy jsou i vztahy mezi lidmi: klesá odpovědnost v intimních vztazích, sex nabývá vrchu nad láskou, uvolňují se manželské svazky, ztrácí se úcta k mateřství. Posiluje se konzumní sobectví, mizí zájem o společné záležitosti a dobrý vztah ke všem autoritám, mladí propadají cynismu.

5. Není správně zužovat problém interrupce jenom na problém ženy jako jednotlivce. S citovaným zákonem vyvstaly možnosti masívního nátlaku, pod nímž se hroutí odpor žen i jejich rodin. Nedostatečně informovaná veřejnost žije často v představě, že interrupce je pouze zákrok na těle matky, a zatlačila tak lidskou, morální a psychologickou stránku do pozadí. Nejsou výjimkou případy, kdy je potrat lékařem

doslova vnucován nebo navrhován jako řešení sociální situace. Umožnění umělého přerušeni těhotenství vytváří jakousi potratovou atmosféru, kdy je interrupce považována za něco zcela samozřejmého. Interrupční komise nesplňují úkol, který jim byl svěřen, totiž pokud možno eliminovat potraty. Jejich zrušení by bylo možno schválit jen proto, že představují určité nevhodné zasahování veřejných orgánů do sféry osobního rozhodování. Zcela jistě nelze však doporučit vakuum.

Za podstatný nedostatek, jehož následky v budoucnu lze těžko dohlédnout, je třeba považovat to, že chybí účinná výchova k lásce a rodičovství. Dosaďadní praxe u nás zůstává téměř jen u poučení o sexuálním životě, o metodách pohlavního soužití a to od časného mládí, bez následků a zdravotního poškození. Tam, kde se nepěstuje vzájemná láska a úcta, kde se nevychoává k hluboce motivované sebekázni, tam přibývá narušených jedinců, kterým je cizí kladný vztah k lidem a ke společnosti. Proti těm, kdo nerespektují nedotknutelnost života, má příroda účinnou zbraň: tito lidé a národy prostě vymřou.

Jsem nucen poukázat také na bezprávi vůči lékařům a zdravotníkům, kteří mají být podle novelizovaného zákona nuceni jednat i proti svému svědomí, nebo opustit svůj obor - ke škodě společnosti. Současne je církvi naprosto znemožněno se k těmto otázkám veřejně vyslovovat s odůvodněním, že k tomu není kompetentní.

Je však ještě na místě připomenout, že neblahý trend sedmdesátých let, kdy byly umělé potraty legalizovány v různých vyspělých zemích, se již na celém světě obrátil. Síli hnutí na obranu života a řadu jeho argumentů sdílí i mnoho našich občanů. Proto by bylo na místě spíše zpřísnění zákona, než jeho uvolnění, účinná výchova a zřizování ústavů pro nastávající matky a pro nechtěné děti. Zavazuje nás k tomu především mravní zákon a svědomí, ale také budoucnost našich národů a "odpovědnost před dějinami".

Fr. kard. Tomášek v.r.
arcibiskup pražský

Česká národní rada

Sněmovní 4

118 26 Praha 1 - Malá Strana.

Najdôležitejšie liturgické zmeny v novom Kódexe cirkevného práva.

Nový Kódex v spojitosti so svätou omšou upozorňuje na nasledujúce veci:

- nech sa koncelebruje pri svätých omšiach svätenia biskupa, kňaza a pri omši svätenia olejov. Odporúča sa koncelebrovať pri svätej omši na Zelený štvrtok večer, z príležitosti diecéznych alebo celocirkevných synod, pri konventuálnej svätej omši, pri slávnostných svätých omšiach v jednotlivých kostoloch a z príležitosti kňazských rekolekcií. Slúžiť svätú omšu bez účasti ľudu sa môže len v oprávnených prípadoch.
- v ten istý deň sa môže druhýkrát prijímať Sviatosť Oltárna, ak je veriaci činný účastník svätej omše. Veriacich treba vychovať, aby prijímali Sviatosť Oltárnu, ak sú prítomní na svätej omši, ba ochotne treba podať sväté prijímanie aj mimo svätej omše, keď to veriaci oprávnene žiadajú. Cirkev však predpisuje, že kto si je vedomý ťažkého hriechu, aj keď cíti úprimú lútosť, nesmie pristúpiť k prijímaniu Sviatosti Oltárnej bez sviatosti zmierenia. Ak existuje nejaká vážna príčina a nie je možné sa vyspovedať, nech si veriaci vzbudí dokonalú lútosť v tom vedomí, že sa čo najskôr vyspovedá z hriechov, ktoré teraz nemôže vyznať. Pred prijatím Sviatosti Oltárnej Kódex predpisuje jednohodinový sviatostný pôst, avšak voda a lieky sa môžu užívať. Starí, chorí a ich opatrovatelia môžu prijať Sviatosť Oltárnu aj vtedy, ak počas tejto jednej hodiny niečo jedli. Ohľadom uschovávanía Sviatosti Oltárnej Kódex žiada maximálnu bezpečnosť.
- Riadnym vysluhovateľom pri verejnom vyložení a poklone Najsvätejšej Sviatosti je kňaz alebo diakon, ktorý po poklone udelí požehnanie. Vyložiť a naspäť uložiť Sviatosť Oltárnu /teda bez požehnanía/ môže robiť mimoriadne vysluhovateľ sv. prijímania, teda akolyta alebo iná osoba, ktorá od miestneho ordinára dostala na to povolenie.
- V súvislosti s krstom sa v prvom rade spomínajú krstní rodičia, ktorí majú plniť osobitné liturgické úlohy. Preto tí, ktorých si vyvolil katechumen, rodičia alebo kňaz, nech naozaj majú dobrý úmysel túto svoju funkciu prijať a plniť. Kto chce byť krstným rodičom, nech je dospelý, aspoň 16-ročný človek /ak ordinár inak neurčí, farár len z vážnych dôvodov môže povoliť výnimku/, taký, ktorý už prijal sviatosti kresťanskej iniciácie /krst, birmovanie, Sviatosť Oltárnu/ a aby aj žil podľa viery. Krstný rodič nech patrí do katolíckej Cirkvi a nech nie je právnymi predpismi hatený plniť svoju funkciu. Ak však nepatrí ku katolíckej Cirkvi, ale verí v Krista, môže spolu s katolíckym krstným rodičom byť ako svedok krstu - ak si to rodičia žiadajú. Riadní vysluhovatelia sviatosti krstu /biskup, kňaz, diakon/, okrem súrneho prípadu, nech nevysluhujú krst ani svojim veriacim na cudzom právnom území bez potrebného povolenia. Dieťa, ktoré je v nebezpečenstve smrti, treba pokrstiť aj proti vôli rodičov, ba aj deti nekatolíckych rodičov možno v takomto prípade pokrstiť. V iných prípadoch treba súhlas rodičov alebo jedného rodiča, prípadne zástupcu rodičov. Keď nie je nádej, že dieťa bude vychovávané podľa katolíckej viery, treba krst oddialiť a dôvody povedať rodičom /toto si vyžaduje veľkú pastoračnú múdrosť/. Ak pre veľkú vzdialenosť alebo pre inú okolnosť, kvôli veľkým nepríjemnostiam, ten, ktorý má byť pokrstený nemôže ísť alebo ho nemôžu priniesť, krst možno vyslúžiť v bližšie ležiacom kostole alebo kaplnke, alebo na inom vhodnom mieste, dodržiavajúc všetko, čo sa týka času a spôsobu krstenia. Krstiť v súkromnom byte - okrem súrneho prípadu - môže povoliť len ordinár vo veľmi odôvodnenom prípade.

Už koncil žiadal obnovenie katechumenátu. V liturgických knihách sú zatiaľ len obrady krstu dospelých. Veríme, že sa to doplní ohľadom katechumenátu.

- Riadnym vysluhovateľom sviatosti birmovania je biskup, taktiež riadny prelát a opát, apoštolský vikár a prefekt, apoštolský administrátor a diecézny administrátor vo svojej diecéze a počas svojho pôsobenia vo funkcii. Môže birmovať aj kňaz z moci svojej funkcie alebo z poverenia diecézneho biskupa vtedy, keď pokrstí dospelého katechumena alebo keď prijme do plného spoločenstva katolíckej Cirkvi veriaceho z iného kresťanského spoločenstva /Ev.a.v. alebo Ev.Aug.v./. V nebezpečenstve smrti môže veriaceho birmovať nielen farár, ale hociktorý kňaz. Pri veľkom počte birmovancov birmujúci si môže vziať na pomoc jedného alebo viacerých kňazov, aby mu pomáhali pri vysluhovaní birmovania.

- Jediným riadnym spôsobom zmierenia sa s Bohom a s Cirkvou je individuálne úplné vyznanie a rozhrešenie hriechov. Spoločné slávenie pokánia, bez individuálnej spovede, so spoločným rozhrešením **n i e j e u n á s p o v o l e n é !** Je však dovolené v nebezpečenstve smrti, tak isto v naliehavom prípade, keď oproti množstvu kajúcnych je málo spovedníkov. Nie je dostatočným dôvodom, ak je prítomných málo spovedníkov v jednotlivé sviatky alebo púte. O naliehavom prípade rozhoduje biskup v súlade s biskupskou konferenciou. Ak však naši veriaci v rámci zahraničných zájazdov boli účastní alebo môžu byť účastní na spoločnom sviatostnom rozhrešení, majú vedieť, že aby to bolo platné /pre nich/, nestačí len osobná duchovná príprava, ale treba urobiť aj to, že vo vhodnom čase sa vyznajú z ťažkých hriechov. Majú si vykonať počas roka individuálnu spoveď, od čoho ospravedlňuje len praktická nemožnosť. Aj na nich sa vzťahuje príkaz, aby sa veriaci a s p o ň r a z d o r o k a v y s p o v e d a l i /c. 963 a 989/.

- Pomazanie chorých je deťom nielen možné, ale sa má aj vysluhovať, ak sú deti už tak chápevé, že ich sviatosť môže posilniť. Toto treba aj vtedy urobiť, keď je pochybnosť, či už dosiahli užívanie rozumu. Chorým v bezvedomí sa nielen môže, ale sa aj má vyslúžiť sviatosť chorých ak sa predpokladá, že by boli o to prosili. Mŕtvemu nech kňaz neudeluje pomazanie, ale nech sa modlí, aby mu Boh odpustil hriechy a prijal ho do svojho kráľovstva. Ak je pochybnosť, či je mŕtvy, podmienene nech mu udelí sviatosť pomazania chorých, ale nech vynechá slová "ak žiješ".

- V nedostatku vysvätených osôb môže viatikum zaniest chorému h o c e i k t o r ý v e r i a c i . Toto je možné nájsť medzi predpismi "Prijímanie chorých bez kňaza" /3, Viatikum/. K vyslúženiu pomazania chorých a k udeleniu viatika vo svätej omši netreba povolenie ordinára, ak sa to slávi v dome chorého, v nemocnici alebo na inom vhodnom mieste. Avšak všetci prítomní, ošetrovatelia a členovia rodiny môžu prijať Sviatosť Oltárnu. V tejto otázke má rozhodovať kňaz, ktorý vysluhuje sviatosť s pastoračnou múdrosťou.

- Katechumeni ohľadom cirkevného pohrebu majú tie isté práva ako pokrstení. Tak isto patrí cirkevný pohreb deťom, ktorí chceli rodičia dať pokrstiť, ale zomreli pred krstom. Tak isto možno pochovať kresťanov, ktorí boli členmi nekatolíckej cirkvi, podľa uváženia miestneho ordinára, ak sa to neprotiví predtým poznanej mienke zomrelého a ak nie je možné dostať vlastného duchovného.

Z tohto krátkeho výťahu je vidieť, že tieto nariadenia chcú dať presné a jasné usmernenie k predpisom, ktoré sú v liturgických knihách. Ide tu v prvom rade o liturgické a pastoračné usmernenie. O dvoch sviatostiach - o orde a manželstve - sa tu nehovorí. Dôvod: nový Kódex ohľadom sviatosti manželstva neprinesol žiadnu liturgickú zmenu. Ohľadom sviatosti kňazstva tolko, že ešte nie je hotová tzv. "Praenotamba", ktorá obsahuje u každej sviatosti teologické, liturgické a pastoračné úvahy a smernice. Kňazi v pastoračii nech si čo najdokonalejšie osvoja tieto zmeny a v praxi spolupracujú na

Čnosť rozumnosti: opatrnosť alebo rozvážnosť.

Rozumnosť je mravná základná čnosť, ktorá pobáda rozumiť, aby vyberal a usmerňoval prostriedky, "vedúce k Bohu ako poslednému cieľu. Napomáha kresťana, aby v rozličných životných okolnostiach poznal, čo je podľa ducha Ježiša Krista lepšie a výhodnejšie, čiže odpovedá na otázku: Čo by robil na mojom mieste Ježiš Kristus?

- Čnosť rozumnosti veľmi odporúča už Starý zákon, najmä v knihe prísloví. V Novom zákone nás božnej poučuje Ježiš Kristus.

A to veľmi výrečne a jasne, napr. v 10. hláve evanjelia podľa Matúša, kde Ježiš dokazuje, že rozumnosť je nadprirodzená čnosť, pretože všetko podriaďuje poslednému cieľu, Bohu. Kto je rozumný, je ochotný stratiť všetko, len aby si zachoval Božiu milosť, pretože milosť je najcennejší poklad. Musíme si ho zabezpečiť, aj keby sme mali predat' všetko ostatné.

Rozumný je sluha, "ktorý rozvážne spravoval dom svojho pána a očakával ho pripravený. Rozumná je panna, ktorá vyčakáva ženicha so zažatou lampou milosti a rozumný je človek, ktorý zveľaďuje zverenú mu talenty. No Ježiš Kristus nielen hlásal čnosť rozumnosti, ale ju aj v najvyššej miere praktizoval. Je skutočne obdivuhodná rozumnosť Ježiša Krista, ktorú prejavoval v kontroverziách so svojimi nepriateľmi, jeho rozumná ohľaduplnosť v styku s hriešnikmi, jeho prispôsobivosť schopnostiam svojich poslucháčov, keď im hlásal Božie pravdy.

- Aj mnohí laickí filozofi a vychovávatelia o rozumnosti. V čom sa ich rozumnosť od rozumnosti Božej?

Prirodzená rozumnosť posudzuje všetko iba vo svetle rozumu, kým kresťanská rozumnosť posudzuje všetko vo svetle viery. Normami kresťanskej rozumnosti sú zásady evanjelia, kým prirodzená rozumnosť sa riadi tzv. zdravým úsudkom. "Je pravda, že zdravý úsudok je dobrá a užitočná vec," no pre kresťanskú dokonalosť je nedostačujúca. Treba poznamenať, že niektorí ľudia pokladajú za rozumnosť chytráckosť, prefíkanosť, šikovnosť, ale kresťanská rozumnosť je čosi iné.

Prefíkanosť, chytráctvo majú za cieľ vlastný záujem a egoizmus, pomáhajú si často klamstvom, uchylujú sa na krivolaké chodničky, vyhýbajú sa ťažkostiam a riziku a veľmi často sa potácajú medzi dobrom a zlom.

Kresťanská rozumnosť je akoby kočíšom ostatných čností. Usmerňuje celý život k poslednému cieľu, k Bohu. Ukazuje neustále na Boha, upozorňuje, vystríha, mierni, pobáda jednotlivca na ceste dokonalosti. V skutočnosti môžeme povedať, že rozumnosť posudzuje a reguluje každý mravný skutok človeka.

- Povedali ste, že rozumnosť je akoby pohorčom ostatných čností. Čo sa chce tým povedať?

" Rozumnosť je usmerňovateľkou ostatných čností. Nezasahuje do čností tak, žeby menila ich povahu, ale usmerňuje ich skutky podľa noriem rozumu, ktorý berie do úvahy osobu, miesto, čas a spoločenské vzťahy. Niektoré čnosti, zvlášť ak im rozumnosť neukazuje cestu, majú sklon vybočiť. Napr. zmužilosť sa pohybuje medzi trúfalosťou a zbabelosťou. Rozumnosť pomáha zmužilosti nájsť tú pravú strednú cestu. Taká je to napr. aj so spravodlivosťou, ktorá sa pohybuje medzi marnotratnosťou a lakomosťou. Aj tu rozumnosť pomáha spravodlivosti stáť na svojom pravom mieste.

- Táto čnosť je zaiste veľmi dôležitá pre duchovný život. Ako ju teda nadobudnúť a ako ju rozvíjať?

Sv. Tomáš Akvinský nás poučuje: rozumnosť je v každom človekovi v štave milosti ako vlastnosť, vliata Bohom pri krste. Spolu s užívaním rozumu začína aj vykonávanie rozumnosti aspoň v takom štupni, ktorý je dostačujúci pre spásu. To však neznamená, že rozumnosť ide vždy automaticky, súbežne s dobrou vôľou alebo osobnou svätosťou. Preto nestačí byť dokonalým, aby človek bol aj rozumný natoľko, že by sa vedel stať poradcom pre druhých. Boh rozdeľuje ľuďom rozumnosť podľa poslaňia, ktoré im zveril. Ak Božie dary padnú na pripravenú pôdu, cvičením ich môžeme zúrodniť. Takou súcou pôdou, kde sa môže rozvíjať čnosť rozumnosti, je z d i r a v é s v e d o m i e a h l b o k á v i e r a. Preto rozumnosť nazývame aj zrakom viery a citom svedomia. V rozumnosti sa vzráha ten veriaci, ktorý najprv s primeranou starostlivosťou skúma, či skutok ktorý chce vykonať je dobrý. Len čo zistí, že skutok nie je dobrý, odvrhne ho! V rozumnosti sa vzráha, kto čerpá poučenie z vlastnej skúsenosti, kto si všima okolnosti skutku ktorý má vykonať, kto si náležite uváži dôsledky svojho činu, kto sa rád poradí s inými, kto vyzýva na pomoc Duchá svätého a Matku dobrej rady, Pannu Máriu.

- Ako sa možno prehrešovať proti rozumnosti?

Proti rozumnosti sa prehrešuje, kto koná v z a v i n e n e j n e v e d o m o s t i; nerozmyšľane a ľahkovážne. Kto odmieta radu iných, kto vystavuje nebezpečenstvu svoj život alebo život blížneho, napr.: jazdí na aute neopätne zakázanou rýchlosťou, kto uniká z konkrétnych situácií; kombinuje neskutočné plány a svoju kresťanskú dokonalosť viaže na predpoklady, ktoré sa nikdy neuskutočia. Kto na ceste k dokonalosti kráča s veľkým chvatom, bez pevných základov sebazaprenia a pokory.

Ako možno čnosť rozumnosti praktizovať v každodennom živote, možno vidieť aj na tomto jednoduchom príklade:

Janko mal v 7. triede troch priateľov. Boli to dobrí kamaráti. Bývali v jednej ulici a tak spolu držali, že ich nazývali dätelinový štvorlístok. Jedného dňa sa stalo, že Aliro dostal zo zemepisu pätku. Veľmi ho to hľadostilo, lebo sa nazdával, že otázku dostal z toho, čo nemali na úlohu. Lenže to nebolá pravda. Aliro bol jednoducho lenivý a úlohu sa nenaučil. Zaumieril si, že sa učiteľovi vypomstí. Zavolať si kamarátov a povedal im: Sme kamaráti na život a na smrť; musíte mi pomôcť. Ja sa za tú pätku musím učiteľovi vypoštieť. Dnes večer, keď sa zotmie, preleziem do učiteľovej záhrady a hodím mu kámeň do okna. Vy budete každý z jednej strany dávať pozor, či niekto neide, aby nás neprichytili!

Vtedy mu Janko povedal: Ja ti dám iný návrh. Nauč sa úlohu zo zemepisu, choď za učiteľom, daj sa vyskúšať a pätku si opravíš! Všetci ho vysmiali a povedali: Ty si zbabelec! Ak dnes večer neprídeš, nechceme ťa viac medzi sebou.

Rozišli sa. Janko uvažoval. Mal svojich priateľov rád, boli mu veľmi drahí, ale nakoniec sa rozhodol: Nie, nepôjdem! Radšej stratím priateľstvo, než by som spáchal čo je zlé; než by som spolupracoval na zlom skutku! Radšej stratím priateľov než urazím Pána Boha!

Tento chlapec si počínal rozumne. Dal sa viest kresťanskou rozumnosťou, ktorá vedie človeka tak, aby nikdy nestratil so zreteľa svoj večný cieľ: Boha a nebeskú vlasť!

Otec Andrej Paulíny, SDB

Čnosť spravodlivosti.

Je to kardinálna, čiže základná čnosť, ktorá pobáda kresťana, aby dal každému čo mu patrí. Povedali sme už, že rozumnosť sa dotýka rozumovej schopnosti človeka. Naopak, spravodlivosť sa vzťahuje na vôľu, pretože vystríha človeka pred egoizmom a vedie k láske k Bohu a bližného. Spravodlivosť má teda významnú úlohu: utvrdzuje našu vôľu, aby sme udržiavali náš život a tým nepriamo ľudskú spoločnosť v takom poriadku, žebý každý dostal to čo mu patrí na každej rovine, aby sa vyvinul v dokonalého človeka a tak prosperoval celej spoločnosti.

- Starostlivosť má však toľko prírmeí. Hovoríme o sociálnej spravodlivosti, o právnej, o medzinárodnej. Ako tieto rozličné spravodlivosti medzi sebou súvisia?

Možno povedať, že spravodlivosť má toľko mier, koľko je predmetov, na ktoré sa vzťahuje. Ak sa vzťahuje na Boha, volá sa spravodlivosť náboženská alebo jednoducho čnosť nábožnosti, nábožnosť. Ak sa naša spravodlivosť vzťahuje na rodičov a predstavených, nazýva sa poslušnosťou. Ak sa vzťahuje na sebarovných, nazývame ju spravodlivosťou zámernou alebo komutatívnou. Ak má naša spravodlivosť za predmet ľudí a ich záujmy, ktorí sú nám zverení a ktorí od nás závisia, vtedy sa spravodlivosť voči nim volá spravodlivosť rozdeľujúca alebo spravodlivosť distributívna. Ak sa naša spravodlivosť vzťahuje na štát a jeho zriadenia, nazývame ju zákonnou spravodlivosťou. Ak sa týka vzťahom medzi štátmi, nazývame ju medzinárodnou spravodlivosťou. A ak sa vzťahuje na menšie spoločenstvá a ich záujmy, je to sociálna spravodlivosť.

Zaiste bude vhodné, keď sa o každej tejto spravodlivosti aspoň nákrátka zmieniť už aj preto, že spravodlivosť je najviac vyhľadávanou čnosťou a najviac cenenou v ľudských vzťahoch.

Prv než by sme začali analyzovať jednotlivé tieto spravodlivosti, pokladám sa za veľmi dôležité povedať pár slov o vzťahu spravodlivosti a lásky.

Veľmi často sme počuli, že pre kresťana nie je možné zachovávať spravodlivosť bez lásky. Prečo? Pretože dosiahnutie spravodlivosti či už na rovine vzťahu medzi mnou a mojim bližným, ako aj na širšej rovine medzi mnou a spoločnosťou, predpokladajú sa medziľudské vzťahy. Spravodlivosť je - ako sa hovorí - spoločenský a politický problém a pre kresťana - a nielen pre kresťana - všade tam, kde ide o medziľudské vzťahy, musí byť prítomná a j l á s k a. Pravdaže, spravodlivosť a láska sa môžu, ba sa musia teoreticky rozlišovať. No v praktickom živote ich nemožno oddeliť, lebo sa navzájom vyžadujú a doplňujú.

Vidme to na tomto príklade:

Rodičia majú povinnosť, vyplývajúcu zo spravodlivosti, starať sa o dieťa, ktorému dali život. Aby však táto spravodlivosť dosiahla plnú mieru, musí byť preniknutá otcovskou a materskou láskou. Láska totiž vytvára atmosféru, vytvára ovzdušie, v ktorom sa spravodlivosť môže rozvíjať, dáva schopnosť jasne vidieť čo je spravodlivé a vedie človeka k rozhodnutiu dať inému, čo mu patrí. A dať mu to nielen tak nebdalo a akoby skúpo, ale dať mu to v hojnosti. S p r a v o d l i v o s t ň e m ô ť e t e d a e x i s t o v a ť b e z l á s k y . Kto hľadá iba spravodlivosť, obyčajne ju nedosiahne. Aby ju dosiahol, musí chcieť viac než spravodlivosť, musí chcieť lásku.

Už pápež Pius XI. zdôrazňoval v encyklike "Quadragesimo Anno": Isteže láska nemôže nahradiť spravodlivosť. No aj keby sme pripustili, že každý obsiahne všetko čo mu podľa práva patrí, ešte vždy ostane láske veľmi široké pole pôsobnosti. Spravodlivosť, ak sa verne dodržiava, môže síce odstrániť príčiny sociálnych konfliktov, no nikdy nezjednotí ľudské srdcia a nedá do súladu vôle jednotlivcov.

- Na druhej strane myslím, že ani lásku nemožno zachovať, ak sa nerešpektuje spravodlivosť?

Celkom správne! II. vatikánsky koncil vo svojom dekréte "O láske apoštolate" veľmi vhodne pripomína, keď hovorí o charitatívnej činnosti kresťanov: "Nech sa najprv urobí zadost' požiadavkám spravodlivosti, aby sa neposkytovalo ako dar z lásky to, čo sa malo dať vo spravodlivosti!"

Spravodlivosť je jednou z najmocnejších zbraní v boji za kráľovstvo lásky a preto musí byť t o t á l n é p r e n i k n u t á l' á s k o u ! Iba tam, kde panuje nezištná láska, môže prekvitáť čnosť spravodlivosti a dodržať sa skutočný právny poriadok. Len spravodlivosť, preniknutá láskou, môže pohrúť spoločensky a hospodársky bohatých a vplyvných, aby sa vzdali svojich výhod a privilégií, keď to žiada spoločné dobro. A iba láska ochráni jednoduších ľudí, čo žijú v sociálne nevýhodnom postavení, od triednej nenávisti a krvavého vyrovnávania životných záujmov.

Že je dnes na svete toľko nespravodlivosti, to nie je preto, žeby ľudia nebojovali za spravodlivosť. Veď sa za ňu bojuje všade. Ale preto, že na svete nemajú lásky. Žiaľ, láska u mnohých vychladla!

- 0 -

O láske.

Niektorí ľudia sú ako ozvena: dajú vám takú odpoveď, ako na nich zavoláte. Niektorý človek býva k jednému dobrý, ba až obetavý, ale k inému až hrubý, grobiancky.

Sú ľudia, ktorí nevedia iných pochopiť a milovať. Sú ľudia, ktorí sa stále točia okolo slovička "ja", ktorí sa úprimne priznávajú, že ani vlastný život ich nezaujíma, tobôž ešte život iného.

Často počuť hovoriť takýchto ľudí: "Nie je hodno byť dobrým... Doplácam na svoje dobré srdce... Už mám po krk ľudí... Už som vytriezvel z ľudí... Ľudí len ten môže mať rád, kto ich ešte nepozná..."

Áno, ozbíjané srdcia už často vzdychali pod hviezdami takto: Či bolo hodno byť dobrým? Či stálo za to zriekať sa a byť oddaným?

Nietzsche radí: "Buď tvrdý ako diamant! Ako diamant, ktorý všetko škriabe, ale jeho nič neškrábe".

Aký zmysel má však dlhý život, ak sme vedeli byť len tak málo dobrými? Len ten sa môže obávať tienov budúcnosti, tmy života, kto sa stal neschopným milovať.

Neustávajme v láske!

Láskou sa treba vzmôcť k jarosti, dobrotou až k oddanosti, treba sa znova a znova naučiť ľudí ľutovať a ďalej ich milovať, lebo každý nepriateľ nie je ničím iným ako neznámy bratom a sestrou. Nezabúdajme: hriešnikov je ľahko nenávidieť, ale je to veľmi obyčajné. Ani to nemôžeme pripustiť, že dnešní ľudia nie sú takí ako kedysi. Ľudia aj dávno boli takí, akí sú dnes: priemerne dobrí a priemerne zlí.

/Podľa Perlakyho/

Kresťan sa snaží žiť spravodlivo v nespravodlivom svete.

Aj keď sa vo svete neustále hovorí o spravodlivejšom hospodárskom, sociálnom a medzinárodnom poriadku, nesmieme zabúdať, že by bolo nerozumné koiť sa nádejou, že sa raz na celom svete uskutoční dokonalá spravodlivosť. Tá patrí do budúceho večného života!

Dnes je naším poslaním vydávať svedectvo o spravodlivosti a o láske v nespravodlivom a neláskavom svete. Toto jasné vedomie musí charakterizovať kresťanskú čnosť spravodlivosti.

- Zaiste bude vhodné, keď nám povieťe súhrnne o tom, aké prostriedky používať, aby sme sa zdokonaľovali v čnosti spravodlivosti?

Najprv by som chcel poukázať na prostriedky negatívne a až potom na prostriedky pozitívne. Najprv si povieťe čo robiť, aby sme sa vyhli nespravodlivostiam v našom osobnom živote a tiež aj v živote spoločenskom.

Prvá vec, ktorá sa mi zdá veľmi dôležitá, je vyhýbať sa k a ž d e j ň e s p r ň v ň o d l i v o s t i, aj keby sa zdala celkom bezvýznamnou. Vari na nijakom inom poli nie je také ľahké utvoriť si falošné svedomie, ako práve na poli spravodlivosti. Veľmi často si povieťe, keď sa dopustíte akejkoľvek nespravodlivosti: však je to iba maličkosť, nestojí to za reč. S veľkou ľahkovážnosťou sa dopustíme malých nespravodlivostí - malé krádeže, očerňovanie druhých, vraj zo žartu a pod. Neuvedomujeme si, že týmto spôsobom páchame veľa malých nespravodlivostí, ktoré nás vedú k ťažším priestupkom a čo je najhoršie, otupujú v nás cit pre spravodlivosť. Keď sa potom vyskytne ťažšia situácia, nevieme ju zvládnuť a dopúšťame sa hrubých krivd, lebo sme sa nenaučili byť spravodliví v maličkostiach!

Túto formu - vyhýbať sa aj malých nespravodlivostí - by sme mali uplatňovať k a ž d ý d e ň, lebo každý deň nám prináša mnoho príležitostí. Otupujeme si cit pre spravodlivosť napríklad, keď cestujeme v električke bez lístka, keď nevrátíme aj malú sumu, ktorú nám vydali navyše v obchode, keď nehľadáme vôbec vlastníka stratenej veci, ktorú sme našli; keď v obchode strháme viacero gramov z váhy; keď podhodíme druhořadú vec a vyhlasujeme ju za prvotriednu atd. Neide o nijaké hrozné krivdy, preša však presnú spravodlivosť si vyžaduje naše kresťanské svedomie a tiež aj svedectvo, ktoré máme dávať druhým.

Druhá veľmi dôležitá vec je táto: vyhýbať sa najväčšou starostlivosťou v š e t k é h o, č o b y m o h l o p o - š k o d i ť d o b r é m e n o d r u h é h o. My si musíme totiž neustále uvedomovať, že dobré meno je pre každú osobu najcennejšia vec, omnoho drahšia ako materiálne dobré a nikto nemá právo ju hanobiť a urážať. Je proti spravodlivosti rozširovať o druhom falošné zvesti, zveličovať veci a stavať ich do nepravého svetla. Je proti spravodlivosti pripisovať druhým zlé úmysly, prekrúcať ich tvrdenia, bez príčiny rozširovať ich neúspechy, ťažkosti a pod. Je proti najelementárnejšej spravodlivosti vyšmievat sa z druhých, nadávať im, osočovať ich, zlorečiť im, preklínať ich. Je proti spravodlivosti písať alebo rozširovať anonymné listy, podujat sa na šmutnú úlohu byť špiónom a donášateľom správ o konaní bližných policajným a bezpečnostným orgánom, falošne svedčiť pri súde. Každý pochopí, že tieto veci sa ľahko môžu stať hrubou a bezočivou krivdou a ťažkým hriechom. Treba si uvedomiť, že tieto priestupky nestačí potom len oluťovať vo svätej spovedi, ale treba vyhýbať sa týmto zločinom!

"Keď sme viazaní vynahradiť škodu na majetku, o čo viac sme viazaní tak urobiť, keď sme zapríčinili škodu na dobrom mene druhého!

- Ktoré sú iné negatívne prostriedky pre zdokonaľovanie sa vo spravodlivosti?

Iná veľmi škodlivá vec pre nadobudnutie si ducha spravodlivosti je podplácanie a nespravodlivé uprednostňovanie a rúcanie. Duchovní ľudia, ktorí sa vážne zamýšľajú nad mravnou výškou nášho slovenského ľudu, sú priamo zhrození keď vidia, ako sa u nás rozšírili a sa žiaľbohu aj ďalej rozširujú tieto dve duchovné pliahy. Podplácaním a uprednostňovaním sa veľmi pokrivil v poslednom čase charakter slovenského človeka! Rozšíril sa nespravodlivý a nemravný zvyk - ktorým praniajú aj komunikačné vládne prostriedky - že keď chceš niečo dosiahnuť, musíš pomastiť, strčiť do rúk, ako sa povie. Takmer vždy ide o vyložené nespravodlivosti a čo je najhoršie, tento zvyk je povýšený priamo na systém! Dnes sa nikde nedostaneš - najmä nie na vyššie školy - ak nepomastíš, ak nepodplatíš. A musíš podplatiť poriadne; ak chceš mať akú takú nádej, že syn alebo dcéra sa ti dostanú na túžené miesto.

Nuž, keď sa takýmto spôsobom, povedal by som "obchoduje s človekom" ešte aj v nemocniciach, každý uzná, že ide o hrubé porušovanie spravodlivosti a o rúcanie charakteru tých, čo podplácanie prijímajú, ale aj tých, čo ho vykonávajú alebo sú prinútení ho vykonávať.

- A nech nikto nehovorí, že ide o akúsi formu vďačnosti. Všetci moralisti sú zajedno, že ide takmer vždy o vyloženú nespravodlivosť!

Kedy prestane tento zlozvyk kriviť charakter slovenského človeka?

- A ešte by som chcel pripomenúť ďalšie dve veci: aby sme sa upevnili v spravodlivosti, mali by sa snažiť s cudzími vecami zaobchádzať pozornejšie ako s vlastnými. Všetci vieme, že to čo je spoločné, s tým sa zachádza nešetrne, nepatrne, nič si nerobíme keď sa spoločné veci pokazia. Myslím, že spravodlivého človeka poznať aj podľa toho, ako zachádza s vecami, ktoré nie sú jeho. Lebo keď poškodíš svoju vlastnú vec, najviac sa prehrešíš proti chudobe, ale keď poškodíš spoločnú vec alebo vec druhého, prehrešíš sa aj proti spravodlivosti!

A posledná vec, ktorá sa bude zdať možno čudnou, je táto: keď chceš byť spravodlivý, nerob nové dlhy prv, než si splatil predošlé! Prečo? Lebo takýmto spôsobom sa naučíš žiť príživnícky, čo je proti spravodlivosti!

..Zakočíme príkladom :

Známy egyptský novinár Ahmed Hamrú v Káhire sa podrobil operácii v nemocnici, ktorú spravujú talianske reholníčky komboniánky. Krátko po opustení nemocnice napísal do najväčších egyptských novín článok, v ktorom opisuje svoje dojmy z nemocnice: "Nerachádzam slov, aby som opísal obetavosť týchto sestričiek, ktoré sú stále na nohách okolo svojich chorých. Dozvedel som sa, že nemajú voľný ani jeden deň v týždni. Pracujú aj 12 hodín denne! Jedna sestrička mi prezradila, že každý večer majú hodinovú poklonu v kaplnke. Život týchto sestričiek si zasluhuje, aby sme ich poznali a hľadali príčinu ich neúnavnej obetavosti. V ich srdciach musí byť niečo, čo my mohamedáni nemáme. A čo má najviac dojala bolo to, že keď som sa chcel pri odchode z nemocnice mojej sestričke-ošetrovatelke zavďačiť peknou sumou peňazí, povedala mi, aby som to daroval radšej chudobným, lebo oni sú spokojné s tým, že som zaplatil úradnú taxu! Potiaľto novinár.

Istotne, tú reholničku, ktorá poradila vyliečenému, aby ponúkaný dar rozdal chudobným, nemožno obviňovať z podplácania. Veru, iné je ošetrovať chorých z lásky k Bohu a z kresťanskej spravodlivosti a iné je ošetrovať ich za úplatky, podľa možnosti čo najväčšie!

Čo pozitívne robiť, aby sme sa utvrdili v čnosti spravodlivosti.

V prvom rade treba si osvojiť zásadu a potom podľa nej aj žiť, že v čom sú ľudia rovní, v tom majú aj rovnaké práva, ktoré treba presne rešpektovať a zachovávať.

Treba vedieť, že v š e t c i ľudia majú rovnaké právo na slobodu občiansku a na slobodu náboženskú! Ďalej majú právo na uznanie svojej ľudskej dôstojnosti, na pravdu a česť, na život, na prácu, na manželstvo. Každé dieťa má právo na ľudsky dôstojnú výchovu. /rávo rozhodovať o výchove majú v prvom rade rodičia. Všetky tieto aspekty spravodlivosti sú osobitným spôsobom zdôraznené v Charte Ľudských práv, ktorých ochranu vzala na seba OSN. Tieto práva však jasne vyplývajú z Evanjelia a kresťanstvo už dvetisíc rokov žije a pracuje na tom, aby všetepevalo do ľudských srdc rešpekt týchto základných ľudských práv.

V e r i a c i si musia uvedomovať aj ďalší aspekt najzákladnejšej spravodlivosti a to: kto dostal od Boha viac talentov, viac schopností, od toho má Boh právo aj požadovať viac plodov. Teda osobitným darom zodpovedajú aj osobitné úlohy a povinnosti!
- Ako sa má pozitívne správať kresťan v otázkach, ktoré sa vzťahujú na výmennú spravodlivosť?

Tu musí platiť zásada " rovnosť medzi má dáť a má dostať. Dal som toľko, mám právo dostať toľko. Tak napr. cena má byť vyjadrením spravodlivej hodnoty výrobku a plat má byť spravodlivým vyhodnotením ľudskej práce. Nakoľko tieto vzťahy majú byť vždy charakter akejsi zmluvy, treba verne zachovávať požiadavky z oboch strán: zo stránky predávajúceho i zo stránky kupujúceho, zo strany podnikateľa i zo strany robotníka a pracujúceho. Každý má uznať, že je nespravodlivé ulievat sa pri práci a urobiť toho čím najmenej a potom sa dožadovať čo najvyššieho platu.

Ako vidno, nič tak nezaslepuje ako egoizmus!
- Aké prostriedky použiť na zveladenie sociálnej spravodlivosti, ktorá upravuje vzťah medzi spoločnosťou a jednotlivcom a medzi rôznymi sociálnymi silami?

Prvým kritériom sociálnej spravodlivosti je - ako to hovorí už jej meno - dobro spoločnosti, tzv. spoločné dobro. Je požiadavkou sociálneho charakteru človeka - a Evanjelium to len prízvukuje - aby sa každý jednotlivec cítil zodpovedným voči celku. Kresťania musia hlásať a musia to aj uskutočňovať, že celá ľudská rodina je jedinou solidárnou spoločnosťou pod spoločným Otcem a Stvoriteľom. Všetky pozemské dobrá, keďže sú darom spoločného Otca, nesú na sebe bytostne sociálnu hypotéku. Na druhej strane však nijaký systém, nijaká vláda, nijaká politická štruktúra nemajú právo si privlastniť dobrá a práva v takej miere, žeby jednotlivcom alebo skupinám znemožnili prístup k tomu, čo potrebujú pre svoju existenciu a vzali im možnosť zdravého vývoja.

Každý zdravo zmysľajúci človek si uvedomí, že sociálna spravodlivosť predpokladá vo vyššej miere ako hociktorý iný druh spravodlivosti, lásku a bratského ducha. Iba láska dáva vnímanie a ohotu pre tieto vznešené požiadavky spravodlivosti a iba láska dáva silu splniť ich v pravom duchu. Preto je kresťanstvo, ktoré hlása lásku, aj dôležitým sociálnym činiteľom. Iba tam, kde panuje opravdivá láska, môže prekvitať aj čnosť spravodlivosti a udržať sa skutočne úspešný právny poriadok.

Toto Cirkev vždy hlásala a hlása aj teraz. Príkladom toho sú aj prejavy Svätého Otca Jána Pavla II, na poslednej apoštolskej ceste v Latinskej Amerike. Vieme, že komunikačné vládne prostriedky aj v našej vlasti budú znehodnocovať tieto pápežove snahy a budú faľošne obviňovať Svätého Otca, že pre biednych týchto krajín nič nevykonal. Zabúdajú pritom, že lásku - túto najväčšiu hybnú silu ľudskej spoločnosti - nemožno n i k ť o m u n a n ú t i ť. Kto však prijme lásku a nechá sa ňou viesť vo svojej činnosti, ten sa stane opravdivým sociálnym činiteľom!

Sociálnymi činiteľmi nie sú nijakí revolucionári, nech sa už oni volajú akokoľvek a nech sa nechajú viesť hociakou ideológiou. Nenávisť, ktorú je hybnou silou revolúcie, nič pozitívneho a nič sociálneho nevytvorila, aby rozmnožila potoky ľudskej krvi a rozšírila nenávisť a z ľudí robí čoraz viac nepriateľov a vrahov!

Istému novinárovi počas interview v lietadle na spiatočnej ceste z Latinskej Ameriky Svätý Otec povedal:

"Sociálne učenie Cirkvi nemá nijaké donucovacie prostriedky, aby ho ľudia prijali a protiví sa to poslaniu Cirkvi niekoho prinucovať. Predsa však som skúsil, že Kristova láska a láska kresťanov sú výborným prostriedkom na vyriešenie všetkých sociálnych problémov. Stačí ju do dôsledkov aplikovať!"

- Do otázky sociálnej a medzinárodnej spravodlivosti spadá aj problém vojny, zbrojenia a pokoja?

Istotne, pekné slová o mieri a o pokoji sami osebe nestačia. Kto vrúcne miluje mier, musí sa za základ zoväť za spravodlivosť, lebo mier je dielom spravodlivosti - povedal Pius XII.

Ku spravodlivosti patrí zásadne priznať štátom v tomto nespravodlivom svete, právo brániť primeranými prostriedkami a v krajnom prípade aj ozbrojeným odporom neodnateľné práva slobody a ľudskej dôstojnosti! Zaiste, vojna má byť naozaj krajným prostriedkom, ktorý možno použiť len a len na obranu spravodlivosti a životných práv štátov. Dokiaľ však jestvujú štáty, pripravené na agresiu, neslobodno zastávať nereálnu zásadu o absolútnom odzbrojení a to z toho dôvodu, že treba brániť mier a spravodlivosť. Isteže, kresťania majú poznať v duchu Ježišovej reči na hore aj mocné sily bezbranného odporu lásky, ale vyhlásovať vo svete plnom nespravodlivosti a pozorujúc štáty, ktoré rozduchujú svetový požiar a poskytujú zbrane revolucionárom z povolaania, že sa treba zrieknúť ozbrojenej ochrany, bolo by šialeným a nezodpovedným povzbudzovaním šíriteľov rozbroja! Prirodzene, tí čo majú úžasnú moc rozhodovať o vojne a o mieri, nesú nesmiernu zodpovednosť, ktorá ich núti, aby si dobre premysleli všetky následky svojho konania. Vojna, najmä apokalyptická nukleárna vojna, by bola nezmyselná a nespravodlivá, a by nielen rozšírila krivdu a utrpenie, ale by ohrozila samotný život na našej planéte.

Vzhľadom na tieto moderné ničivé zbrane je mimoriadne dôležité, aby celá ľudská spoločnosť úprimne zavrholá vojnových útočníkov už vopred a bez výnimky. Ak sa prv hovorilo, že vojna môže veľa zničiť, dnes musíme povedať, že vojna by mohla všetko zničiť. Preto modliť sa za pokoj, pracovať za pokoj a šíriť pokoj je otázkou prvorádou, nevyhnutnou, nástojčivou.

Ambroz S v a t o š , O.P.

Svätý Martin de Porres, apoštol mesta Limy.

Ježiš Kristus, vtelený Boh, vládca celého vesmíru a Kráľ všetkých a všetkého, je na zemi obklopený cirkvou bojujúcou veriacimi, a v nebi cirkvou víťaznou- svätými všetkých dôb, zo všetkých stavov a národov.

Svätý Ján apoštol v Zjavení zazrel slávu nebeského Kráľovstva a napísal o ňom:

"Potom som videl: Hľa, veľký zástup z každého národa, kmeňa, ľudu, jazyka, ktorý nikto nemohol spočítať, stál pred trónom a pred Baránkom; boli oblečení v bielych rúchach a v rukách mali palmy. Volali mocným hlasom: 'Víťazstvo Bohu nášmu, ktorý sedí na tróne a Baránkovi!' " /Zj 7, 9-10/.

Medzi týmito nebeskými oslávencami je od roku 1962 aj miešanec s čiernou pleťou, rodák z Južnej Ameriky, ktorého vyhlásil za svätého Ján XXIII. Od tohto roku Cirkev v posvätnnej liturgii oslavuje svätého Martina de Porres 3. novembra, v deň jeho blaženej smrti a odchodu do neba, tesne po slávnosti Všetkých verných zosnulých.

Tento nový svätý, postavený za vzor na oltár, môže nám veľa povedať o účinkoch Božej milosti a lásky, ako i o plodoch vytrvalého duchovného úsilia. Chce nás vyburcovať, povzbudiť a nadchnúť ku svätosti a dokázať, že túto možno dosiahnuť. Akými prostriedkami? To sa dozvieme pri ďalšom čítaní.

Kanonizácia v Cirkvi svätej je vždy radostnou a významnou udalosťou. Nebýva často, v priebehu každého roka dva alebo trikrát, niekedy žiadna. V roku 1962 bola iba jedna, zato však v dejinách kanonizácii bola mimoriadna, lebo doposiaľ nebol svätorečný mulat /miešanec beloch a černošky alebo naopak/.

Keď teraz často čítame, ako je vo svete rozšírený rasizmus - t.j. snaha o nadriadenosť a povýšenosť určitého národa, plemena, krvi, farby pleti nad inými národmi a jeho príslušníkmi, hlavne tmavej pleti, ktorých mnohí považujú za menejcenných, svätorečenie tohto mulata a jeho verejná cirkevná oslava hovorí do svedomia moderných povýšencov, že všetci pochádzame od jedného Otca, že všetci sme pred Ním rovnocenní. Jeho povýšenie na oltár celej svätej Cirkvizároveň pozdvihuje vedomie ľudskej dôstojnosti a rovnoprávnosti pred svetom, Cirkvou a Bohom, pozdvihuje sebavedomie všetkých miešancov, mulatov, mesticov, černochoch a Indiánov.

Cirkev ako Matka a Učiteľka je zarmútená, keď musí niekoho trestať pre jeho hriešny a pohoršlivý život exkomunikáciou, vylúčením zo svojho spoločenstva. Naopak zasa, všetci majú veľkú radosť, keď niektorého člena alebo členku vyhlasuje za najvzornejšie a najposlušnejšie dieťa- za blahoslavené alebo sväté- za také, ktoré je na jej chválu, česť, slávu a radosť.

Za svojho života ponížený a odstrkovaný Martin, ktorý vo svätom krste obdržal vo svojej duši nezmažateľné znamenie Najsvätejšej Trojice, bol tak triumfálne kanonizovaný a oslavovaný všetkými veriacimi, ako máloktorý pozemský kráľ, mocnár či politik. V plnej miere sa na ňom splnili Spasiteľove slová o povýšení ponížených a uskutočnili sa slová Žalmu 113:

"Kto je ako Pán, náš Boh, čo tróni na výsostiach, a predsa dbá o všetko nepatrné na nebi i na zemi? Z prachu dvíha chudobného a zo smetiska povyšuje bedára a dáva mu sedieť vedľa kniežat svojho ľudu."

~~Martinkove životné osudy boli amutné a ťažké, no o to šťastnejší a požehnanejší bol jeho vnútorný život.~~ Prenesme sa teraz cez more do Južnej Ameriky, na jeho západné pobrežie, za pohorie Kordillery do štátu Peru a do jeho hlavného mesta Limy. Tu sme v jeho rodnej krajine a jeho rodisku.

Roku 1492 Krištof Kolumbus objavil nový svetädíel - Ameriku. Vtedy tam žilo mnoho pohanských, polodivokých indiánskych kmeňov, ktoré si španielski dobyvatelia - conquistadori - postupne v 15. storočí podmanili. Najprv dobyli územie terajšieho štátu Mexika. Pritom si často počínali veľmi zákerne, kruto a neludsky voči Indiánom, u ktorých hľadali predovšetkým zlato a poklady. Ako pracovné sily Španieli do Ameriky privážali černochoch z Afriky a títo spolu s domácimi Indiánmi museli novým pánom otročiť.

Roku 1532 Španieli dobyli terajší štát Peru, ktorý obývali Inkovia. Hlavné mesto tohto kráľovstva - Limu - premenili na hlavné mesto španielskeho miestodržiteľa - miestokráľa. Ako všade kde prišli Španieli, i tu nastali boje, chaos, premeny. Ako v Peru, aj v Lime bola najpestrejšia zmes Indiánov, privezených afrických černochoch a európskych dobrodruhov, belochov.

Do Ameriky ale hneď prišli aj misionári, ktorí ohlasovali vieru, spravodlivosť a statočne sa zastávali ujaraných Indiánov a černochoch. Prvými misionármi tu boli synovia svätého Dominika a svätého Otca Františka. Títo vybuodovali mnohé misijné stanice, konventy, školy a iné ústavy, hlavne v jeho hlavnom meste Lime. Za 50 rokov po dobytí Peru tu došlo k veľkým premenám.

Martin de Porres sa narodil 9. decembra 1579 v ulici Svätého Duha v Lime. Narodil sa však mimo legitímne manželstvo. Otcom mu bol beloch, španielsky šľachtic a dobrodruh Don Juan de Porres, ktorého prilákali do Nového sveta povesti o zlato Inkov. Matkou mu bola Anna Velasquezová, exotická kráska, z otroctva oslobodená černoška, narodená a pokrstená v Paname. Svoje manželstvo však títo dvaja neposvätili pred Cirkvou, ani ho neuzavreli, hoci i tá matka úprimne priala ak už nie z dôvodov nadprirodzených, tak aspoň z túžby, aby aj ona bola povýšená do šľachtického stavu.

Mamičke sa narodil chlapec ako černoško, s čiernou pleťou, čím bol jeho budúci osud spečatený. Preto ho otec-beloch neprijal za svojho a vydedil ho. No napriek tomu, ako katolík, dal ho aspoň v deň narodenia pokrstiť. V krstnom zázname je poznámka "otec neznámy". Takto sa Martinko už niekoľko hodín po narodení stal dieťaťom Božím, ale nie dieťaťom svojho pozemského otca. Zanedlho sa mu narodila sestrička Juana - po slovensky Anna.

Tieto dve nemanželské deti bývali s matkou Annou na periférii kráľovského veľkomesta Limy v biednej černošskej štvrti, neskôr v prístavnej štvrti, kde Martinko dva roky chodil do školy. "Neznámy" bohatý šľachtic-otec posielal občas týmto trom vydedencom nejaké peniaze - zlatky. Don Juan bol neskôršie povýšený na guvernéra Panamy, odkiaľ sledoval osudy týchto troch bytostí. Medzitým sa slobodná matka stala slúžkou u istej bohatej pani v Lime.

V duši vydedeného, otrhaného a vychudnutého černoška začala postupne mocne účinkovať milosť Božia. V meste žili a pôsobili kňazi, reholníci a terciári, z ktorých niektorý mocne zapôsobil na Martinka a usmernil jeho ďalšie životné kroky a charakter. Chlapec ako rásť a dospieval, bol hlbavý a túžil vykonať niečo hrdinské. Miešala sa v ňom hrdá krv šľachticov a súčasne i pohrdaná krv otrokov. V jeho bytosti sa zrkadlil odkaz španielskych dobyvateľov, vedcov, bádateľov, básnikov a svätých, ale zároveň i dedičstvo otrokov a pohanov. Zlúčovala sa v ňom sláva s hanbou, neovládaná vášeň s poddajnosťou,

moc s bezmocnosťou. Bol tak trochu Španiel a trochu černochoch, kus otca a kus matky.

Čo z neho vyrastie, čo z neho vytvorí tieto silné prvky a protiklady, zdedené po rodičoch, ktorí žili divoko? Okolo seba videl nesmierne bohatstvo a ešte väčšiu biedu, pánov a trokov, kresťanov a pohanov, tyranov a utláčaných. Vieme si predstaviť, že jeho hlavou prúdili všelijaké myšlienky: Ako sa na to všetko pozerá Boh? Ako to posudzuje? Čo má urobiť on? Má svoj osud preklínať, má ísť kraďnúť, lupiť, či má všetko statočne znášať a prežiť, niešť, posvätiť? Čo môžem urobiť ja, ošúchaný, nevzdelaný, ako pes opovrhovaný a zanedbaný černochoch pre šťastie vydedených a ponížených? Ako mám ukázať bohatým cestu k pravému šťastiu?

Keď o tomto všetkom premýšľala a snaží sa prekonať mučivé pocity menejcennosti, vnútorný hlas mu navráva: "Milý černoško, aj najobyčajnejší otrok môže byť najväčším Božím svätcom! Aj najchudobnejšie dieťa môže pretvoriť svet, ak je jeho srdce naplnené Božou láskou!"

Jedine Boh, Otec bielych i čiernych, môže porozumieť jeho chlapčenským ťažkostiam a pomôcť mu. Svetlo a silu mu k prekonaniu všetkých ťažkostí vlievala m o d l i t b a . Nikdy sa neprestane modliť, ona bude v ďalšom živote a trápeniach jeho útočiskom. Keď bol svedkom do neba volajúceho trápenia, keď mu žily nabiehali spravodlivým hnevom a vášeň mu núkala pomstu, vbehol do kostola a modlil sa za týraných úbožiakov a za nemilosrdných pánov. V živote pôjde za poníženým, chudobným a prenasledovaným Kristom, lebo On je najväčším hrdinom a dobyvateľom. Kresťanské učenie mladému chlapcovi pripomína: "Kto chce niešť Krista, jeho lásku a spravodlivosť k bohatým i chudobným, musí ho najprv mať vo svojom srdci. Kto chce zmeniť ťažké a smutné pomery, musí najprv zmeniť sám seba. Z obetí, bolestí a utrpení, podávaných Bohu, môže vzísť veľké, netušené dobro!" Mladý černochoch žil podľa viery, modlil sa, miništroval pri svätých omšiach, prehlboval svoju chlapčenskú vieru a zbožnosť ako vedel, videl a počul od druhých. Prijal sviatosť birmovania a jeho milovanými miestami sa stal Kristov kríž a oltár Ružencovej Kráľovnej, lebo jasne spoznal, že "len u Boha je nádej pre chudobných a úbohých".

Svoju vieru a zbožnosť začal prejavovať skutkami: keď ho matka poslala niečo kúpiť, s radosťou a veselosťou vybehol z domu a pritom myslel na všetky dobré veci, ktoré mamička uvarí ako i na blažený pocit, že sa zasa budemôcť raz dosýta najesť a potom pokojne vyspať. Ale zrazu na ulici veľkomesta uzrie slepca s vystretou rukou, ktorý prenikavým hlasom prosí v Božom mene o milodar. Tam zasa vidí starenkú v handrách a vedľa nej ťažko choré dieťa. Potom vidí chlapcov, ktorí sa bijú so psami o kúsky kostí, lebo na nich je ešte trochu mäsa.

A Martinko sa nevracia domov s nákupom, ale ani s peniazmi. Matka ho za jeho márnotravnosť kárala, ale nepodarilo sa jej odčítať ho od dobroprajnosti voči druhým, trpiacim. Možno sa domnieval, že je dobré byť bitý pre milosrdenstvo a lásku. Pre jeho veľkú lásku k biednym doma mali často nedostatok. Chlapec, sám žobrák, ochotne dáva almužnu iným žobrákom. Sám na sebe skúsil, že viera bez skutkov je mŕtva, je ničím.

Z Martina sa postupne stal veľmi bystrý a ušľachtilý chlapec. Keď sa o týchto jeho vlastnostiach dozvedel otec, nariadil Anne, aby sa starala o jeho ďalšie vzdelanie a aby ho dala vyučiť za kúpeľníka. V tých časoch kúpeľník vykonával nielen holičské, ale i lekárske práce a ošetroval. Chlapec sa tohto remesla chopil s veľkým oduševnením. Učil sa a učil aj iných. Jeho hlavnou školou sa stal život chorých, ubiedených, unavených, nevzdelaných, opovrhnutých, ale zaujímal ho aj život bohatých a pyšných.

U svojho majstra-kúpeľníka Marcela de Rivero sa usilovne učil naprávať polámané kosti, čistiť a obväzovať rany, študoval rôzne liečivé rastliny a ich použitie a všetky vtedy známe spôsoby liečenia. Každé ráno po poslednej svätej omši vyčistil a zamietol obchod a vyzdobil ho, lebo chudobní a chorí potrebujú radostné ovzdušie. Študoval zloženie bylín, liekov, práškov, ktoré boli rozostávané na poličkách. Poznal ich užitočnosť a uvedomoval si, že Pán je veľmi dobrý, keď rozosiť po našej zemi krásne kvety, trávy, užitočné rastliny a veľa druhov stromov. No hlavne i pamätal tie, ktoré hoja rany, zmierňujú bolesti, zastavujú krvácanie, telo zbavujú otravy, miernia horúčku a bolesti, obnovujú životné pochody u ľudí i zvierat. Zvláštnym spôsobom si zamiloval celú prírodu a všetko tvorstvo v nej. Preto prejavoval mimoriadnu lásku k ľuďom i zvieratám a všetkým sa snažil robiť radosť, uľahčovať a mierniť bolesti a trápenia. Ako dieťa, chlapec i mládenec mládal lásku a tak málo sa mu jej dostávalo. Zasiahla ho však láska nebeského Otca, preto sa už necítil odstrkovanou sirotou. Láska, ktorá ho zaplavila, chcel rozdávať aj iným, lebo láska je viac než bohatstvo, zlato, šľachtické tituly, šľachtická urodzenosť.

Čierny Martin de Porres bude veľmožom, donnom grandom lásky, všestrannej lásky, ktorá mu raz vyslúži ten najšľachetnejší prídavok k jeho menu: s v ä t ý! Bude láskavý ku všetkým Božím tvorom a za 60 rokov svojho života na tejto zemi bude lásku rozsievat' i žat'.

Čierny kúpeľník začal svoje umenie praktizovať už ako učeň. Keď večer majiteľ zatvoril obchod, Martin navštevoval nemocnice, domy chudobných i bohatých a bol všade, kde sa usídlila bieda alebo nešťastie. Vyhľadávali ho, nasledovali úzkymi uličkami, volali vo dne i v noci, žiadali o pomoc pre lásku Božiu alebo za niekoľko mincí muži, ženy i deti.

Okrem malého obnosu, ktorý platil za svoju skromnú izbičku ktorú obýval ako učeň, peniaze nepotreboval. Stačila mu kôrka chleba, trochu vody a obnosené šaty, ktoré mu daroval niektorý zo zámožnejších chorých. Všetky peniaze, ktoré dostal, rozdal. Netúžil po zábavách. Akoby bol túžil za nimi, keď spoznal slasti, ktoré mu poskytuje Božia láska? Nepotreboval nič okrem príležitosti slúžiť všetkým, ktorí potrebovali jeho pomoc.

O jeho obratných rukách, úžasnej znalosti liekov, bezhraničnej láske, o neuveriteľnej dobročinnosti, neutíchajúcej pracovitosti a divoch ktoré konal, rozprávalo sa po celom meste. Bohatí o ňom vpravievali: "Tento černochoch by mohol zarobiť viac zlata, než mali všetci Inkovia, keby mal dobrého správcu majetku. Otrhané, nemanželské dieťa nechce brať ani striebro ani zlato. Viete, akú si obvykle žiadal odmenu? Zamestnanie pre niektorého chudáka, dobrú školu pre černochoch, slušné bývanie pre akúsi vdovu s niekoľkými deťmi a podobné veci. V jeho rukách je celý majetok - a všetko premárnené!"

Kňazi hovorievali: "Je dobrým lekárom. A tiež výborným psychológom. Niekedy dáva pacientovi len hlt vína alebo fläštičku s čistou vodou - a pacient po jej vypití sa cíti lepšie. A možno je aj svätý, lebo miluje chudobných a žije ako jeden z nich".

A chudobní: "Je ako samotný Pán Boh. Vždy je tam, kde ho potrebujú. Žiari odleskom Kristovej tváre, jeho ruky sú sväté. Zohrievajú tých, ktorí trpia zimou a chladí tých, ktorí trpia horúčkou. Jeho ruky narovňávajú znetvorené údy, sýtia vyhľadované telá, prinášajú útechu zarmúteným. Jeho oči sú sväté, lebo vidia Krista aj v tých najjúbohejších, žehnajú a povzbudzujú každého, na koho sa zahľadia".

Martin na tomto sociálnom apoštoláte pracoval po tri roky ako prvý laický sociálny pracovník v celej Amerike!

No milosť Božia volala tohto učenívého černocho k výeíném svätosti. Mladík zatúžil po reholnom živote. Ako čierny a nemanželský, vo svojej pokore ani nepomyslel na to, aby sa stal kňazom. Najprv bol prijatý za terciára v dominikánskom kláštore Svätého Ruženca. Počas ~~prvej prípravy~~ po niekoľkých rokoch osvedčenia sa vo vytrvanlivosti, stal sa bratom-laikom, pomocníkom a spolupracovníkom kňazov v dominikánskom kláštore v Lime. Podľa vtedajších rádoých predpisov ako terciár mohol verejne nosiť reholný habit.

V tomto stave sa cítil viac pripútaný k Pánovi, lebo i prostredie v ktorom žil ho stále povzbudzovalo k dobrému. Keďže sa u reholníkov predpokladá, že sústavne prejavujú svoju lásku Bohu, jeho priatelia a obdivovatelia nepovažovali za niečo zvláštne, keď ho často videli na modlitbách a pri úkonoch klaňania sa Bohu. Takto sa v kláštornom tichu vyhol namyslenosti a márnomyseľnosti, ktorá je nebezpečná a zradná v duchovnom živote. Čo konal obdivuhodné, konal v ňom Pán, ktorého on v reholi iba dokonale nasledoval.

Sväté prostredie formuje sväté duše a naopak, zlé a nerestné prostredie duše kazí. Hlavné mesto Lime malo troch miláčikov Božích, ktorí rástli v dokonalosti. Všetci boli súčasníci:

- svätú Ruženu Limskú, vôbec prvý kvet svätosti na americkej pôde, mladú terciárku, ktorá zomrela ako 31-ročná. Dp združenia terciárov bola prijatá pri kostole svätej Magdalény. Žila v rokoch 1586-1617,
- blahoslaveného Jána Maciasa, ktorý prišiel do Limy z rodného Španielska a žil svätým životom ako brat-laik v tom istom kláštore svätej Magdalény. Žil v rokoch 1584-1645.
- A v kláštore Panny Márie Ružencovej sa posväcoval čierny brat Martin de Porres.

Môžeme predpokladať, že táto trojica sa osobne poznala a účinne sa podporovala vo výstupe na horu svätosti. Svojou svätosťou sú títo dvaja pokorní mužovia a jednoduché dievča veľkou ozdobou mesta Limy. Ružena bola kanonizovaná roku 1671, teda 50 rokov po svojej smrti. Oba bratia-laici - Martin a Ján - boli spoločne slávnostne blahorečení roku 1837. Je oprávnená nádej, že aj bl. Ján Macias bude svätorečený, ako tomu bolo roku 1962 u jeho čierneho spolubrata, svätého Martina de Porres.

Okolo roku 1920 priniesli americkí pútnici časť ostatkov svätej Ruženy a blahoslaveného Martina do Prahy a darovali ich kostolu Pražského Jezuliatka na Malej Strane.

Po deviatich rokoch terciárskeho života sa Martin de Porres stal reholným bratom. Za túto milosť bol nesmierne šťastný. Môžeme ju vyjadriť slovami Žalmu 84: Jeden deň v Tvojich nádvoriach je lepší než iných tisíce. Radšej chcem stáť na prahu domu svojho Boha ako prebývať v stanoch hriešnikov.

Lebo Pán Boh je slnko a štít,
milosť a slávu udeľuje Pán;
neodoprie dobro tým,
čo kráčajú v nevinnosti.
Pane zástupov,
blažený človek, čo sa spolieha na teba.

Horlivý brat žil v chudobe, čistote a poslušnosti a chcel žiť skryto. No napriek tomu každý ho poznal a vyhľadával. Mnohí ho vyhľadávali práve preto, že vedeli o jeho mimoriadnom spojení s Bohom, ako túžobne vyhľadáva Boha-Lásku a ako smädí po ňom. A pritom viedol hlboký duchovný život. Postupoval od čnosti k čnosti; bol pokúšaný, bojoval a trpel. Stredom jeho úsilia bol Boh, jeho duchovný smer bol teocentrický. Preto mohol potom toľko pomáhať a rozdávať. Boh použil pokorného čierneho brata ako nástroj svojich divov a zázrakov.

Hoci zázraky nepatria k podstate duchovného života a dokonalej lásky, predsa v živote svätého Martina sa s nimi stretávame v neobvyklej miere. Tieto boli určené predovšetkým na duchovné povzbudenie druhých.

Napriek tomu že bol stále v Peru, "navštívil" mnohé iné krajiny. Mal tú vlastnosť, že mohol byť aj na viacerých miestach naraz. Vedel vstúpiť do miestnosti chorého, hoci dvere a okná boli zatvorené. Tiež vedel čítať v srdci a myslí človeka, hoci i vzdialeného od neho. Predpovedal budúcnosť a kriesil mŕtvych. Môžeme povedať, že žil v ovzduší zázrakov. Vykonal toľko neuveriteľných vecí, že ľudia začali jeho divy prijímať ako bežnú, každodennú samozrejmosť a prestali sa tomu čudovať. A toto si pokorný brat prial v zmysle 115. Žalmu: "Nie nás, Pane, nie nás, ale svoje meno osláv..."

Brat Martin po celý život pracoval iba v Peru, nikdy neprekročil jeho hranice. Pracoval poväčšine v limskom kláštore v sakristii, na záhrade a v hospodárstve, ale hlavne v amfiteátri- čo značí ošetrovňu. V tom istom čase však pomáhali i úbožiakom a núdzným v Afrike, Japonsku, na Filipínach, v Číne, vo Francúzsku, Mexiku a inde, kde ho ľudia videli, počuli a rozprávali sa s ním. V akej krajine pôsobil, tá reč i vtedy ovládal a ňom rozprával.

Raz sa v limskom kláštore stalo, že predstavený súrne potreboval brata Martina. Päť mužov ho začalo hľadať v rôznych častiach kláštora, lebo mohol byť hocikde. Pritom každý z týchto piatich mužov ho našiel a oznámil to predstavenému. Bol na každom z týchto piatich miest a ošetroval chorých, staral sa o opustených, sýtil chudobných, avšak iba jeden prišiel osobne k predstavenému- alebo všetci piati v jednom.

Možno si povieme, že to nie je možné. Ale u Boha, ktorý kedysi rozmnožil niekoľko bochníkov chleba a niekoľko rýb na toľko kusov, koľko ich bolo treba pre nasýtenie päťtisíc mužov, všetko je možné.

Dominikán, otec Fernando de Aragónes - ktorý bol po mnoho rokov bratom laikom, kým bol vysvätený za kňaza - pracoval s bratom Martinom pre celých 22 rokov a mnoho o ňom rozprával. Keď bol čoskoro po Martinovej smrti zahájený jeho beatifikačný proces, otec Fernando dva krát svedčil o jeho zázrakoch a čnostiach pred diecéznou komisiou. Dvakrát opakoval svoje svedectvá a čo povedal, bolo mimoriadne dôležité. Rozprával však bez snahy dodať svojmu svedectvu dramatickosť. O zázrakoch, ktorých bol svedkom, rozprával jednoducho a bez prikrášlenia. Keď však rozprával o jeho čnostiach, bol výrečnejší a povedal: "Keď ho ľudia chválili, prosil ich aby prestali, lebo on je najhorším človekom na svete a že si zaslúži, aby pre svoje hriechy horel v pekle. Jeho blíženecká láska bola taká veľká, že nebolo ničoho, čoho by v jej prospech nebol schopný vykonať. V jeho srdci ustavične horela láska k Bohu. Na poludnie chodieval do refektára /kláštorná jedáleň/ a po ostatných reholníkoch zbieral zbytky jedla, aby sa nimi nasýtil. Často sa celé dni postil a rozjímal. Ustavične konal veľké kajúce skutky. Po celý pôst jedol iba chlieb a pil vodu. Vlažných povzbudzoval k horlivosti, sústavne žil v Božej prítomnosti".

Celé dni a noci prebdel na modlitbách. V noci často šiel do stajne a krmil somárikov, kone a voly, ktoré celý deň tahali pluh. Otec Fernando k tomu dodáva: "Keď niekto služobníkovi Božiemu povedal, aby takto nepracoval, lebo v kláštore sú na to černoši, odpovedal: Černoši sú unavení a tieto zvieratá sú tiež ustáté. Po ťažkej práci si zaslúžia večeru. Ja som si dnes nezaslúžil nič..."

"Keď nakrmil zvieratá, odobral sa do príbytkov černocho, aby ošetroval ich rany a mazal ich rôznymi masťami. Keď napríklad jeden z nich v ten deň niečo ukradol, žiadal ho, aby to nahradil. Toto bolo jeho radosťou, zotavením a potešením".

Tento čierny brat bol mužom mnohých a veľkých zázrakov, ale čoraz viac bol mužom hrdiniekých čností. Všetci, ktorí vydávali svedectvo o jeho zázrakoch, hovorili o nich akoby o niečom samozrejmom. Všetci svedkovia rozmýšľali nasledovne: Že obyčajný človek sa mohol stať takýmto svätcom, je zaujímavé, ale vôbec nebolo divné, že tento svätý muž koná také zázraky.

"Služobník Boží strávil všetky dni svojho života v službe Božej a na spásu blížnych. Nikoho neobišiel, kto sa k nemu utiekal o pomoc. Preto sa Indiáni, černoši, malí i veľkí obracali k nemu o pomoc a útechu vo všetkých svojich starostiach a trápeniach". Takto o ňom svedčil jeden kňaz, ktorý zomrel neskoršie na chorobu, predpovedanú Martinom. Potom pokračoval: "Čo je však mimoriadne, je skutočnosť, že aj zvieratá, ktoré nemajú rozum, poznali tohto Božieho služobníka. Kedykoľvek prišiel do kurína pri nemocnici, všetky sliepky ho obklopili a čakali na jeho pohladkanie, pozdravovali ho a tlačili sa okolo neho. Keď vstúpil do stájne, somárikovia a ostatné zvieratá prichádzali k nemu a dávali mu najavo ~~dobroty~~ svojej náklonnosti a lásky. Podobne i psi a iné krotké zvieratá, ktoré z radosti že ho vidia, akoby mu chceli bozkávať šaty".

Otec Fernando rozprával, že videl mnoho psov a mačiek chodiť k Martinovi, aby ich ošetril. Videl, ako ich ošetroval ako po uzdravení od neho odchádzali. Raz povedal mačke: "Teraz už utekaj preč, ale zajtra zasa príď!" Brat Fernando dával pozor a skutočne sa presvedčil, že mačka sa na druhý deň vrátila.

Maliari a sochári svätého Martina najradšej zobrazujú s myškou pri nohách. V krajinách, kde je viac rozšírená jeho úcta, často ho predstavujú s myškami. Jeho ctitelia majú radosť keď vidia myš, lebo sú istí, že svätý Martin je nablízku alebo že im takýmto spôsobom posielala posla, aby ich ubezpečil, že milosť o ktorú žiadali na jeho príhovor, bude od Boha udelená.

Príhoda svätého Martina s myšami, dosvedčená ako pravdivá mnohými vieryhodnými svedkami, stala sa akousi legendou. Práve táto udalosť sa stala príčinou toho, že ho nazývali "Peruánsky čarovný flautista" - podľa povesti o krysiarovi, ktorý svojou čarovnou flautou vedel ich vyhnúť z mesta.

Na základe prísahných svedectiev, v kláštore Panny Márie Ružencovej bolo veľa myší, ktoré spôsobovali veľké nepríjemnosti. Dostali sa i do sakristie a pochutnávali si nielen na zbytkoch sviec, ale ohlodávali aj ornáty, albá a iné omšové rúcha. Bolo ich tolko, že brátra boli z nich zúfalí a začali ich chytať do pascí. Ako sa zdá, Martin o tom nevedel až do rána, keď zbadal chytenú a dokonávajúcu myšku v pasci. Prihovoril sa jej takto: "Sestra myška, pozri sa, teraz som ťa vyslobodil z veľmi nepríjemného postavenia. Možno som konal z veľkého súcitu, ale ty a tvoji bratia a sestry, bratranci a sesternice, strýčkovia a tety, netere a synovci, narobili ste mnoho škody na tomto svätom mieste. Mali ste hlad a hľadali ste potravu. Aj mnohí ľudia sa takto vyhovárajú, niekedy aj právom, ale kam ich to často privedie? Čo teda, milá myška, urobíme? Mám návrh: ak opustíš toto miesto a prinútiš na to aj svoje príbuzenstvo a priateľov, budem vás každý deň kŕmiť, ale mimo kláštora. Potom môžeme byť priateľmi. Nikto nebude mať škodu a vy sa môžete tešiť zo života". Tak sa stalo, že dohodnutá zmluva bola aj splnená: od toho dňa myši a potkany opustili kláštor a nikdy sa tam už nevrátili. Martin ich však každý deň kŕmil.

Iní svedkovia potvrdzujú, že Martin s rehoľníkmi a spolubratmi rozprával o znášaní pokúsania hmyzom. Tvrdil, že hmyz je tiež stvorenie Božie a každý tento tvor je svojim spôsobom dokonalý, ako ktorýkoľvek iný tvor. Ani jeden nesadne na jeho telo a nepije krv bez dopustenia Stvoriteľa. Preto čo Boh posielal, nebude predsa odháňať!

Tento černoš svätého života sa tiež kruto bičoval, až z neho tiekla krv. Fráter Juan de Magdalena videl Martina po takomto bičovaní ležať bezmocne na zemi s množstvom komárov na sebe, ktorí mu vysávali krv z otvorených rán. Raz zvolal: "Brat Martin, robíte nezmyselnú vec". Tento však s úsmevom odpoveď dal: "Nie, trestám svoje telo, ktoré veľmi potrebuje pokánie a pritom zachováva život týchto dobrých Božích tvorov".

Svätý, pokorný a milosrdný brat ničím nikdy neuškodil hmyzu, ani zvieratám ani človeku. Ak však tieto škodili ľuďom, zneškodňoval ich svojim umením a ovládal ich mimoriadnou mocou, ktorú mu prepožičal Pán Boh. Dôvod, pre ktorý ho spolubratia považovali za svätého bol ten, že miloval každú ľudskú bytosť, každé zvieraťko, ktoré stvoril Boh a potom, že aj samotný Boh, ľudia a zvieratá mali raňi zasa jeho.

Ako sme už povedali, brat Martin bol kúpeľníkom - holičom, ošetrovateľom a bylinkárom. Žalm 104 hovorí: "Tráve dávaš rásť pre ťažný dobytok a byli, aby slúžila človeku..." V kláštoroch boli od nepamäti šikovní bylinkári a domáci lekári, ktorí ich zbierali, sušili, varili a vyrábali z nich rôzne účinné lieky, masti, mušty a vína - "Kláštorné tajomstvá". Ich nebeským patrónom je práve Martin de Porres. Mal svoje recepty, ktoré nemožno napodobniť.

Zvlášť miloval a používal rumanček-chamomillu, jednu z najúčinnjších a najuniverzálnejších liečivých rastlín. Staral sa o sad ovocných stromov, o olivový háj a pri Lime-Limotambo sa staral o kláštornú farmu. Brat Jackome de Acuna, ktorý s ním pracoval na farme, pri beatifikačnom procese vypovedal, že aj "malé rastlinky, ktoré nemajú rozum, robili Martinovi česť a podrobovali sa mu. Niektoré stromy, ktoré som mu pomáhal sadiť v Limatambo, zazeleňali sa a rozkvitli o niekoľko dní skôr, čo je v prírode za normálnych podmienok nemožné".

Iný svedok, Francesco Gonzales hovoril, že Martin za niekoľko dní zasadil tolko rastlín, že by to niekoľkým mužom trvalo aj celé týždne a hneď na druhý deň stromy ním sadené začali sa zeleňať a kvitnúť a potom vyrastali do veľkej výšky a krásy.

Čierni otroci hovorievali, že Martin je svätec a že olivový háj, ktorý vysadil, je zalievajú krvou jeho bičovania. Boho však evidentné, že stromy v tomto háji rodili ovocie i vtáky, keď ostatné na širokom okolí boli bez úrody.

Raz zomieral jeden novic. Brat Martin prenikol zatvorenými dverami do jeho izby, v rukách nesúc železný košík so žeravým uhlím, čistým prádlom a s kyticou voňavého rozmarínu. Zdvihol ho, posadil vedľa na lavicu, zoblíkol šaty, umyl jeho telo, obliekol do čistého prádla, lôžko mu posypal listami rozmarínu a jemne, ako matka, ho znova uložil do postele. Potom mu povedal: "Spi, neumieraš, zajtra ti bude lepšie!" A tak sa i stalo.

Takto chodieval Martin so svojim vyhrievačom, bylinkami, čistým prádlom, so slovami útechy, s úsmevom a bez kľúčov po meste a po kláštoroch - prenikajúc cez steny. Takto tešil, uzdravoval, až si vyslúžil názov "lietajúci čarodejník".

Raz iný novic s vysokou horúčkou rozprával svojmu magistrovi: Mal som veľkú chuť na mandarínky, ale som vedel, že nie je ich sezóna a že sa žiadna v celom Peru nenachádza. V horúčke som si stále predstavoval: keby som tak mohol zahryznúť do osviežujúcej a sladkej mandarínky a pomaly sať šťavu. Odrazu stojí pri mne Martin, tak som o ne poprosil. Tento siahol do rukáva a podal mi plnú hrst tých najlepších, aké som kedy ochutnal.

Chudobní a chorí si vpravievali, že brat Martin má v každom rukáve zvláštny vačok, z ktorého môže hocikedy vytiahnuť akýkoľvek druh ovocia, aj keď nie je ich sezóna.

Keď bratia na farme v Iimatambo videli, ako si Martin plní bochníkmi čerstvého chleba svoje rukávy, rozmýšľali, kam asi má namierené: do Afriky, Japonska, Číny, Francúzska alebo do inej vzdialenej krajiny, kde ho ľudia potrebujú? Keby sme boli tak blízko Bohu ako on a keby sme mu boli natoľko milí ako on, aj my by sme sa mohli prenášať rýchlejšie ako blesk do rôznych krajín a konať Božie dielo tam, kde ho najviac potrebujú.

Svätý Martin sa stal aj patronom sociálnej spravodlivosti v Amerike. Hoci pravdepodobne nevedel čo značí výraz "sociálna spravodlivosť", zaslúži si tento titul, lebo pracoval nielen v kláštore, kde zastával úlohy, ktoré by normálne muselo vykonávať asi šesť mužov, ale popri tom sýtil chudobných, ošetroval ranených, liečil chorých, šatil otrhaných a osamelých, vyprosoval stavky a tisícky dolárov na dobročinné ciele, opatroval nevestám veno a postavil prvý sirotinec a bezplatnú školu v Lime.

Pomery vo vtedajšom hlavnom meste Peru boli hrozné. Bohatí boli veľmi zámožní a chudobní zase veľmi biedni. Indiáni a Černoši boli zotročení a kruto utláčaní. Morálka bola na veľmi nízkej úrovni a ulice sa hemžili nechcenými deťmi. Cirkev horlivo bojovala proti nemorálnosti, biede, nedostatku, hladu, nespravodlivosti a zločinosti mladistvých, starala sa o starých, práceneschopných a deti. Prví v tomto boji boli Martin a iní zbožní rehoľníci.

Keď nemal inú prácu, kračal ulicami mesta s košom, naplneným jedlom, vínom, liekmi a liečivými bylinami. Ako malé dieťa dôveroval, že Božia štedrosť sa postará, aby v koši zostalo dosť pre všetkých núdzných. Boh nikdy nesklame malé dieťa, preto ani Martinov kôš nikdy nezostal prázdny.

Okrem toho sýtil tiež tých, ktorí prichádzali do kláštora prosiť o almužnu, sadil ovocné stromy, ktoré núkali svoje plody všetkým, žobral pre núdzných po uliciach mesta, v obchodoch a palácoch boháčov. Niektorí jeho životopisci tvrdia, že po mnohé roky týždenne obdržal aspon dvetisíc dolárov. Jeden z jeho priateľov tvrdil, že mal zvláštnu skriňu "plnú zlatých a strieborných mincí a šatstva pre chudobných". Takto sa zlato, ulúpené Inkom, vracalo prostredníctvom milosrdnej lásky cez Martina späť. Nie všetko, ale veľká jeho časť, lebo španielski dobyvatelia ho ukradli predákom kmeňov - a teraz sa vracalo späť chudobným.

Veľkú časť peňazí venoval Martin na záchranu sirôt. Títo vydedenci spoločnosti trpeli všetkým možným nedostatkom, hladom, chorobami a odstrkováním. Čo však bolo ešte horšie, boli vydaní napospas všetkým možným zlým vplyvom. Aj Martin zažil a vedel, čo je to byť nevítaným dieťaťom, sám na sebe skúsil trpký údel nešťastného dieťaťa.

Bol známy aj ako "pokladník chudobných", ale nikto nikdy nemohol od neho vylákať alebo mu ukradnúť peniaze na účel, ktorý by jeho milosrdná láska neschvalovala. Lebo sa našli aj takí, ktorí sa o to pokúšali. Raz jednému takémuto povedal: "Nože, vyber tú mincu zo svojej topánky, lebo ti nepatrí. Je určená chudobným Božím! Netlačí ťa kríž, ktorý je na nej vyrytý, do chodidla?"

Život svätého Martina, ako ho tu predkladáme, zdá sa byť rozprávkou. Ale veľmi by sme sa klamali, keby sme sa nazdávali, že všetko mu bolo darované. Pre toto všetko čo dostal, musel i veľa trpieť, bojovať s pokušeniami - a to s veľmi zákernými. Pri takých Božích daroch si zachovať pokoru, pokorné zmýšľanie a ani v najmenšom nepustiť samolúbosť, nebolo ľahké.

Jeho starým nepriateľom bol diabol, duch pýchy a nadutosti. Satan trápi zvlášť tých, ktorí sa chcú stať dokonalými deťmi Božimi. Svätý Martin s ním zvädzal tuhé boje. Preto konal prísne pokánie, ktoré my nemôžeme napodobňovať.

Otec Augustín de Valverde, Martinov spovedník, rozprával o jeho rôznych kajúcich nástrojoch, ktorými boli retiazky, bičiky a metly, ktorými týral svoje telo. Okrem toho nosil ľanové rúcho a zachovával prísny pôst.

Jeden svedok rozprával o nasledovnom prípade: Martin si v ulici pescaderia kúpil rybu, priniesol do svojej cely a uvaril. Potom sa na ňu pozrel a povedal si: Ty pes, ty by si chcel túto rybu zjesť? Potom šiel a daroval ju aj s almužnou prvému chudobnému, ktorého stretol. Potom sa bičoval až do krvi za to, že mal v úmysle túto rybu zjesť.

Možno najväčším zázrakom jeho zázračného života bolo to - napriek mnohým kajúcim skutkom, dlhým pôstom, mnohým prácam ktoré vykonával vo dne i v noci, dlhé hodiny trvajúcim modlitbám a rozjímaniam, extázam, nedostatkom spánku, stálej služby núdznym- že sa dožil skoro 60 rokov života. Silnejší a mocnejší muži ako Martin by zomreli po jednom takom bičovaní, aké on prevádzal na sebe. Mocnejší muži zomreli na následky miernejších pôstov a náledkom menšej práce. Pritom Martin nebol zvlášť silný. Bol vysokým černocho, ale štíhlym a chudým. Jeho vychudnuté telo trpelo častými horúčkami a sústavnými bolesťami. Čo ho posilňovalo? Keď retiazky, bičiky a metly dopadali na jeho úbohé telo, možno cítil radosť, že je vyvolený trpieť s Kristom za hriechy svoje a iných, ako kedysi trpel jeho Pan.

Keď nútil svoje telo, aby vydržalo po celé pôstne obdobie o chlebe a vode alebo keď pil len riedku polievku, ktorá bola vlastne iba vodou s troškou zeleniny, možno cítil svoje spojenie s Kristom, ktorý sa tiež postil 40 dní na púšti, než prišiel diabol, aby ho pokúšal.

Keď nútil svoje telo, aby pracovalo do krajnosti, aj keď sa sotva držal na nohách, keď bol naraz na štyroch alebo piatich miestách, možno cítil, že kráča a pracuje s Kristom, že koná svojim úbohým spôsobom všetky tie veci, ktoré by jeho Majster bol sám konal, keby bol bratom laikom ako Martin. On, často pohrdaný, jednoduchý, nepochopený, trpiaci, slabý a neustále zamestnaný, bol pritom najšťastnejším človekom, ktorý žil na svete!

Keď nadišla jeho posledná hodina, bol veľmi šťastný. Svojmu priateľovi, dominikánskemu bratovi z druhého limského kláštora, blahoslavenému Jánovi Maciasovi a tiež iným povedal, že zomrie 3. novembra. Jeho práním bolo zomrieť v novom, čistom habite, ktorý mal pripravený vo svojej cele. Keď ho kňazi a bratia šli hľadať, našli toto reholné rúcho z veľmi hrubej látky. Hoci nebolo vhodným oblečením pre človeka s rozodranou kožou, jeho pránie v ňom zomrieť mu splbili.

"Prečo ste smutný?". spýtal sa Martin jedného z bratov, zhromaždených pri jeho lôžku, "Pretože nám odchádzate práve vtedy, keď vás najviac potrebujeme", odpovedal. "Nebudte smutný, možno vám budem užitočnejší tam, ako keby som bol tu", povedal tento vysilený čierny brat.

Jeden z kňazov rozprával o tom, ako bol Martin smutný keď počul, že akýsi černocho je v kláštornej nemocnici plný rán a bolesti a nemá ho kto ošetrovať. Začal sa biť v prsia, ako keby to bola jeho vina, že nemôže vstať a ísť k chorému. Povedal si: "Brat Martin, kde je tvoja milosrdná láska? Tvoj blížny trpí a ty si tu ležíš a hovieš si! Kdeže je tvoja láska?"

Zomrel, rozkávajúc obraz ukrižovaného Krista. Zavrel oči, ako keby usínal. Komunita, stojaca okolo neho, spievala Credo a umierajúci pri plnom vedomí sledoval ich modlitbu a spev. Pri slovách "Et homo factus est - a človekom sa stal", jeho duša sa vrátila k svojmu Stvoriteľovi. Bolo to 3. novembra 1639 medzi ôsmou a deviatou hodinou.

Ľudia mimo kláštor nevedeli o jeho chorobe. Žiadna správa o ňom nebola daná, avšak mnohí prišli ku kláštoru s plačom. Každý v Lime sa dozvedel o jeho odchode z tohto sveta. So svätým černochoom, uloženým v truhle, prišli sa rozlúčiť bohatí a mocní, šľachtici, i chudobní, mrzáci a otroci. Všetci prišli, plakali, modlili sa a prosili, lebo verili, že Martin ich počuje, vidí, že o nich vie, že im chce a môže naďalej pomáhať. Znova a znova odstrihávajú z jeho habitu, aby si aspoň niečo uchovali na pamiatku zo svätca.

V kráľovskom meste Lime, zasvätenému Trom kráľom od východu, napriek všemožnej epidémii zla a nemravnosti, ktorá nasledovala po dobytí Peru od roku 1532, prekvitala i svätosť. Španielskym dobyvateľom sa nepodarilo deť Krista Inkom. Veď ani nie je možné natrvalo rozšíriť kresťanstvo ohňom a mečom, väzeniami a okovami. Bola to malá skupinka svätých, zástupy kňazov, bratov laikov a reholníč, ktorí Peru zmenili v katolícku krajinu. Tieto sväté a hrdinské duše, ktoré žili v Lime na začiatku 17. storočia, pracovali neúnavne "zbraňami" modlitby a svätých hriechov. Jedným z týchto - a možno najväčším - bol brat laik čiernej pleti, ktorý sa považoval za najmenšieho: svätý Martin de Porres. V ňom bola láska Božia taká silná, že ňou ovplyvňovala každého, koho stretol. Boh nepotrebuje armády na rozšírenie svojho kráľovstva. Oveľa účinnejšie môže pracovať s jedným pokorným srdcom!

25 rokov po jeho smrti bolo jeho telo prenesená a začal beatifikačný proces, pri ktorom vypovedali svedkovia, ktorí ho osobne poznali. Ale pre politickú nepriazeň k slávnostnému blahorečeniu došlo až o 200 rokov neskôr, v roku 1837, keď boli dvaja bratia-laici z limských kláštorov, jeden čierny - Martin de Porres a jeden biely - Ján Macias, postavení na oltár. Urobil tak pápež Gregor XVI, keď predtým posvätná Kongregácia obradov schválila zázraky, ktoré sa stali na ich príhovor.

Neznáme sú cesty Božej prozreteľnosti. Čo však Boh činí, dobre činí. Svätého Martina dáva za vzor dnešnému modernému atomovému veku pre jeho hlbokú pokoru, spravodlivosť a milosrdnú lásku, ktorou objíma všetkých ľudí všetkých národov, plemien a pleti.

Boli napísané mnohé jeho životopisy, o ktoré je stále veľký záujem. Po I. svetovej vojne jeden český misionár, pri návšteve CSR roku 1930, vo svojej prednáške povedal: "Ako je u nás v Európe rozšírený kult svätej Terezy Ježiškovej, tak majú farební kresťania v misiách radi svojho Martinka. V každom kostole alebo kaplnke je jeho obraz alebo socha. Ba uctievajú ho aj nekatolíci. Je ich čiernym svätým divotvorcom".

Iniciatívy svätorečenia sa ujali predovšetkým Američania. Roku 1935 bol v Spojených štátoch založený Spolok blahoslaveného Martina v meste Union City v štáte New York. Začali vydávať zvláštny časopis, venovaný iba propagovaniu úcty k bl. Martinovi. Za jeho kanonizovanie bolo rozhodnuté konať v e č n ú, n e p r e t r ž i t ú n o v é n u. Každý utorok od 16. do 20. hodiny večer sa konali modlitby a pobožnosti na jeho oslávenie. Z tohto centra rozsiahlej organizácie boli zasielané obrázky, modlitby a životopisy do celého sveta a tiež registrované všetky vyslyšania na jeho príhovor. Na čele tejto organizácie stáli biskupi a arcibiskupi. Počet ctiteľov Martina de Porres vzrástol na státisíce, hlavne v Spojených štátoch a v Kanade, ako i v Latinskej Amerike.

Takto prišiel rok 1962. Cirkevné úrady a súd v Ríme uznali zázraky, ktoré sa udiali - väčšinou ľuďom farebnej pleti - za pravé, a to: na Kanárskych ostrovoch bol náhle uzdravený 6 ročný chlapec; na Madagaskare jeden športovec a v štáte Paraguay jedna žena. K tomu sa

prípočítalo uzdravenie jednej rehoľnej sestry v roku 1946 z Južnej Afriky. Všetky tieto zázračné uzdravenia boli vyobrazené a nesené na transparente v sprievode v deň kanonizácie. Uzdravený 6-ročný chlapec z Kanárskych ostrovov prišiel na svätorečenie osobne aj s púťou.

Svätý Otec Ján XXIII. rozhodol, že kanonizačná slávnosť sa bude konať v nedeľu 6. mája 1962 v bazilike svätého Petra v Ríme. V pondelok pred svätorečením sa vo Vatikáne premietal americký film o čiernom svätcovi, ktorý si pozrel aj Svätý Otec. Američania si dali záležať na tom, aby kanonizačná slávnosť ich svätca bola čo najveľkolepejšia. Za tým účelom vydali i pamätne svätomartinské medaile, postavili mu sochu s motívom: vysoký čierny Martin jednou rukou objíma belocha a druhou tisne k sebe černoška - symbol zbratania všetkých národov, pletí, kmeňov a jazykov. Kresťanská láska nikoho nevylučuje zo svojho streda, lebo aj Kristus zomrel za nás všetkých.

6. máj 1962, o 8,30 hod. ráno, začínajú sa kanonizačné obrady. Svätopeterská bazilika je preplnená, mnohí sú vonku. Do slávnostného hlaholu zvonok zaznieva hudba pápežskej kapely, ktorá ohlasuje príchod Veľkňaza, zástupcu Ježiša Krista na zemi, aby v mene Božom vydal svedectvo o hrdinských čnostiach pokorného čierneho brata a zapísal ho do zoznamu svätých k verejnej úcte celej Cirkvi. Nedajú sa vypovedať a napísať pocity, ktoré sa zmocňujú všetkých prítomných, i tých pri rádioprijímačoch a televízie po celom svete. Srdce sa silne rozochvieva a zvierá ho mocné dojatie, keď prehovorí Svätý Otec:

"Z moci Pána nášho Ježiša Krista, blažených apoštolov Petra a Pavla a našou, po zrelej úvahe a častejšom vzývaní pomoci Božej a na radu našich ctihodných bratov svätej rímskej Cirkvi, kardinálov, patriarchov, arcibiskupov, vo večnom meste zotrúvajúúcich, rozhodujeme a potvrdzujeme o blahoslavenom Martinovi de Porres, že je svätý a vpišujeme ho do zoznamu svätých. Stanovujeme, aby jeho pamiatka ako svätého vyznavača bola v celej Cirkvi so zbožnou úctou konaná každý rok v deň jeho nebeských narodenín, totiž 3. novembra. V mene Otca i Syna i Ducha Svätého".

Hlas Svätého Otca znel slávnostne, radostne a dojímavo. Po tichu, ktoré nastalo pri tejto chvíľe nesmierneho významu, hneď nato zaburácal bazilikou potlesk. Večným mestom a celým svetom sa ozýva ďakovné Te Deum a nato, za súčasného jasotu, po prvý raz celý kresťanský svet vzýva nového svätého o pomoc. Bolo to strehujúce a nevysloviteľné. Potom všetci spievajú s Matkou Božou "Magnifikat" a potvrdzujú tým pravdivosť jej slov, ktoré sa práve uskutočňujú na Martinovi, že "zosadzuje mocných z trónu a povyšuje ponížených".

Kanonizačné obrady trvajú do 13. hodiny popoludní. Obsahujú tri prosby kardinála-prefekta Kongregácie obradov k Svätému Otcovi o svätorečenie blahoslaveného Martina de Porres:

"Svätý Otče, pokorne, snažne, veľmi snažne prosíme, aby ste blahoslaveného Martina-vyznavača korunoval žiarou nebeskej slávy za jeho svätý príkladný život!" Potom nasledovalo vzývanie Ducha Svätého-Veni Creator Spiritus. Vzývanie celého neba za osvietenie a pomoc a litánie ku všetkým svätým. Až potom zasadol Svätý Otec na katedru ako najvyšší učiteľ a sudca, v tú chvíľu obdarený darom neomylnosti a slávnostne vyriekol:

"Ku cti svätej a nerozdielnej Trojice, k povýšeniu katolíckej viery a rozmoženia kresťanského náboženstva, Svätého Otca, Svätého Otca k pokornému a poníženému čiernemu bratovi Martinovi: "Ora pro nobis, Sanctae Martine!" Potom nasledovala modlitba k Pánovi, ktorý posvätil svojho služobníka: "Bože, sláva pokorných, ktorý si priviedol blahoslaveného Martina-svojho vyznavača - do nebeského kráľovstva, ďapraj nám pre jeho zásluhy a príhovor tak nasledovať jeho pokoru

na zemi, aby sme si zaslúžili byť s ním povýšení na nebi, v mene Krista, nášho Pána, Amen."

V homílii o novom svätom Svätý Otec povedalasi toto: Svätý Martin de Porres bol anjelom mesta Limy, radcom arcibiskupov, cirkevných hodnostárov, kniežat a mocných tohto sveta. Celým svojim zjavom zbratruje všetky národy, spája všetky svetadiely. Zdôrazňujeme, že všetci sme deti, bratia a sestry, jedného spoločného nebeského Otca. Pred Bohom sme si všetci rovní. Svätý Martin hovorí do svedomia všetkých ľudí, všetkým ukazuje cestu kresťanských čností, hlavne pokory a lásky. Prežil hlboký kresťanský život na zemi ako tichý reholný brat, ktorý zametal chodby a konal najnižšie práce. Máme radosť, že sme mohli povýšiť na oltár tohto brata práve v predvečer ekumenického koncilu, na ktorom budeme jednať predovšetkým o prehĺbení nadprirodzeného života v ľudských dušiach. Matka Cirkev má v ňom mocného príhovorca pri Božom tróne.

Potom Svätý Otec koncelebroval slávnostnú svätú omšu ku cti sv. Martina. O 13. hodine všetkým udelil svoje požehnanie, spojené s plnomocnými odpustkami pre všetkých prítomných, ale i pre tých, ktorí počúvali alebo sledovali kanonizáciu v televízii.

Na druhý deň Svätý Otec prijal na audiencii pútnikov a znova hovoril o novom svätom a nabádal k horlivému životu podľa jeho vzoru a príkladu. Týmto sa splnili vrúcne priania ctiteľov Martina, že bol najvyššou cirkevnou autoritou postavený na oltár a zaradený do zoznamu svätých, ako si to aj celým svojim hrdinským životom nakoniec zaslúžil: "Pán pozdvihol z blata a prachu klesnutého a chudobného, aby ho posadil vedľa kniežat, vedľa svojho ľudu, Aleluja, chváľme Pána, aleluja!"

Nový svätý je nám mocným povzbudením, aby sme denne vytrvali v duchovnom úsilí a veľkomyseľne pestovali pokoru a skromnosť, ktorá sa nebu najviac ľúbi. Cesta pokory je najbezpečnejšia cesta ku svätosti. A tou musíme i my ísť. Pritom ale netúžne po mimoriadných daroch a zázrakoch, pretože by nám mohli byť veľkým nebezpečením a prekážkou k spáse. Boh vo svojej nevyspytateľnej múdrosti dopustil, aby sa toto čierne dieťa narodilo mimo manželstva, čím dal svitnúť paprškeku nádeje tisícom iných, aby zahanbil tých, ktorí majú bielu pleť alebo "legitímny pôvod", ale v službe Bohu prejavujú iba prostrednosť a tak ukázal celému svetu, že z každého dieťaťa akéhokolvek pôvodu sa môže stať svätec.

Martin sa nestal kňazom, bol iba obyčajným kláštorným bratom, služobníkom služobníkov oltára a rozdávatelom sviatosti a Božieho slova. Nie je nám však milý a sympatický iba svojím životom, zmýšľaním a konaním, ale je aj naším veľkým učiteľom pokory, poslušnosti, chudoby, čistoty a rýdzosti v celom našom správaní a veľkým a mocným príhovorcem u Pána vo všetkých našich časných a duchovných potrebách. Veríme, že je v nebi, preto ho vytrvale a mocne prosíme, aby sa prihováral aj za nás!

Vlast Martina de Porres, Peru, má t.č. vyše 13 miliónov obyvateľov. Úradnou rečou je španielčina. Hlavné mesto Lima má takmer 2,5 milióna obyvateľov. Peru - ako i štáty celej Latinskej Ameriky - sú veľkým misijným územím. Trpia hlavne veľkým nedostatkom kňazov, reholníkov a apoštolských pracovníkov, preto Vás vyzývame k modlitbám a obetiam za dostatok povolanej pre celý tento veľký kontinent.

O skoro 200 miliónovú Južnú Ameriku sa vedie v súčasnosti veľký zápas, komu bude v budúcnosti náležať: ateistickému materializmu alebo pravde a milosti Kristovej. Nech nad ňou bdie nový svätý, veľký a mocný Martin de Porres a zachová ju jedinému a pravému vlastníkovi, Ježišovi Kristovi, vládcovi a Kráľovi všetkých vekov, národov, plemien a jazykov!